

๓๗๐.15
ม/๒๒๖๐

การศึกษารายการนี้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร

- 5 เม.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

กันยายน 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทเรียบร้อยแล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ.พรหมธิดา แสงคำเครือ)

.....กรรมการ

(อ.อรุณศรี กุมท)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ.พรหมธิดา แสงคำเครือ)

.....กรรมการ

(อ.อรุณศรี กุมท)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ.ดร.อารี พันธมณี)

บัณฑิตวิทยาลัยขออนุมัติให้รับปริญญาโทเรียบร้อยแล้ว เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 27 เดือน กันยายน พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา
ที่ได้เสียสละเพื่อโอกาสทางการศึกษาของบุตร

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
พรหมธิดา แสนคำเครือ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์อรุณศรี กุมท กรรมการที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์อารี พันธุ์ณี กรรมการเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า ที่ให้ข้อคิดและคำปรึกษา
คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาจากท่านอาจารย์เป็นอย่างมาก
และกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณท่านอาจารย์ใหญ่ คณะอาจารย์ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและนักเรียนที่
เกี่ยวข้อง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณพ่อพิณิจ คุณแม่มาลัย ชินประดิษฐ์ ที่ได้ให้ความอุปการะ ในการให้ที่พัก
อาศัย ในขณะที่ทำการศึกษของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือให้ผู้วิจัยสามารถ
ทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นลงได้

ประจิม เมืองแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาและค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	7
กระบวนการในการศึกษารายกรณี.....	12
การกำหนดปัญหา.....	15
การรวบรวมข้อมูล.....	15
การสังเกต.....	16
การสัมภาษณ์.....	24
การเขียนบ้าน.....	29
อัตชีวประวัติ.....	32
บันทึกประจำวัน.....	34
สังคมมิติ.....	34
แบบสอบถาม.....	38
แบบทดสอบ.....	41
ระเบียบวิธี.....	50
การวินิจฉัยข้อมูล.....	53
การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม.....	55
การทำนายผล.....	55

การติดตามผล.....	56
การสรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	57
การประชุมปรึกษาหารือ.....	58
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	62
สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	68
3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74
วิธีการศึกษารายกรณี.....	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การศึกษารายกรณีที่ 1.....	85
การศึกษารายกรณีที่ 2.....	97
การศึกษารายกรณีที่ 3.....	108
การศึกษารายกรณีที่ 4.....	119
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	130
สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	137
การช่วยเหลือป้องกันและส่งเสริม.....	139
การติดตามผล.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	140
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	147

คำนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม นอกจากนั้นการศึกษายังเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมความ เจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นถ้าประเทศใดประชากรได้รับการ ศึกษาอย่างทั่วถึง ประเทศนั้นย่อมประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน เมื่อการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องวางรากฐานการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาบุคคล โดยคำนึงถึงการจัดและส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพ และใช้ความสามารถ ของตนให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ จึงจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้มีความรู้ทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพ ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความถนัด ตลอดจนความสนใจเพื่อให้แต่ละคนได้เข้าใจ รู้จักเลือก อาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (พนัส หันนาคินทร์. 2521 : 6) และเพื่อเตรียมตัว ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ตลอดจนเตรียมตัวเพื่อออกไปประกอบอาชีพให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมี ความสุข (กรมสามัญศึกษา. 2526 : 101)

ในสภาพความเป็นจริงของการศึกษาในระดับนี้ ไม่ได้ผลตรงตามเป้าหมายที่ต้องการในลักษณะ ที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน สอบไม่ผ่าน ต้องใช้ระยะ เวลาในการเรียนมากกว่าที่กำหนด หรือลาออกกลางคัน ซึ่งเป็นการสูญเสียของการจัดการศึกษา การที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาความรู้ ความสามารถให้เจริญ งอกงาม และใช้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังเป็นเครื่องแสดง ถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวทางการศึกษาของนักเรียนและของประเทศชาติอีกด้วย (ก่อ สวัสดิพานิชย์. 2527. : 35)

นักจิตวิทยาจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะค้นคว้าหาความรู้ที่จะตอบปัญหานี้ และพร้อมที่จะนำผลที่ได้ไปช่วยเหลือปรับปรุงหรือป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นมีหลายประการ ทั้งที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ แรงจูงใจในการเรียน และการปรับตัวในสังคม (Anastasi. 1950 : 187 - 200) การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาเพียงประการเดียว องค์ประกอบอื่น ๆ อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ เช่น วุฒิภาวะ แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ สภาพครอบครัว และกระบวนการจัดการเรียนการสอน (สุวิรัตน์ อังกรวิโรจน์. 2532 : 60 - 65)

จากการสำรวจสถิติของนักเรียนโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ปีการศึกษา 2534 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 820 คน พบว่า มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 33 คน นับว่าเป็นจำนวนมาก จากประสบการณ์ในการสอนของผู้วิจัยและจากการสัมภาษณ์อาจารย์ในโรงเรียนทุ่งทรายวิทยาทำให้ทราบว่า ปัญหาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นปัญหาประการหนึ่งที่โรงเรียนพยายามแก้ไข นอกจากนี้โรงเรียนยังได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

สาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนที่แท้จริงนั้นจะต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ วิธีการหนึ่งที่สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้งและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ การศึกษารายกรณี (Case Study) โดยเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อหาข้อมูลของบุคคลจากแหล่งต่าง ๆ แล้วแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 3) นอกจากนี้การศึกษารายกรณียังเป็นการศึกษารายละเอียดของบุคคลในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดของแต่ละบุคคลที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ ในกรณีที่ปัญหาจะได้พิจารณาหาทางแก้ไข ส่วนในกรณีที่ไม่เป็นปัญหาก็ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจและ

ตระหนักในความสำคัญที่พิจารณาเลือกใช้วิธีการศึกษารายกรณีเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร และผลจากการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะสามารถนำมาใช้ช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนให้ได้ใช้ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด เพื่อจัดปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้หมดไปหรือเบาบางลงน้อยลงได้

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำคืออะไรบ้าง และจะเป็นแนวทางให้ครูแนะแนวและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความรู้ความสามารถในการศึกษารายกรณี ได้นำวิธีการศึกษารายกรณีไปช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้สามารถมีโอกาสเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น หรือใช้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการหาทางป้องกันมิให้นักเรียนอื่น ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอีกด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนต่ำ และมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอ
ทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2535 จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนชาย 8 คน
นักเรียนหญิง 7 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลางของโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา
กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 คน เป็นนักเรียนชาย
2 คน และนักเรียนหญิง 2 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากประชากร

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

3.1 การศึกษารายกรณี

3.2 สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (Case study) หมายถึง กระบวนการศึกษารายละเอียด
ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้เข้าใจ
สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ
ป้องกัน และส่งเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ให้สามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูงขึ้นเท่าที่จะสามารถทำได้ โดยมีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1.1 การกำหนดปัญหา คือการตั้งจุดมุ่งหมายหรือการกำหนดว่าจะศึกษานวัตกรรม
ที่ต้องการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดว่าการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนเป็น
พฤติกรรมที่เป็นปัญหา และมีความมุ่งหมายที่จะหาสาเหตุและช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนต่ำ และตั้งสมมติฐานว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุมาจาก ปัญหาคุณลักษณะ
ส่วนตัวของนักเรียน ปัญหาภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียน
และปัญหาอื่น ๆ

1.2 การรวบรวมข้อมูล คือการหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง โดยการใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อดชีวีประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียนสะสม

1.3 การวินิจฉัย คือการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมได้หลาย ๆ วิธีมาพิจารณาหาความสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่แนวโน้มพฤติกรรมไปทางใดมากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์หาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากในข้อ 1.2 และใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา ช่วยในการสรุป

1.4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม เป็นวิธีการที่ใช้ดำเนินการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนการส่งเสริมเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาเพื่อให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.5 การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะได้รับการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากน้อยเพียงไร

1.6 การติดตามผล คือการศึกษาการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนว่ามีการพัฒนาได้มากน้อยเพียงไร ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางผลการเรียนของผู้รับการศึกษา

1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ คือ การสรุปผลถึงสาเหตุที่ได้จากการศึกษารายกรณีว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุมาจากอะไรและเมื่อทำการช่วยเหลือแล้วได้ผลเป็นอย่างไร ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีสรุปผลและข้อเสนอแนะทั้งในแง่ของการนำไปใช้และในแง่ของการวิจัย

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมทุกรายวิชาต่ำกว่า 1.50 ซึ่งได้มาจากผลการสอบในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534 ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2

3. ระดับเขาวงกตปานกลาง หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 90-109 จากแบบทดสอบ Standard Progressive Matrices

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 4 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยใช้ชื่อสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับส่วนบุคคล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

ดังนี้

1. การศึกษารายกรณี
 - 1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
 - 1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
 - 1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
 - 1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
 - 2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
 - 2.2 สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
 - 3.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยภายในประเทศ

1. การศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้งและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้น

อย่างไร (พนม ลัมอารีย์. ม.ป.ป. : 6) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 3) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษามนุษย์เป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มักเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไป ในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษ ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือ หรือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันส่งเสริม หรือนำไปเป็น แบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไป

พรหมธิดา แส่นคำเครือ (2528 : 70) กล่าวว่า การศึกษาเป็นรายกรณีเป็น กระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุกด้าน เช่น อารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียนเป็นต้น และ นันทิกา แยมสรวล (2529 : 7) ได้สรุปความคิดรวบยอดของการศึกษารายกรณีว่า เป็นวิธีการศึกษามนุษย์อย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน เป็นการ รวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหา เพื่อช่วยให้มองเห็นบุคลิกภาพรวมของบุคคลจนสามารถเข้าใจถึง ธรรมชาติของบุคคลและสาเหตุของปัญหาชัดเจน แล้วจึงนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผนให้การช่วยเหลือ แนะนำ ให้บุคคลพยายามแก้ปัญหาและพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของผู้รับ การศึกษาอย่างละเอียดต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง โดยการใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การเขียนอัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบและ ระเบียบสละสม แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็น พฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พร้อมทั้งหาแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม เพื่อให้ผู้รับการศึกษาอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีมีจุดมุ่งหมายหลายประการ ดังที่ อาร์รีย์ ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 219) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี มี 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อการรู้จักและเข้าใจเด็กดีขึ้นทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก เหตุผลการแสดงพฤติกรรมของเด็กในส่วนที่เด็กรู้และส่วนที่เด็กไม่รู้
2. เพื่อการวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเด็ก ทั้งในรูปของการส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งหาแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับคนอื่น ๆ ด้วย
3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ทางจิตวิทยาหรือทางการแนะแนวในรูปของการปรับปรุงเทคนิคการใช้เครื่องมือต่าง ๆ
4. เพื่อติดตามผลของการใช้เทคนิคต่าง ๆ

พนม ลิมอาร์รีย์ (ม.ป.ป. : 7 - 8) กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเพื่อการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อสืบค้นหานักเรียนที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนในความปกครองของตนได้ดีขึ้นและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
4. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่าการศึกษารายกรณี มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเข้าใจสาเหตุการแสดงพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา
2. เพื่อการวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ตลอดจนป้องกันปัญหาเช่นเดียวกันนี้ ที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

3. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนในความปกครองของตนและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ไข ป้องกัน และส่งเสริมพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

4. เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง และร่วมมือในการแก้ไข ป้องกันและส่งเสริมพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่องานของบุคคลหลายอาชีพ ซึ่งมีทั้งประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม นั้นทีกา แยมส์วอล (2529 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษารายละเอียดของบุคคลหลาย ๆ ด้าน ทำให้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง
2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้
3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
4. ทำให้ผู้รับการศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น
5. ทำให้ผู้รับการศึกษามีโอกาสปรับปรุงตนเองหรือแก้ไขปัญหามีมีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น
6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคลและนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณี สามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 9 - 10) ได้แบ่งประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรง อันเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ศึกษาเอง นั่นก็คือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวางชัดเจนเดียวกัน

ก็ทำให้เป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

2. ประโยชน์ทางอ้อม เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา นั่นก็คือ ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับ อารีย์ ตันท์เจริญรัตน์ (2529 : 2 - 3) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีว่า มีประโยชน์ 2 ประการ ดังนี้

1. ประโยชน์เบื้องต้น คือ ครู ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ได้รู้จักและเข้าใจตัวนักเรียน และในขณะเดียวกันตัวนักเรียนเองก็มีโอกาสสำรวจตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น
2. ประโยชน์ขั้นต่อไป คือ ครู หรือครูแนะแนวจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนนี้ครูสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาเลือกวิธีการสอน วิธีการสร้างแรงจูงใจให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในเรื่องความสามารถ ความสนใจ ความถนัด หรือหากจะต้องมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียน ก็สามารถจัดกลุ่มได้เหมาะสม ครูสามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ยังสามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนตามสภาพของโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2.2 การแนะแนว ในการแนะแนวผู้แนะแนวจะใช้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นแนวทางในการวินิจฉัยปัญหา วางแผนให้การช่วยเหลือ หรือวางโครงการในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียน

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้ศึกษาทำให้สามารถเข้าใจปัญหาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง และทำให้เป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้
2. ประโยชน์ต่อผู้รับการศึกษา ทำให้สามารถเข้าใจตนเอง และได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

3. ประโยชน์ต่อโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนและการปรับปรุงบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของนักเรียน

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยการใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่างในการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์สมควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 22)

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 15 - 16) ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการในการศึกษารายกรณีที่ใช้ในวงการจิตวิทยาคลินิกนั้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์บุคคล (Analysis of students) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง จำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อความสะดวกในการตีความหมายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

2. การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis of data) โดยรวบรวมข้อมูลแต่ละด้านเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้มองเห็นภาพรวมของโครงสร้างทางบุคลิกภาพ และสภาพชีวิตทั่ว ๆ ไปของบุคคลว่ามีลักษณะเด่นหรือลักษณะด้อยอะไรบ้าง และบุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อไปในอนาคตเป็นอย่างไร

3. การวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) คือการสรุปลักษณะของบุคคลโดยนำเอาหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยาามาพิจารณาตัดสิน กำหนดปัญหาและสรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลพร้อมกับระบุสาเหตุของปัญหาไว้ด้วย แต่บางครั้งการวินิจฉัยปัญหา อาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเท่านั้น จึงอาจไม่จำเป็นต้องระบุไว้ชัดเจนว่า ปัญหาคืออะไร

4. การพยากรณ์ปัญหา (Prognosis) โดยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัยปัญหามาพิจารณาเพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับแนวโน้มของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของบุคคลว่า มีองค์ประกอบใดที่มีอิทธิพลต่อบุคคลนี้อีกในอนาคต สภาพชีวิต

ของบุคคลนั้นจะเป็นอย่างไร หรือบุคคลนั้นจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดอีก หลังจากได้รับการช่วยเหลือครั้งนี้นั้นลดลงไปแล้ว เป็นต้น

5. การให้คำปรึกษาแนะแนว (Counseling) โดยนำความรู้และเทคนิคการแนะแนวมาช่วย แล้วให้คำปรึกษาแก่บุคคลที่มีความทุกข์ โดยทั้งผู้ให้คำปรึกษาและผู้ทุกข์จะวางแผนร่วมกันในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้ทุกข์มีการปรับตัวที่เหมาะสมขึ้น

6. การติดตามผล (Follow - up) เป็นการติดตามผลการให้คำปรึกษาเพื่อนำมาประเมินประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษา และสำรวจปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ อนนต์ อนันตรังสี (2517 : 68) ได้กล่าวถึงกระบวนการศึกษารายกรณี มี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นรวบรวมรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 สมมติฐานของปัญหา
- 1.2 การตรวจสอบ
- 1.3 ประวัติสุขภาพร่างกาย
- 1.4 ประวัติเกี่ยวกับทางโรงเรียน
- 1.5 ประวัติเกี่ยวกับทางบ้าน
- 1.6 ประวัติทางสังคม

2. ขั้นวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis)

3. ขั้นแก้ไขปัญหา (Treatment)

4. ขั้นติดตามผล (Follow - up)

จำเนียร ช่วงโชติ (2515 : 12 -13) อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการของการศึกษารายกรณีว่า ประกอบด้วยการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งจะทำให้รู้จักภาวะความเป็นอยู่ปัจจุบันของผู้ถูกศึกษามากขึ้น

2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล อาจทำได้โดยการประชุมปรึกษาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษาโดยพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อที่ 1

3. ขั้นการตรวจวินิจฉัยปัญหา เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาหาสาเหตุของปัญหา
4. ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกัน โดยการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมมาสังเคราะห์กับข้อมูลเดิม เพื่อช่วยให้วินิจฉัยปัญหาได้ถูกต้อง
5. ขั้นการแก้ปัญหา เป็นการคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา
6. ขั้นการติดตามผล ขั้นนี้จะช่วยให้ทราบว่า กระบวนการศึกษารายกรณีมีประสิทธิภาพเพียงใด มีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 22 - 23) กล่าวว่า "กระบวนการในการศึกษารายกรณีไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป" แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงในการฝึกทำการศึกษารายกรณี จึงได้แบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระบวนการศึกษารายกรณีที่นักจิตวิทยาแต่ละท่านได้เสนอแนวคิดนั้นใกล้เคียงกันมาก แต่อาจแตกต่างกันบ้างในบางขั้นตอน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความเห็นว่าการศึกษารายกรณีนั้น จะต้องทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกผู้รับการศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน จากการพิจารณารูปแบบของกระบวนการศึกษารายกรณีของนักจิตวิทยาหลายท่าน ผู้วิจัยจึงแบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
- ขั้นที่ 2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 3. การวินิจฉัย
- ขั้นที่ 4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

- ชั้นที่ 5. การทำนายผล
- ชั้นที่ 6. การติดตามผล
- ชั้นที่ 7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ชั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใด ในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถพิเศษหรืออื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสงวณ. 2527 : 23)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง ผู้ที่ศึกษารายกรณีได้คาดคะเนว่าพฤติกรรมของผู้รับการศึกษ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้นมีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการคาดคะเน เพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบหรือหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสงวณ. 2527 : 24)

ในการตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ในกรณีที่ว่า ข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้น การที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ชั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยการใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ถูกศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ระเบียบสะสม แผนผังสังคมมิติ ผลการทดสอบทางจิตวิทยา เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล ในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจ

กระทำโดยวิธีการประชุมปรึกษาหารือกัน ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เรากำลังศึกษาร่วมกัน
พิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้หลาย ๆ
ครั้ง เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียดและตรงกับข้อเท็จจริง
มากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้มี 9 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 :

29 - 30)

1. การสังเกต (Observation)
2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การเยี่ยมบ้าน (Home - Visit)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
6. สังคมมิติ (Sociometry)
7. แบบสอบถาม (Questionnaire)
8. แบบทดสอบ (Testing)
9. ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกศึกษา
ในการศึกษารายกรณี เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้มาก บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้ไม่ต้อง
ลงทุนมากด้วยเงิน สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถ
เข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 30) กล่าวว่า การสังเกต คือ การพิจารณาสิ่งใด
สิ่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน
(หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง) โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ

พรหมธิดา แสงคำเครือ (2528 : 31) ให้ความหมายของการสังเกตว่า คือ การมองอย่างมีจุดมุ่งหมาย และเป็นกลวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เก่าแก่มากที่สุด การสังเกตเป็นการมองลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏในตัวผู้ถูกศึกษา หรือเป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาอย่างเอาใจใส่ โดยใช้หูและตาเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 53) ให้ความหมายของการสังเกตว่า เป็นวิธีการศึกษา เด็กเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยการเฝ้าดูพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริง ตามธรรมชาติ ไม่มีการควบคุมสถานการณ์ หรือสร้างสถานการณ์เพื่อให้ทราบพฤติกรรมแต่อย่างใด ผู้สังเกตเพียงแต่เฝ้าดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและพยายามจดจำไว้เท่านั้น จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เลยแม้แต่น้อย

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การสังเกตหมายถึงการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยที่สิ่งที่ถูกพิจารณาอยู่ในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ โดยใช้อวัยวะที่สำคัญในการสังเกต คือหูและตา

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 32) ได้เสนอแนะจุดมุ่งหมายของการสังเกตในการแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
2. เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
4. เพื่อทำให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

1.3 หลักการสังเกต

การสังเกตที่ดี ควรมีหลักการสังเกตดังนี้

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสังเกตแต่ละครั้ง
2. ควรมีการวางแผนในการดำเนินการสังเกตให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้
3. ในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ ควรสังเกตบุคคลเพียงคนเดียวในแต่ละสถานการณ์

4. เลือกสังเกตพฤติกรรมที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถให้ภาพรวมของ
ผู้สังเกตได้ชัดเจน

5. ใช้การสังเกตพฤติกรรมนั้นอย่างต่อเนื่องจนได้ข้อมูลที่แท้จริง ดังนั้นการสังเกตบุคคล
คนหนึ่งควรสังเกตหลาย ๆ ครั้ง และหลาย ๆ สถานการณ์

6. ต้องมีการจดบันทึกการสังเกตทุกครั้งทันทีที่สังเกตเสร็จ หรือโดยเร็วที่สุดเท่าที่
จะทำได้

7. ควรมีผู้สังเกตหลาย ๆ คน เพื่อป้องกันข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่
เที่ยงธรรมของผู้สังเกต หรือมิฉะนั้นผู้สังเกตต้องเป็นผู้ที่ชำนาญและได้รับการฝึกฝนในการสังเกต
เป็นอย่างดี เพื่อให้ผลของการสังเกตมีความเชื่อถือได้

8. การสังเกตควรกระทำทั้งแบบเป็นพิธีการและไม่เป็นพิธีการควบคู่กัน

9. การสังเกตแต่ละครั้งควรใช้เวลาพอที่จะเห็นภาพของพฤติกรรมที่แสดงใน
สถานการณ์นั้น โดยทั่วไปควรใช้เวลาในการสังเกตแต่ละครั้งอย่างน้อย 15 นาทีขึ้นไป
(อารีย์ ตันห์เจริญรัตน์. 2526 : 21)

10. การสังเกตในแต่ละครั้งต้องขึ้นกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความตั้งใจ
(Attention) การรับรู้ (Perception) และความไวของการรับรู้ (Sensation) ทั้งนี้
จะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2523 : 41)

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 41 - 42) ได้เสนอแนะลักษณะของพฤติกรรมที่ควร
สังเกตไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทั้ง
ทางด้านบวกและด้านลบ เช่น เรียนเก่ง พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น เดินเขย่งเท้า
ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่เกิดซ้ำซาก หรือบ่อยครั้งเกินความจำเป็น ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาทางจิตใจ
เช่น การล้างมือบ่อยครั้ง การกระพริบตาบ่อยครั้ง เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่น ๆ
2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีอื่น ๆ
3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้สังเกต

ไม่รู้ตัว

4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันที โดยไม่ต้องเสียเวลาและ

งบประมาณมาก

1.8 ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบในการสังเกต

สุภางค์ จันทวานิช (2531 : 60 - 62) ได้เสนอข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบในการสังเกตไว้ดังนี้

1.8.1 ข้อได้เปรียบ

- 1) ถ้าผู้สังเกตต้องการศึกษาพฤติกรรมที่ค่อนข้างลึกซึ้ง และไม่สามารถแสดงออกมาได้ด้วยคำพูด การสังเกตเป็นวิธีการที่เหมาะสม
- 2) การสังเกตช่วยเก็บข้อมูลที่ผู้ถูกสังเกตไม่สนใจ หรือเห็นเป็นเรื่องธรรมดาที่เคยชิน
- 3) การสังเกตช่วยเก็บข้อมูลที่ผู้ถูกสังเกตไม่เต็มใจบอก เพราะไม่มีเวลา หรือไม่แน่ใจในข้อเท็จจริง หรือกลัวว่าจะเป็นภัยแก่ตนเอง ผิดกฎเกณฑ์หรืออาจจะเป็นการเสื่อมเสียบุคลิกลักษณะของตนเอง
- 4) การสังเกตช่วยในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนหรือขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้มาจากการบอกเล่า หรือเป็นข้อมูลที่เสริมความเข้าใจให้ชัดเจนถูกต้องยิ่งขึ้น
- 5) การสังเกตเป็นการศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ได้ทันที แทนที่จะต้องให้คนอื่นบอก ซึ่งการบอกเล่าอาจทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้
- 6) การสังเกตเป็นการเก็บข้อมูลได้กับบุคคลทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นทหารหรือบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ได้ รวมทั้งคนพิการ

7) การสังเกตเป็นวิธีการที่เก็บข้อมูลได้ละเอียด สามารถที่จะนำเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องอื่น ๆ มาอธิบายเหตุการณ์ที่ตนต้องการอธิบายได้ หรืออธิบายเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ลึกซึ้งกว่า โดยเฉพาะการทดลองต้องใช้วิธีการสังเกตตลอดเวลา

8) การสังเกตเป็นวิธีการที่มีลักษณะต่อเนื่อง เพราะผู้สังเกตต้องใช้เวลานาน เช่น เป็นปี เป็นเดือน ในการสังเกต จึงพอที่จะกล่าวได้ว่าจะไรมาก่อนหลังสามารถศึกษาแนวโน้มได้

1.8.2 ข้อเสียเปรียบ

1) ความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ (Reliability & Validity) ของการสังเกต ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีอคติของผู้สังเกต เลือกสังเกตเหตุการณ์ดังจะเห็นบางครั้งผู้สังเกตหลาย ๆ คนแปลความหมายเหตุการณ์เดียวกันไม่เหมือนกัน

2) การสังเกตไม่สามารถเก็บข้อมูลที่ต้องการ หากเหตุการณ์นั้นไม่เกิดขึ้นในเวลาที่ต้องการเก็บข้อมูล เช่น การปฏิบัติ การเลือกตั้ง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เช่น พิธีบางพิธีที่มีปีละครั้ง พิธีแต่งงานก็ต้องรอให้มีคนแต่งงาน นอกจากนี้ยังถูกจำกัดเนื่องจากระยะเวลาของเหตุการณ์ เช่น ประวัติชีวิตไม่สามารถสังเกตได้

3) การสังเกตไม่สามารถเก็บข้อมูลบางอย่างที่ผู้ถูกศึกษาไม่อนุญาตให้เข้าไปสังเกตได้ เช่น เรื่องส่วนตัวในครอบครัว พฤติกรรมเกี่ยวกับเพศ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ให้บุคคลภายนอกเข้ามาร่วม บางครั้งการวิจัยออกมาแล้วก็มีคนคัดค้านว่าไม่ตรงกับความจริง

4) ความคลาดเคลื่อนของเหตุการณ์ บางอย่างที่คุณสังเกตคาดว่า จะเกิดก็ไม่เกิด เช่น ผู้ถูกสังเกตไม่มาหรือเปลี่ยนกิจกรรม ทำให้เสียเวลาหรือบางครั้งมีเหตุการณ์อื่นเข้ามาแทรก เช่น ฝนตกต้องย้ายสถานที่ ทำให้การสังเกตไม่ราบรื่น

5) การสังเกตไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนทุกแง่มุมของเหตุการณ์ เพราะผู้สังเกตไม่สามารถสังเกตเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ หรือบุคคลหลาย ๆ คนได้พร้อมกัน ภายในเวลาเดียวกันได้

6) ในกรณีที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่าถูกสังเกต อาจทำให้ผู้ถูกสังเกตเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่เป็นไปตามธรรมชาติได้ ข้อมูลอาจบิดเบือนจากความเป็นจริง

การบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกต เป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักในการบันทึกดังนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
2. ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจตรงกันกับผู้นบันทึก

3. ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตแยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และบันทึกเป็นพฤติกรรมผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้ง เข้าด้วยกัน

4. ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะสังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลาอันยาวนาน และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

วิธีการบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกต โดยทั่วไปมี 2 วิธี ดังนี้

1. การบันทึกแบบอัตนัย (Subjective Record) เป็นวิธีการบันทึกที่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตไปพร้อม ๆ กับพฤติกรรมที่สังเกตได้ วิธีการบันทึกแบบนี้ที่นิยมกันมากคือ การบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา (Descriptive Record) ซึ่งสามารถทำได้ง่ายโดยเขียนเป็นความเรียงไปเรื่อย ๆ แต่ถ้าผู้สังเกตมีอคติต่อผู้ถูกสังเกต ข้อมูลที่บันทึกอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ได้

2. การบันทึกแบบปรนัย (Objective Record) เป็นการบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และแยกความคิดเห็นของผู้สังเกตออกต่างหาก ซึ่งการบันทึกแบบนี้อาจทำได้ 2 วิธี ดังนี้

2.1 การบันทึกแบบไม่เป็นระบบ คือ บันทึกพฤติกรรมที่สังเกตตามจุดมุ่งหมายและตามลำดับเหตุการณ์ การบันทึกแบบนี้ที่นิยมใช้เรียกว่า ระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Record) เป็นวิธีที่นิยมมากกว่าการบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

2.2 การบันทึกแบบเป็นระบบ คือ การบันทึกหลังจากที่มีการตีความหรือเข้าใจลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างถูกต้อง เป็นการบันทึกที่เป็นปรนัยมากที่สุด มีความเที่ยงตรง

เชื่อถือได้ ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมแบบนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.2.1 การบันทึกพฤติกรรมโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Graphic Rating Scale) คือการบันทึกการสังเกตโดยทำเป็นมาตราส่วนประเมินลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดขึ้นให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการสังเกต

2.2.2 การบันทึกพฤติกรรมแบบกำหนดลักษณะพฤติกรรม (Behavior Descriptive Scale) คือ การบันทึกการสังเกตโดยกำหนดลักษณะพฤติกรรมแล้วบรรยายลักษณะพฤติกรรมนั้น ๆ ไว้หลาย ๆ ข้อความ ให้ผู้บันทึกทำเครื่องหมายนำข้อความที่คิดว่าตรงกับลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตได้

2.2.3 การบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน (Scoring Scale) คือ การบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยการที่ผู้บันทึกประเมินลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้ เป็นตัวเลขและตัวเลขนั้นจะเป็นรหัสที่แปลความหมายออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต

แบบระเบียนเหตุการณ์ (Anecdotal Record)

ชื่อผู้สังเกต.....อายุ.....ปี เพศ.....

วัน เวลาที่สังเกต.....

สถานที่..... ครั้งที่

พฤติกรรมที่สังเกตได้.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้สังเกต.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะของผู้สังเกต.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ ใช้เมื่อเราต้องการรวบรวมข้อมูลจากผู้รู้ข้อเท็จจริง โดยการสนทนาและในขณะเดียวกันก็ใช้เทคนิคการสังเกต เพื่อดูท่าทาง พฤติกรรม ปฏิกริยาการแสดงอารมณ์ตอบสนองต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เล่า (นันทิกา แย้มสรวล. 2529 : 75) การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนางานนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารีย์ ตันห์เจริญรัตน์. 2526 : 96) การใช้เทคนิคและเครื่องมือขั้นต้นจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าไว้อย่างดี เช่น มีการนัดหมายเวลา สถานที่ และมีการเตรียมคำถามเพื่อจะได้ซักถามค้นหาข้อมูลครบทุกด้าน และถามในขอบเขตหัวข้อที่กำหนดไว้

2.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยการสนทนาต้องมีจุดประสงค์ในการสนทนา ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือขั้นต้นของการติดต่อเกี่ยวข้องกัน โดยมีสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์เป็นหลักสำคัญของวิธีการสัมภาษณ์

2.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในวงการแนะแนวและจิตวิทยา มี 2 ชนิด
(กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 94 - 96)

1. การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดเจนขึ้น จนสามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจปัญหาของเขาได้หลังจาก

การให้การสัมภาษณ์ นอกจากนั้นการให้การสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

2.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์ มี 3 กระบวนการ ดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์
2. ขณะสัมภาษณ์
3. การยุติการสัมภาษณ์

1. ก่อนการสัมภาษณ์

กระบวนการขั้นนี้ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1.1 การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องของความพร้อมของทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และอาจจะต้องมีการบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ ในขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็ต้องมีความสามารถในการสัมภาษณ์ เพื่อให้การสัมภาษณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.2 การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะถ้าเป็นการสัมภาษณ์แบบบอกจุดมุ่งหมาย ก็อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย แต่ถ้าหากเป็นการสัมภาษณ์ในลักษณะที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่สัมภาษณ์

1.3 การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวก สบาย ควรเป็นที่มืดซิด เพื่อผลของการสัมภาษณ์

1.4 การเตรียมวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มักให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เลือกวัน เวลา ที่สะดวก พร้อมทั้งจะให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

2. ขณะสัมภาษณ์

ในขณะสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคทั่วไป และเทคนิคเฉพาะ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527 : 100) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใด จะต้องใช้เทคนิคทั่วไป 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยใช้ข้อวัตรรับสัมผัสทั้งห้า
2. การฟัง (Listening) เป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและให้คำปรึกษา
3. การใช้คำถาม (Questioning) ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ในสิ่งที่ยังไม่กระจ่าง โดยการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง

4. การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติ และความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม ในขณะเดียวกันจะต้องพยายามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ส่วนเทคนิคเฉพาะนั้น ผู้สัมภาษณ์จะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี ซึ่งเทคนิคนี้จะช่วยให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเฉพาะดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling)
8. การใช้ความเงียบ (Using Silence)

3. การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ ผู้สัมภาษณ์จะต้องทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกพอใจในการสนทนาที่ผ่านมา ดังนั้นการยุติการสัมภาษณ์จึงต้องพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เพื่อจะเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป ปัจจุบันควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความมั่นใจว่าสิ่งที่เขาพูดไปนั้นจะเป็นความลับและเป็นผลดีแก่เขา

2. ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์ เพื่อจะได้มีเรื่องราวต่อเนื่องในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
 3. ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปสิ่งที่เขาคิดหรือรู้สึกในขณะสัมภาษณ์เพื่อจะช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในบางตอน โดยผู้สัมภาษณ์
 4. ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทีที่มั่นคงมีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์ในคราวต่อไปอีก
 5. มีการนัดวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
- เมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องรีบบันทึกการสัมภาษณ์ในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลผิดพลาด

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ ครั้งที่...

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

3. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และร่วมมือกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการเยี่ยมบ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น โดยทั่วไปผู้เยี่ยมบ้านคือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้น ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษา ส่วนในสถาบันทางการแพทย์ ผู้มีหน้าที่เยี่ยมบ้านคือ นักสังคมสงเคราะห์

3.1 วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับบ้าน
3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

3.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 :

122 - 124)

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน
 2. ขณะเยี่ยมบ้าน
 3. หลังการเยี่ยมบ้าน
1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
 - 1.2 นัดหมายวัน เวลา ที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง
 2. ขณะเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้าน และแสดงความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 2.2 ใช้การสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

2.3 ระยะแรกของการสนทนาควรถาทางสนับสนุนให้ผู้รับการศึกษาร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้รับการ ศึกษาและสถาบันให้มากที่สุด

2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาด้านที่เป็นจริง

2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตรอง

2.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30 - 60 นาที หรือสังเกตจากกริยา อาการของเจ้าของบ้านที่แสดงว่าอึดอัด หรือมีธุรกิจที่ต้องทำ

3. หลังการเยี่ยมบ้าน ควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทันทีเมื่อกลับจากการเยี่ยมบ้าน โดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

รายงานการเยี่ยมบ้าน

ครั้งที่...

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....ถึง.....น.

ชื่อ - สกุล ผู้เยี่ยมบ้าน.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ชื่อผู้ปกครอง : บิดา.....มารดา.....

บ้านเลขที่.....โทรศัพท์.....

1. สภาพบ้านและบริเวณที่ตั้ง.....

2. สภาพภายในบ้าน.....

3. ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง.....
.....
4. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน.....
.....
5. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กและการเรียนของเด็ก.....
.....
6. ภาวะการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน (เช่น โอกาสในการอ่านหนังสือ ฯลฯ).....
.....
7. ลักษณะของเพื่อนบ้าน เพื่อนเล่นของเด็ก.....
.....
8. ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว.....
.....
9. คำแนะนำจากผู้ปกครองเสนอแนะต่อสถาบันการศึกษา.....
.....
.....

4. อัตชีวประวัติ (Autobiography)

การเขียนอัตชีวประวัติ เป็นการให้บุคคลเขียนประวัติและเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง การใช้อัตชีวประวัติจึงเป็นเหมือนการช่วยให้ผู้ประสบปัญหาที่มีเวลาคิดถึงตัวเองและเข้าใจตัวเองยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงพื้นฐานทางครอบครัว อุปนิสัย ความใฝ่ฝัน ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมของผู้ประสบปัญหามากยิ่งขึ้น (นันทิกา แยมสรวล. 2529 : 82) นอกจากนี้ อารีย์ ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 79) ยังกล่าวว่า อัตชีวประวัติ เป็นการให้บุคคลเขียนเล่าประวัติตนเองตามที่ตนเองคิด โดยมุ่งหมายที่จะเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสำคัญ ส่วน กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 138) กล่าวว่า อัตชีวประวัติคือการที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความหวังในอนาคต

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้บรรยายความรู้สึกและเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างเสรีตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงบุคลิกลักษณะของผู้ที่รับการศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติได้ดีขึ้น
3. เพื่อทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูล โดยวิธีอื่น ๆ

4.2 รูปแบบของอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ โดยทั่วไปมี 2 รูปแบบ

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured Autobiography)
2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structured Autobiography)
1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขาเอง โดยการเขียนเป็นความเรียงอิสระ ซึ่งวิธีนี้นักจิตวิทยาเชื่อว่าเป็นวิธีที่บุคคลจะเปิดเผยเรื่องราวที่เป็นความในใจ

ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ การเขียนแบบนี้จะให้ประโยชน์และคุณค่ามากในการให้คำปรึกษา แต่ยากต่อการตีความหมาย เพราะมิได้เขียนตามรูปแบบใด ๆ

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ให้เขียน ว่าต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด แต่ก็มีผู้พยายามคิดหัวข้อขึ้นมาเสนอแนะไว้มากมาย โดยแบ่งตามระดับของผู้เขียน แบบฟอร์มมีหลายแบบฟอร์ม แต่ไม่ว่าเป็นแบบฟอร์มใดต้องมีเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาในอดีต ตั้งแต่จำความได้จนถึงปัจจุบันและกล่าวถึงความมุ่งหวังในอนาคตด้วย

ตัวอย่างหัวข้อของอัตชีวประวัติ

1. โรงเรียนของข้าพเจ้า
2. ครอบครัวของข้าพเจ้า
3. ชีวิตของข้าพเจ้าในโรงเรียนประถมศึกษา
4. ชีวิตของข้าพเจ้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. สิ่งที่ข้าพเจ้าทำได้ดีและสิ่งที่ข้าพเจ้าอยากทำให้ดี
6. วิชาที่ข้าพเจ้าชอบเรียนมากที่สุดและวิชาที่ข้าพเจ้าชอบเรียนน้อยที่สุด
7. เพื่อนของข้าพเจ้า
8. อาจารย์ของข้าพเจ้า
9. ถ้าข้าพเจ้าสามารถสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการด้วยการขอสิ่งเหล่านั้นได้ ข้าพเจ้า

ควรขอสิ่งใดบ้าง

4.3 การวิเคราะห์อัตชีวประวัติ

การวิเคราะห์อัตชีวประวัติโดยใช้แนวของ โฟรชลิช (Frochlich) ซึ่งเสนอไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1959 ซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ขาดหายไปหรือการเว้นข้อความบางอย่าง (Omission)
2. ความยาวของอัตชีวประวัติ (Length)
3. คำศัพท์ที่ใช้ (Vocabulary)
4. ระดับความลึกของความรู้สึก (Level or Depth of Expression)

5. การจัดลำดับความคิด (Organization)
6. การกลบเกลื่อน (Gloss)
7. ลักษณะของการเขียน (Appearance)
8. การแต่งเรื่องขึ้นเอง (Fabrication)
9. ความผันแปรของปฏิกริยา (Tonal Variation)

ถ้าผู้ศึกษารายกรณีไม่อยากจะเขียนอัตชีวประวัติ อาจให้เขาเล่าเรื่องหรือเขียนอนุทินส่วนตัว เล่าเรื่องประทับใจในชีวิตที่ผ่านมาได้ หรือทำทั้งสองอย่างไปด้วยกัน

5. บันทึกประจำวัน (Diary)

การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติ โดยการเขียนถึง ประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวัน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ก็คือ การสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวัน โดยก่อนให้เขียนบันทึกประจำวันผู้ให้เขียนจะต้อง ชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเขียน และให้เขียนต่อเนื่องกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ในการ บันทึกอาจมีแบบฟอร์มหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปีที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะทำให้ทราบนิสัยของผู้เขียนบันทึกได้

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยวิธีพิจารณา ในแง่ของลักษณะของกลุ่มและบทบาทของสมาชิกว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงเป็นอย่างไร โดยความเชื่อ พื้นฐานของนักจิตวิทยาที่มีต่อการทำสังคมมิติ มีดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. การที่มีโอกาสอยู่ในสังคม ได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะช่วยพัฒนาการด้านสังคมได้เป็นอย่างดี

3. ห้องเรียนเปรียบเสมือนห้องทดลองที่เด็กมีโอกาสนจะเรียนรู้มนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก

ดังนั้น สังคมมิติจึงหมายถึงวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากพบว่าผู้ใดผู้หนึ่ง ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ก็จะได้หาทางช่วยเหลือให้เขามีพัฒนาการทางสังคม เพื่อที่จะได้อยู่กับบุคคลอื่นอย่างมีความสุขต่อไป

6.1 หลักการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีหลักในการทำดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี
2. ก่อนทำสังคมมิติ ผู้ทำควรมีความสัมพันธ์และคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มพอสมควร
3. แจ่งจำนวนและรายชื่อสมาชิกให้ทุกคนในกลุ่มทราบ
4. การทำสังคมมิติแต่ละครั้ง ควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการณ์เดียว
5. ไม่ควรบอกล่วงหน้า เพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ
6. การทำสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่า 1 อันดับ แต่ไม่ควรเกิน 3 อันดับ เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการเขียนแผนผัง
7. การแปลความหมายของสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ จะแตกต่างกัน
8. ควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีใดก็ได้ ฯลฯ

6.2 คำศัพท์ที่ใช้ในการทำสังคมมิติ

คำศัพท์ต่าง ๆ ที่นิยมใช้มีดังนี้

1. Sociometric Question หรือ Sociometric Criterion คือคำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมมิติกำหนดขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่ม

2. **Sociogram** คือ แผนผังสังคมมิติซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม
3. **Sociometric Clique หรือ Subgroup** คือกลุ่มย่อย ๆ ในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุด อาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้
4. **Mutual Choice** คือการที่บุคคล 2 คนต่างเลือกซึ่งกันและกัน อาจเป็นอันดับเดียวกัน หรือคนละอันดับก็ได้
5. **Star หรือ Leader** คือบุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกมากที่สุด
6. **Rejectee** คือบุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มเลย เพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม
7. **Isolate** คือบุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มอยู่โดดเดี่ยว โดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มด้วย
8. **Neclectee** คือบุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อยและบุคคลนั้นมักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ
9. **Sociometric Cleavage** คือการขาดการเลือกซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลสองคนขึ้นไปของกลุ่ม
10. **Sociometric Structure** คือโครงสร้างทางสังคมมิติที่แสดงแบบแผนของการเลือกในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละคน
11. **Sociometric test** คือวิธีการทดสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคมมิติ
12. **Sociometric Score** คือจำนวนครั้งหรือคะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม
13. **Sociometric Status** คือสถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star, Rejectee, Isolate, Neclectee ฯลฯ

6.3 ลำดับขั้นตอนของการทำสังคมมิติ

- ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์
- ขั้นที่ 2 การทำตารางแสดงผลการเลือก

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนผังสังคมมิติ

ขั้นที่ 4 การตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติ

นอกจากนี้ยังมีวิธีการวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ควบคู่กับสังคมมิติในปัจจุบัน คือ กลวิธี "ใครเอ่ย"
กลวิธี "ใครเอ่ย"

ขบวนการที่จะช่วยให้ครูแนะแนวและผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบถึงเจตคติ (Attitude) ส่วนตัวระหว่างสมาชิกในห้องเรียนคือ การใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" อันเป็นกลวิธีอีกอันหนึ่งสำหรับการหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยการถามจากเพื่อนของนักเรียนเองเป็นวิธีที่ให้ประโยชน์มากวิธีหนึ่ง ในบางครั้งความคิดเห็นของนักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อนักเรียนอาจไม่เหมือนกัน เช่น นักเรียนที่ครูเห็นว่าเป็นคนดี ในสายตาของครูนั้นอาจเป็นบุคคลที่เพื่อนฝูงไม่ค่อยชอบเท่าใดนัก เป็นต้น

กลวิธี "ใครเอ่ย" ดำเนินการโดยครู เป็นผู้เขียนลำดับของคำถามที่บรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของเด็ก และเด็กแต่ละคนจะได้รับการขอร้องให้เขียนชื่อบุคคลในห้องเรียนที่เขาคิดว่ามีลักษณะที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกับคำถามเหล่านั้น โดยวิธีการนี้เท่ากับเป็นการเปรียบเทียบในทางที่บุคคลหนึ่งมองเห็นตัวเขาเองและจากการที่บุคคลอื่นได้มองดูและรับรู้เกี่ยวกับตัวเขา

การดำเนินงานเกี่ยวกับกลวิธี "ใครเอ่ย" นี้ ครูจะต้องแน่ใจเสียก่อนว่า เด็กทุกคนในชั้นเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว เด็กจึงจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง นอกจากนี้ครูต้องทำให้เด็กไว้วางใจได้ว่า การตอบคำถามของเขาจะได้รับการปกปิดไว้เป็นความลับอย่างดี

การวิเคราะห์ผลของกลวิธีจะควบคู่กันไปกับข้อทดสอบสังคมมิติ แหล่งต่าง ๆ ของการเลือกควรได้รับการวินิจฉัยวิเคราะห์ และการกระทำควรกระทำเพื่อค้นคว้าหาความหมายที่อยู่เบื้องหลังของการเลือกเหล่านั้น

ตัวอย่างคำถาม "ใครเอ่ย"

1. คนที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนมากที่สุด ณ ชั้นคือ
2. คนที่ชอบแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ มากที่สุด ณ ชั้นคือ
3. ใครคือบุคคลที่ชอบพูดมากที่สุด
4. ใครคือบุคคลที่ชอบทำตามคำแนะนำ หรือคำสั่งของคนอื่น

7. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นแทนการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เป็นชุดคำถามหรือข้อความที่เป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้ถามต้องการทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น คำถามส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับเรื่องความคิดเห็น ทศนคติ และความรู้สึกของผู้ตอบ ดังนั้นจะสามารถหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้หลาย ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

7.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามถ้าแบ่งตามเกณฑ์ สามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ใช้เกณฑ์ของวัตถุประสงค์ ซึ่งใช้มากในการแนะแนว จะแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคลหรือการรวบรวมข้อมูล (Collecting of Data)

2. แบบสอบถามแบบการประเมินผล (Evaluation form)

3. แบบสอบถามแบบการติดตามผล (Follow - up form)

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม จะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถามปลายเปิด หรือแบบไม่มีโครงสร้าง (Opened form)

2. แบบสอบถามปลายปิด หรือมีโครงสร้าง (Closed form)

3. แบบสอบถามชนิดรูปภาพ (Pictorial form)

เกณฑ์ที่ 1 ใช้เกณฑ์ของวัตถุประสงค์ซึ่งใช้ในการแนะแนว

การแนะแนวได้นำเอาแบบสอบถามมาใช้ในการหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงที่ยังไม่ทราบและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งการสร้างและการใช้แบบสอบถามอาจจะง่าย แต่การสร้างแบบสอบถามที่ดีและนำไปใช้ได้เหมาะสมนั้นทำได้ยาก ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ใช้ภาษาที่ดีเข้าใจง่าย รูปแบบ

ของแบบสอบถามต้องน่าสนใจ จึงจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ หลายด้านภายในระยะเวลาอันสั้น และข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะมีประสิทธิภาพมาก

การแนะนำเอาแบบสอบถามมาใช้ได้ดังนี้

1. แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collecting of Data)

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง

1.2 ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ สภาพจิตใจ ความต้องการ ฯลฯ

1.3 เจตคติ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ

2. แบบสอบถามการประเมินผล (Evaluation)

2.1 ประเมินผลในชั้นเรียน

2.2 ประเมินผลบริการ หรือโครงการ

3. แบบสอบถามการติดตามผล (Follow - up)

3.1 ติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน

3.2 ติดตามผลนักเรียนที่ไม่สำเร็จการศึกษา

3.3 ติดตามผลนักเรียนที่รับบริการ หรือโครงการ

3.4 ติดตามผลเพื่อปรับปรุงผลงาน หรือบริการ

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม

1. แบบเปิด หรือแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured or Open form) เป็นแบบสอบถามที่เปิดกว้างให้ผู้ตอบ ตอบตามความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามชนิดนี้ เพื่อต้องการทราบความรู้สึกนึกคิด หรือแนวความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น

ท่านมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรช่วยเหลือท่านอย่างไร.....

2. แบบปิดหรือแบบมีโครงสร้าง (Structured or Closed form) เป็นแบบสอบถามที่ผู้สร้างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนวางไว้แล้ว ในแต่ละข้อจะประกอบด้วยคำถามหรือข้อความ พร้อมทั้งมีคำตอบกำหนดไว้ให้เลือกตอบตามความเป็นจริง เช่น อาจจะให้เลือกว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ บางกรณีก็มีคำตอบเป็นประโยควลีสั้น ๆ ไว้ให้เลือกตอบ หรือเลือกตามน้ำหนัก

ของความชอบมากน้อย หรือไม่ตอบโดยการเขียนสัญลักษณ์สั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เป็นแบบใช้สัญลักษณ์แทนคำตอบ โดยให้เขียนเครื่องหมายหน้าข้อความที่ต้องการ เช่น นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร

.....ก. บิดา - มารดา

.....ข. ผู้ปกครอง

.....ค. ญาติพี่น้อง

.....ง. พระภิกษุ

.....จ. อื่น ๆ

7.2 ข้อจำกัดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีข้อจำกัดในการใช้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมักจะหลีกเลี่ยงความจริง (ข้อเท็จจริง) บางอย่างทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นข้อมูลดิบที่ต้องนำมาถ่วงน้ำหนักอีกทีหนึ่ง เพราะผู้เก็บข้อมูลไม่ได้เห็นสภาพต่าง ๆ ที่แท้จริงในขณะที่ผู้ตอบตอบคำถาม

3. ถ้าคำถามต่าง ๆ ในแบบสอบถามไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้รับก็จะไม่สมบูรณ์ตามไปด้วย

4. มักจะไม่ได้คำตอบกลับคืนมาครบตามจำนวนผู้ตอบ หรือไม่ได้รับคำตอบตรงตามเวลาที่ต้องการ ต้องมีการติดตามทวงถาม

5. การตอบแบบสอบถามที่ให้เวลาตอบนาน ๆ จะทำให้นักเรียนมีโอกาสคิดเสริมแต่งเติมบิดเบือนข้อมูล หรือปรึกษาคำตอบจากผู้อื่นซึ่งไม่ใช่เป็นของตนเองอย่างแท้จริง

7.3 การใช้แบบสอบถามอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากการสร้างข้อคำถาม รูปแบบต่าง ๆ ของแบบสอบถามแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้แบบสอบถามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ การนำไปใช้อย่างถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการแนะแนวมากที่สุด พรจันท์ เจียรอดิศักดิ์ (2527 : 63 - 64) ได้เสนอว่า การใช้แบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรใช้แบบสอบถามในกรณีที่ครูและนักเรียนมีความคุ้นเคยสนิทสนม หรือไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีแล้ว
2. ควรชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อสร้างความศรัทธา มั่นใจในการเก็บรักษาเป็นความลับ และสร้างความเต็มใจในการตอบ
3. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความสบายใจ ไม่เคร่งเครียดเหมือนการทำข้อสอบ
4. อธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถามให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน
5. นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแนะแนว

8. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบเป็นวิธีการที่ควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจึงมักจะนำแบบทดสอบมาใช้ในการตัดสินใจที่จะได้ข้อมูลที่เด่นชัด ชัดเจนเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถหรือบุคลิกภาพ การใช้แบบทดสอบจะทำให้ทราบถึงประเภทต่าง ๆ ของเด็กที่ต้องการ ทำให้ครูแนะแนวมีความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

แบบสอบถามทางจิตวิทยาหรือแบบสอบถามที่ใช้ในการแนะแนว

แบบทดสอบทางจิตวิทยา หรือแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการแนะแนว มีดังนี้

1. แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา (Intelligence tests)
2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude tests)
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement tests)
4. แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory)
5. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality tests)

1. แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา (Intelligence tests)

เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดความสามารถทั่ว ๆ ไปทางสติปัญญาของบุคคล

ในการแนะนำเอาแบบทดสอบชนิดนี้มาใช้ เพื่อต้องการทราบถึงระดับเชาวน์ปัญญาของผู้ถูกวัด โดยการนำเอาผลของระดับเชาวน์ปัญญาที่เรียกว่า เกณฑ์ภาคเชาว์ หรือ I.Q. (Intelligence Quotient) มาใช้เพื่อต้องการวินิจฉัยปัญหา และเพื่อทำนายความสำเร็จของผู้ถูกวัด

แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาที่นิยมใช้ในประเทศไทย

1. แสตนด์ฟอร์ด บิเน็ต (Stanford - Binet) สร้างโดย แสตนด์ฟอร์ด บิเน็ต (Stanford Binet) ในศตวรรษที่ 20 โดยเน้นเกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจ อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม แบบทดสอบของ บิเน็ต ได้ปรับปรุงในปี 1960 โดยเทอร์แมน และ เมอร์ริลล์ (Terman and Merrill) แห่งมหาวิทยาลัยแสตนด์ฟอร์ด ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบทดสอบของ บิเน็ต

2. เวคสเลอร์ อินเทลลิเจนซ์ (Wechsler Intelligence Tests) นักจิตวิทยา ชาวอเมริกันชื่อ เดวิด เวคสเลอร์ (David Wechsler) ได้สร้างแบบทดสอบขึ้นเพื่อวัดความสามารถในด้านต่าง ๆ ของบุคคล คือ ด้านการเรียนรู้ การปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม การเข้าใจ สิ่งที่เป็นนามธรรม การกระทำอย่างมีเป้าหมาย การคิดอย่างมีเหตุผล โดยแบ่งแบบทดสอบเป็น

3 ชุด ดังนี้

2.1 WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children) เป็นแบบทดสอบที่ใช้กับผู้ที่มีอายุระหว่าง 5 - 15 ปี

2.2 WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale) ใช้สำหรับผู้ที่มีอายุ 16 ปี ขึ้นไป

2.3 WPPSI (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence) ใช้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 4 - 6 ปี

แบบทดสอบทั้ง 3 ชุด จะมีลักษณะคล้ายกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน แต่ละส่วนจะมีแบบทดสอบต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป แต่มีการจัดแบ่งหัวข้อคล้ายกัน ดังนี้

1. Verbal Scale ใช้ภาษาเป็นสื่อแบ่งเป็นแบบทดสอบต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความรู้ทั่วไป

1.2 ความเข้าใจ

1.3 เหตุผลทางคณิตศาสตร์

1.4 ความสามารถในการสังเกต

1.5 ช่วยความจำโดยวิธีทวนตัวเลข

1.6 คำศัพท์ (ปัจจุบันในประเทศไทยไม่ใช้)

2. Performance Scale ใช้การกระทำเป็นสื่อ แบ่งเป็นแบบทดสอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความเร็วและความถูกต้องในการใช้สัญลักษณ์ตัวเลข

2.2 การเติมรูปให้สมบูรณ์

2.3 การจัดบล็อกตามแบบ

2.4 การเรียงลำดับภาพ

2.5 การต่อรูปให้เข้าที่

ในที่นี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบเข้าวัญญูของ เวคส์เลอร์ ชนิด WISC เพื่อความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Test)

เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับการหาความถนัดเฉพาะอย่างของแต่ละบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำนายแนวโน้มที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต และเพื่อเป็นส่วนช่วยในการพิจารณาวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

แบบทดสอบวัดความถนัดที่ใช้กันมี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความถนัดชนิดตัวประกอบพหุคูณ (Multifactor Aptitude Tests) เป็นแบบทดสอบที่วัดความถนัดตามธรรมชาติหลาย ๆ ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นส่วนประกอบของการเรียน

2. แบบทดสอบวัดความถนัดเฉพาะด้าน เป็นแบบทดสอบที่ใช้ความถนัดเฉพาะด้านของบุคคล เพื่อดูว่ามีความถนัดทางด้านใดด้านหนึ่งมากน้อยเพียงใด เช่น ความถนัดทางดนตรี หรือความถนัดทางศิลปะ เป็นต้น

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด คะแนนต่าง ๆ ของการทดสอบจะสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้มีหรือได้รับทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์สร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อใช้วัดหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ในหลาย ๆ วิชา เช่น การใช้ภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา แบบทดสอบในลักษณะนี้ เรียกว่า แบบทดสอบชุด (Batteries of tests) ซึ่งใช้สำหรับวัดความเจริญงอกงามของผู้เรียนในเนื้อหาวิชาอย่างกว้าง ๆ สามารถนำมาใช้ได้กับเด็กในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับผู้ใหญ่

2. เพื่อใช้วัดหรือประเมินผลสัมฤทธิ์แต่เพียงด้านเดียว เช่น การอ่าน หรือ คณิตศาสตร์ เป็นต้น

3. แบบทดสอบวัดความพร้อมหรือการทำนาย (Readiness or Pronostic Tests) สร้างขึ้นเพื่อใช้ทำนายหรือคาดคะเนว่าบุคคลแต่ละคนอาจได้รับประโยชน์จากการฝึกการเรียนรู้ในระยะเวลาต่อมาดีเลวอย่างไร จุดเน้นเฉพาะของแบบทดสอบนี้เพื่อค้นหาความสามารถที่เป็นสิ่งสำคัญในการเรียน การอ่าน ในการคิดเกี่ยวกับตัวเลข และในการเขียนแบบทดสอบความพร้อมนี้บางท่านจัดไว้ในแบบทดสอบความสามารถมากกว่าที่จะเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

4. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เพื่อการตรวจวิเคราะห์ (Diagnostic Achievement Tests) สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเพื่อวัดทักษะเฉพาะอย่าง แบบทดสอบนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจวิเคราะห์ถึงความสามารถในทางวิชาการของผู้เรียน เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ และวิเคราะห์ถึงจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียนควบคู่กัน

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ที่เป็นมาตรฐาน ที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เป็นแบบทดสอบที่วัดความสามารถในการนำไปใช้มากกว่าวัดความจำ ในประเทศไทยมีดังนี้

1. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งได้ดังนี้

ระดับที่ 1 แบ่งเป็นวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ศิลปะศึกษา
พลานามัย

ระดับที่ 2 แบ่งเป็นวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งได้ดังนี้

ระดับ ป. 3	} แบ่งออกเป็นวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาและความรู้ทั่วไป
ระดับ ป. 6	
ระดับ ม. 4	} แบ่งออกเป็นวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย
ระดับ ม. 6	

4. แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory)

เป็นแบบทดสอบที่จัดทำออกมาในรูปของแบบสำรวจ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความสนใจ
สิ่งใดบ้างและมากน้อยเพียงใด เพราะความสนใจของคนเรานั้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จ
ในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ

เบรย์ฟิลด์ (กมลรัตน์ หล้าสุขษ์. 2527 : 306 ; อ้างจาก Brayfield.

1950 : 3) ได้กำหนดการใช้แบบสำรวจความสนใจเพื่อการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. ค้นหาความสนใจที่ไม่ปรากฏ หรือที่บุคคลไม่ทราบว่าตนมีอยู่
2. ตรวจสอบความสนใจที่บุคคลคิดว่าตนมีอยู่ว่ามีจริงหรือไม่
3. ค้นหาความขัดแย้ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว ระหว่างความสนใจที่บุคคลคิดว่า
ตนมีอยู่กับความสนใจที่บุคคลคิดว่าตนไม่มีอยู่ หรือกับความสนใจที่วัดได้ด้วยวิธีการอื่น
4. ค้นหาความแตกต่างระหว่างความสนใจกับความถนัดตามธรรมชาติ หรือความสามารถ
ของบุคคล
5. ค้นหาความขัดแย้งซึ่งอาจเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้ว ระหว่างความสนใจชนิดต่าง ๆ
6. ตรวจสอบกระแสความสนใจของบุคคล ซึ่งยังไม่ปรากฏชัดเจน

7. ค้นหาปัญหาเกี่ยวกับความสนใจของบุคคลว่ามีความโน้มเอียงที่จะเป็น ซึ่งมีได้เป็นตัวกำหนดความสนใจในอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ

8. ค้นหาปัญหาการปรับตัวในทางการศึกษาและในทางอาชีพอันเนื่องมาจากความสนใจที่ไม่เหมาะสม

ชนิดของแบบสำรวจความสนใจ

แบบสำรวจความสนใจที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย มีดังนี้

1. Kuder Preference Record เป็นแบบสำรวจที่มีข้อให้ตอบ แต่ละข้อจะมีตัวเลือก 3 ข้อ โดยให้เลือกตอบที่ชอบมากที่สุด และบอกตัวที่น้อยที่สุด ซึ่งแบบสำรวจความสนใจของ Kuder นี้ มี 3 ชุด

1.1 ความสนใจสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพเกี่ยวกับเครื่องกลไกคำนวณ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น

1.2 ความสนใจอาชีพเฉพาะ เช่น อาชีพครู แพทย์ สถาปนิก วิศวกร นักจิตวิทยา เป็นต้น

1.3 ความสนใจลักษณะงาน เช่น ชอบทำงานกับกลุ่มชน ชอบทำงานที่ใช้ความคิด ชอบทำงานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. แบบสำรวจความสนใจอาชีพ ของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งกลุ่มความสนใจออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ ทางด้านจักรกล ด้านคำนวณ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ งานชักชวนโฆษณา งานเสมียน งานศิลปะ งานวรรณกรรม งานดนตรี งานบริการสังคม และการทำงานนอกบ้าน

3. แบบทดสอบความสนใจอาชีพกองการจัดหางาน กรมแรงงาน แบ่งความสนใจออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ การค้า อาชีพบริการ ช่างไฟฟ้า ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์กลไก หัตถกรรม ขับริด ช่างก่อสร้าง และช่างโลหะ

5. แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personallity Tests)

แบบทดสอบบุคลิกภาพ เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดลักษณะการปรับตัวทางอารมณ์ ทัศนคติสัมพันธ์ แรงจูงใจ และบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล เช่น ลักษณะการเป็นผู้นำ การถ่อมตัว ความเชื่อมั่นในตัวเอง

การวัดบุคลิกภาพเพื่อการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเข้าใจบุคลิกลักษณะที่แท้จริงของบุคคล และช่วยให้เขาเข้าใจบุคลิกภาพของเขาเองอย่างถูกต้อง ซึ่งสิ่งนี้มีผลในการนำมาวางแผนทางศึกษาต่อและประกอบอาชีพให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. เพื่อรู้จักและเข้าใจลักษณะการปรับตัว เช่น ผันเลือนลอย เอาแต่อารมณ์ตนเอง เป็นใหญ่ เดี๋ยวใจการ ละอายมาก ก้าวร้าว วิตกกังวล เรือกร้องความสนใจ ซึ่งนับเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ ควรได้รับการช่วยเหลือแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ชนิดของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

แบบทดสอบบุคลิกภาพ ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมี 2 แบบ ดังนี้

1. แบบทดสอบบุคลิกภาพที่เป็นปรนัย (Objective Type) เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ถูกทดสอบตอบคำถามด้วยความจริงใจ ตามความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้สึกของตนเองที่มีต่อบุคคลอื่น สิ่งแวดล้อม โดยการร่วมมือเลือกตอบ ใช่หรือไม่ใช่ แบบทดสอบที่นิยมใช้มีดังนี้

1.1 The Edward Personal Preference Schedule (EPPS) ซึ่งแต่งโดย อเลน แอล เอดเวอร์ด (Allen L. Edwards) เป็นแบบทดสอบใช้วัดลักษณะของบุคลิกภาพอันเป็นลักษณะทางใจ ประกอบด้วย ความต้องการด้านต่าง ๆ รวม 15 ด้าน ใช้ทดสอบกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.2 California Psychological Inventory (C.P.I) ผู้สร้างคือ เอช.จี. ยอกซ์ (H.G. Gough) มักจะเป็นคำถามเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ความรับผิดชอบ ความสนใจ เป็นต้น

2. แบบทดสอบโปรเจกทีฟ (Projective Tests) เป็นแบบทดสอบที่ใช้สิ่งเร้าเป็นสื่อ โดยการให้ผู้ถูกทดสอบเผชิญกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะคลุมเครือ จนกระทั่งแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาจนผู้ทดสอบสามารถนำคำตอบมาตีความหมายได้ แบบทดสอบที่นิยมใช้มีดังนี้

2.1 Rorschach Ink Blot Test ผู้สร้างแบบทดสอบนี้ คือ จิตแพทย์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ ชื่อ เฮร์แมน รอร์ชารช์ (Herman Rorschach) แบบทดสอบนี้จะประกอบด้วยภาพหยดหมึกเป็นรูปต่าง ๆ รวม 10 ภาพ เป็นภาพสี 5 ภาพและเป็นภาพขาวดำ 5 ภาพ ผู้ถูกทดสอบจะตอบคำถามจากการดูภาพเหล่านั้นทีละภาพ ผู้ทดสอบจะนำคำตอบที่ได้มาตีความการทดสอบทำได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2.2 Thematic Apperception Test (T.A.T) ผู้สร้างแบบทดสอบนี้คือ ซี. ดี. มอร์แกน (C.D. Morgan) และ เอช. เอ. เฮร์รี (H.A. Hurry) แบบทดสอบชนิดนี้จะประกอบไปด้วยภาพจากสถานการณ์คลุมเครือทั้งหมด 20 ภาพ เป็นภาพที่แสดงสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ที่ไม่ชัดเจน อาจพิจารณาได้หลายแง่หลายมุม ผู้ถูกทดสอบจะถูกกำหนดให้เล่าเรื่องราวจากภาพและนำคำตอบที่ได้มาตีความ การทดสอบจะทำได้ทั้งรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

2.3 Word Association เป็นกลวิธีระบายความในใจชนิดที่ใช้ความเกี่ยวข้องทางถ้อยคำ เป็นการให้ระบายความรู้สึกออกมาด้วยการพูดปากเปล่า ผู้ทดสอบจะตั้งคำถามขึ้นมา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคำถามที่มีความหมายเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ครอบครัว บ้าน โรงเรียน ครู ฯลฯ และให้ผู้ถูกทดสอบตอบคำถามเหล่านั้นตามความรู้สึกนึกคิด ซึ่งต้องใช้เวลารวดเร็วไม่ให้ใช้เวลาคิดนาน การทดสอบชนิดนี้จะทำให้ทราบถึงความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ของผู้รับการทดสอบ หรืออาจจะทำให้ทราบถึงสาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้งและการกระทำกระเทือนอารมณ์ได้

2.4 Sentence Completion เป็นวิธีการที่ให้ผู้ถูกทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ ซึ่งข้อความที่เติมนั้นอาจจะเปิดเผยถึงความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้ง หรือเก็บกด หรือมีแนวโน้มของความเป็นไปได้ต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงความวิตกกังวล ความลังเลใจ ฯลฯ ประโยคต่าง ๆ เหล่านั้น ผู้ทดสอบมักจะสร้างแบบทดสอบเกี่ยวกับเรื่องรอบ ๆ ตัว และทั้งประโยคค้างไว้ เช่น

ฉันรู้สึกดีใจเมื่อ.....

ฉันไม่ชอบบุคคลที่.....

2.5 Oral and Written Story Telling and Composition เป็นวิธีการให้ผู้ถูกทดสอบเล่าเรื่องหรือเขียนเรียงความเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้ได้ระบายความขัดแย้งในใจ ความกระวนกระวาย ความปรารถนาต่อสิ่งต่าง ๆ หรือความกลัวตลอดเวลาที่ให้ผู้ถูกทดสอบเขียนหรือเล่า ผู้ทดสอบจะสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ในขณะที่เขียนหรือเล่าควบคู่กันไปด้วย

2.6 การใช้งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนซึ่งอาจจะใช้วิธีดังนี้

2.6.1 การวาดภาพด้วยนิ้วมือ (Finger Painting) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระบายความรู้สึกที่เกิดขึ้นทันทีทันใด อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้

2.6.2 การเล่น (Play) เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางการแก้ปัญหา เพราะการเล่นจะเป็นการแสดงออกของบุคคล ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ประสบการณ์ โดยทั่วไปจะจัดสถานการณ์ให้ แล้วให้นักเรียนเล่นกับเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่จัดไว้ และผู้ทดสอบใช้การสังเกตติดตามพฤติกรรมและบุคลิกภาพต่าง ๆ

ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ

การใช้แบบทดสอบให้มีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึง สิ่งต่อไปนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญในแบบทดสอบนั้น ๆ เคยได้รับการเรียนรู้หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบเพื่อเป็นเครื่องมือยืนยันความสามารถ หรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พึงระลึกว่า ต้องการได้ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบเพื่อช่วยเหลือบุคคล ไม่ใช่การพิสูจน์
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อกรณีที่เหมาะสม เช่น ไม่สามารถหาข้อมูลได้จากวิธีอื่น ๆ และไม่ควรใช้พร่ำเพรื่อ ในทุกกรณี
4. ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่า บุคคลที่จะถูกทดสอบนั้นเหมาะสมกับแบบทดสอบนั้น ๆ เช่น วัยของผู้ทดสอบ

5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงานให้ผู้ถูกทดสอบทราบ โดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้น หรือไม่จำเป็นต้องแจ้ง

9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ระเบียบสะสมเป็นเอกสารสำคัญอย่างหนึ่งของการแนะแนว สำหรับบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้ โดยเริ่มบันทึกข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน จนกระทั่งจบการศึกษา ฉะนั้นระเบียบสะสมนี้จะแหล่งของข้อมูลแหล่งแรกที่ผู้สอนสามารถศึกษาเรื่องราวของผู้เรียนได้เมื่อต้องการศึกษา จะทำให้เห็นการพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

9.1 ชนิดของระเบียบสะสม โดยทั่วไประเบียบสะสมแบ่งออกได้ดังนี้

1. แบบแผ่นเดี่ยว โดยบรรจุข้อความต่าง ๆ ที่บันทึกทั้งด้านหน้าและด้านหลังซึ่งบางแห่งอาจตัดแปลงเป็นแบบพับได้ ระเบียบสะสมแบบนี้แต่เก็บรักษาได้สะดวก แต่สามารถเก็บข้อมูลได้น้อย ไม่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีข้อมูลมาก ๆ เช่น ในระดับมัธยมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา
2. แบบแฟ้มหรือแบบเป็นเล่ม มีลักษณะถาวรมากกว่าชนิดแรก แบบนี้จะเก็บข้อมูลได้มากกว่าและสามารถเพิ่มเติมได้ โดยนำข้อมูลมาแทรกลงในแฟ้มหรือเล่ม ทำให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์มากขึ้น แต่สิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดทำ
3. แบบเป็นช่อง หรือแบบรวม หมายถึง การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดไว้ในช่องเดียวกัน โดยแยกข้อมูลแต่ละชนิดออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ สะดวกต่อการบันทึกข้อมูลและในเรื่องของการเก็บรักษาเป็นความลับ เพราะสามารถนำออกมาเฉพาะเรื่องได้ ข้อเสียคืออาจมีการสูญหายได้ง่ายถ้าขาดความรอบคอบ

9.2 ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ในระเบียบสะสม

ควรเป็นข้อมูลทุกประเภทที่ได้ศึกษาจากตัวผู้เรียน และรวมถึงการกรอกหรือบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่บรรจุอยู่ในระเบียบสะสม โดยสรุปข้อมูลที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบสะสม ควรประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัวของผู้เรียน เช่น

ชื่อ สกุล	เพศ
วัน เดือน ปีเกิด	เชื้อชาติและสัญชาติ
สถานที่เกิด	ที่อยู่ของผู้เรียน
เหตุการณ์เมื่อตอนเกิด	ที่อยู่ของบิดามารดา

2. ประวัติครอบครัวและสภาพความเป็นอยู่ทางบ้าน

ชื่อ บิดามารดา หรือผู้ปกครอง	ที่อยู่ของผู้เรียนในปัจจุบัน
อาชีพของบิดามารดา	สถานที่เกิดของบิดามารดา
อาชีพของผู้ปกครอง	ภาษาที่ใช้พูดในบ้าน
สถานภาพการแต่งงานของบิดามารดา	สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว
จำนวนพี่น้องในครอบครัว	

3. ประวัติสุขภาพและรายงานสุขภาพ

ระเบียนสุขภาพที่ได้รับการบันทึกโดยแพทย์ หรือพยาบาล

บันทึกการฉีดวัคซีน ปลูกฝี

การเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ

การรักษาสุขภาพฟัน

ความบกพร่องทางด้านร่างกายอื่น ๆ

4. ประวัติทางการศึกษา และรายงานพัฒนาการ

คะแนนผลการเรียนประจำภาค และคะแนนรายวิชา

รายงานพิเศษเกี่ยวกับรายวิชาที่มีปัญหา

รายงานเกี่ยวกับการประมาณค่าผลการเรียน

คะแนนทดสอบอื่น ๆ เช่น

- เชาว์ปัญญา
- ความถนัด - ความสนใจ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- บุคลิกภาพ

รายงานเกี่ยวกับการมาเรียน

อื่น ๆ

5. เบ็ดเตล็ด

ความสนใจในกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม

ความสนใจและความพึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ

โครงการในอนาคต

พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ควรส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือแก้ไข

อื่น ๆ

6. ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการบริการต่าง ๆ ของสถาบัน

ผลจากการสัมภาษณ์ หรือให้คำปรึกษา

รายงานสังคมมิติ

อัตชีวประวัติ - บันทึกประจำวัน

การสังเกตของครูแนะแนว หรือครูประจำชั้น

การประมาณค่าคุณลักษณะต่าง ๆ

รายงานการเยี่ยมบ้าน

อื่น ๆ

9.3 การรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลในระเบียบวิธีผสม

แหล่งที่จะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนนั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องได้จากตัวผู้เรียนแต่เพียงฝ่ายเดียว ในบางครั้งการเก็บข้อมูลจากตัวผู้เรียนเอง อาจได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ผิดพลาด ฉะนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอในการที่จะนำมาศึกษา จะต้องรวบรวมจากหลาย ๆ แหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์ ให้ผู้เรียนเขียนอัตชีวประวัติ เขียนบันทึกประจำวัน การให้ตอบแบบสอบถามและการสังเกตของผู้สอน
2. จากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง
3. จากเพื่อน เช่น การสัมภาษณ์ สังคมมิติ แบบสอบถาม

4. จากครู อาจเป็นครูประจำชั้นหรือครูแนะแนว เช่น การสัมภาษณ์
5. จากคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน ได้แก่ แพทย์ พยาบาล

นักสังคมสงเคราะห์

9.4 ประโยชน์ของระเบียบวินัย

ระเบียบวินัยเป็นเอกสารที่ให้คุณค่าทางการแนะแนวมาก ดังที่ จำเนียร ช่วงโชติ (2527 : 212 - 213) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ช่วยครูและครูแนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษา ในด้านการแนะแนว หรือการให้คำปรึกษา ในกรณีที่ผู้เรียนมีปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ
2. ช่วยครูและผู้แนะแนว ในการช่วยผู้เรียนวางแผนการเลือกเรียน และการตัดสินใจ เลือกแนวทางการศึกษาต่อ หรือการเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ เจตคติและคุณลักษณะอื่น ๆ
3. ช่วยผู้เรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง อันจะเป็นแนวทางในการตัดสินใจ เลือกการดำเนินชีวิต
4. ช่วยบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ให้รู้จักและเข้าใจเด็กในความปกครองของตน โดยผ่านครูแนะแนว ในการสนับสนุนในเรื่องการเรียน หรือการประกอบอาชีพ
5. ช่วยผู้สอน ในเรื่องการจัดกลุ่มการเรียนในชั้นเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
6. ช่วยทางสถาบันการศึกษาใช้ในการวาง โครงการติดตามผลงานด้านการแนะแนว ด้านการสอน ด้านการบริหาร

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัยข้อมูล

การวินิจฉัยข้อมูล คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวม ได้หลาย ๆ วิธีการ มาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางใด มากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือมีพฤติกรรมไปในแนวนั้น โดยนำหลักเกณฑ์ในทฤษฎีจิตวิทยา มาพิจารณาดัดลั้น และสรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลพร้อมกับระบุสาเหตุของปัญหาไว้ด้วย

แต่บางครั้งการวินิจฉัยปัญหาอาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือเท่านั้น

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 34 - 35) ได้เสนอแนวคิดว่า กระบวนการวินิจฉัยปัญหาสามารถดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ก. ขั้นกำหนดปัญหา จะต้องทราบแน่ชัดว่าปัญหาคืออะไร เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเป็นไปอย่างมีระบบและน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาควรตั้งเกณฑ์กำหนดปัญหาลงตามความรู้และประสบการณ์ของตน เช่น อาจกำหนดปัญหาแยกประเภทตามลักษณะของผู้มีปัญหาก็ได้ เช่น ประเภทต้องพึ่งพิงผู้อื่นจนเอาตัวไม่รอด ประเภทขาดข้อสนเทศ เป็นต้น หรือกำหนดปัญหาตามระดับความทุกข์ที่เกิดขึ้น ซึ่งมี 2 ระดับ

1. ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในระดับความคิด ไม่สามารถคิดอย่างมีเหตุผล
2. ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในระดับความรู้สึก เป็นผลจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นแล้ว

ได้รับความกดดันทางอารมณ์สูง

นอกจากนี้อาจยึดหลักการตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปัญหาคืออะไร
2. ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญอะไร

เกิดขึ้นในขณะนั้นบ้าง

3. ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นั้นแล้ว เกิดปัญหาในสถานที่อื่นอีกหรือไม่

4. ปัญหานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา เป็นต้น

ข. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้ว ให้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด

การวินิจฉัยนี้ วินิจฉัยโดยพิจารณาสมมติฐานเป็นหลัก เพราะการรวบรวมข้อมูลเป็นการรวบรวมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อกระทำการวินิจฉัยปัญหาแล้วขั้นต่อไปคือสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรม

ที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหาคืออะไร และควรเสนอแนะความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม วิธีการเหล่านั้นมีดังนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) โดยใช้เทคนิคหรือทฤษฎีการให้คำปรึกษา ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษาในรายที่มีปัญหาไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจตนเองได้หลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว
 2. การใช้ระบบส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น นักจิตวิทยา จิตแพทย์ เป็นต้น ในรายที่มีปัญหาที่ซับซ้อนหรือรุนแรง
- การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหา หรือเกิดปัญหาแล้วแต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก
- การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การพูดคุยก่อนหน้า การเล่นเกมกีฬา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผลเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้รับการศึกษาจะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต นันทิกา แยมสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่าการทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป
3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเอง ซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมาและตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตนเอง

นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่ทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำ มักจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง

ดังนั้นหากผู้ทำการศึกษารายกรณีไม่มีความเชี่ยวชาญพอ กระบวนการในขั้นนี้อาจไม่ต้องมี ทั้งนี้เนื่องจากหากผลการทำนายผิดพลาด ก็มักจะเกิดผลเสียทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2529 : 370)

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

การติดตามผล เป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่าเมื่อทำการศึกษแล้วช่วยเหลือไปแล้วได้ผลเป็นอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขามากหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันที่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การนัดสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา
3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมายหรือแบบสอบถาม

ระยะเวลาในการติดตามผล

การติดตามผลไม่มีระยะเวลาแน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์และโอกาสของผู้ทำการศึกษา กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 376) ได้แนะนำหลักในการพิจารณาระยะเวลาในการติดตามผลดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลานั้น

2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะที่ 2 จึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะที่ 3 ก็ติดตามทุก 2 เดือน จนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติจึงปล่อยช่วงเวลาให้ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอหรือตายตัวเช่นครั้งแรก ๆ

การติดตามผลมักติดตามในรายที่มีปัญหา และการติดตามผลไม่จำเป็นจะต้องทำในรายที่ทำการศึกษารายกรณีสิ้นสุดลงแล้ว แต่การติดตามผลจะทำได้ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ โดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่ไปพบผู้รับการศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้องให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ให้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้องจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

การติดตามผลทุกครั้งควรเขียนสรุปผลการติดตาม ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาผู้ประสบปัญหาคนต่อไปด้วย

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้ง ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่ามักทำควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนเปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดีควรให้ไว้หลายทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทาง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ศึกษาและผู้รับการศึกษา นั้น จะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)
2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)

กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์ (2527 : 579) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติรายกรณีไว้ว่า เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษา โดยหัวข้อของการจดบันทึก การศึกษาประวัติรายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับการศึกษารายกรณี เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษา สาเหตุที่ศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการการศึกษารายกรณี

2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case conference)

2.1 ความหมายของการประชุมปรึกษารายกรณี

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 26) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณี คือ ประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการศึกษาที่จะต้องทำร่วมกันเป็นคณะ

จำเนียร ช่างโชติ (2517 : 196) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณี คือ การนำบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ทำการศึกษารายกรณีนั้นมาประชุมร่วมกัน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพิจารณาข้อเท็จจริงของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ การพิจารณาตีความหมายและสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตลอดจนพิจารณาช่วยเหลือแนะแนวเด็กเป็นระยะไป

ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2525 : 216) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณี คือ การประชุมพิจารณาสาเหตุของพฤติกรรม โดยอาศัยประวัติที่สืบได้เป็นเกณฑ์ ผู้เข้าประชุมประกอบ

ด้วยครู ครูแนะแนว พยาบาล และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียน

นอกจากนั้น กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์ (2527 : 599) ให้ความหมายของการประชุมปรึกษาหารือว่า คือ การประชุมกันของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิดและร่วมแสดงความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม ที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือป้องกัน ส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ

พรหมธิดา แสงคำเครือ (2528 : 73) กล่าวว่า การประชุมปรึกษาหารือหมายถึง การประชุมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาและให้ข้อสรุปในเรื่องการวิเคราะห์ตีความ การป้องกัน การช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา

จากเอกสารดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การประชุมปรึกษาหารือ หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อระดมความคิดเห็นและร่วมแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรม ตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

2.2 ประโยชน์ของการประชุมปรึกษาหารือ

การประชุมปรึกษาหารือ มีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่ถูกศึกษารายกรณี ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือให้มีการปรับตัวเอง และแก้ไขปัญหของตนให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครู จะได้เห็นคุณประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
3. ช่วยให้ผู้บุคคลได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริง และเป็นการลดความไม่เอื้อยหรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการพิจารณาอย่างแท้จริง เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กเกียจคร้าน ชอบโกหก ชอบขโมย เป็นต้น

2.3 รูปแบบของการประชุมปรึกษาหารือ

การประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 รูปแบบ ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์. 2529 :

2.3.1 การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ และผู้ใกล้ชิดตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3.2 การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว เป็นต้น
2. ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง เป็นต้น
3. ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เป็นต้น

2.3.3 การประชุมกลุ่มเล็ก จะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว และผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครองของผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการประชุมปรึกษาหารือดังกล่าว กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 603-604) กล่าวว่า รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษาหารือทุกรูปแบบ จะต้องมีการประชุม ซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลจากการศึกษา ตลอดจนชี้แจงเหตุผลหรือจุดมุ่งหมายของการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุม มักใช้เวลาประมาณครึ่งละ 1 ชั่วโมง โดยใช้ช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม

2.4 กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี

กระบวนการในการประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ
2. ขั้นตอนดำเนินการประชุม
3. ขั้นตอนยุติการประชุม

1. ขั้นตอนเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการ มีการปฏิบัติดังนี้

1.1 การเตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายเชิญไปยังประธานและสมาชิก โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม

1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับ สมาชิก รวมทั้งระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม

1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณีสำหรับรายงานในที่ประชุมหรืออาจมีบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นตอนในการประชุม

ในขั้นตอนการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ศึกษารายกรณี พร้อมทั้ง อนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษาแก่สมาชิกในที่ประชุม

2.2 ผู้ศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม

2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษา

2.4 สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

2.5 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม

โดยมีเลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และปิดการประชุม

3. ขั้นตอนยุติการประชุม

การยุติการประชุมรายกรณี กระทำเมื่อประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิก ส่วนใหญ่ในที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิก และปิดการประชุม

2.5 ข้อควรระวังในการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี ผู้ร่วมประชุมมีข้อควรระวังดังนี้

1. จะต้องให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติ

2. ไม่นำคำกล่าวที่ไม่มีพยานหลักฐานมาแสดง ได้จริงมากล่าวในที่ประชุม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Underachievement)

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ หรือ ระดับของความสำเร็จที่ได้รับในแต่ละด้านโดยเฉพาะหรือโดยทั่วไป (เดโช สนวนานนท์. 2512 : 3 - 4)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งได้ประเมินผลจากหลายวิธี ดังต่อไปนี้ (อัจฉรา สุซารมณ และอรพินทร์ ชูชม. 2530 : 3)

1. กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป (Published Achievement Test)

2. กระบวนการที่ได้จาก เกรดเฉลี่ยของโรงเรียน (School Grade) ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อน และช่วงเวลายาวนาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไปมักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน เนื่องจากให้ผลที่น่าเชื่อถือมากกว่า เพราะการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ หลายด้านจึงย่อมดีกว่าการแสดงขนาดของความล้มเหลว หรือความสำเร็จทางการเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป เพียงครั้งเดียว

กรมสามัญศึกษา ได้แบ่งความสามารถในการเรียนของนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาจากเกรดที่ได้รับ ดังต่อไปนี้

เกรด 4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

เกรด 3 หมายถึง ผลการเรียนดี

เกรด 2 หมายถึง ผลการเรียนปานกลาง

เกรด 1 หมายถึง ผลการเรียนอ่อน

เกรด 0 หมายถึง ผลการเรียนตก

กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 42) ได้กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่า หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average : GPA) ของนักเรียน และแบ่งระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00

คะแนนเฉลี่ยสะสมปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 - 2.50

คะแนนเฉลี่ยสะสมสูง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนที่ได้จากการสอบและวิธีการวัดผลของโรงเรียนต่ำกว่า 1.50

2.2 สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากันมิได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน (Havighurst. 1963 : 506) เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษาของนักเรียน นักจิตวิทยาจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะค้นคว้าหาความรู้ที่จะตอบปัญหาเหล่านี้ และพร้อมที่จะนำผลที่ได้ไปช่วยเหลือปรับปรุงหรือป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด ส่วนสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นมิผู้กล่าวไว้ดังนี้

ทราฟเวอร์ (Travers. 1953 : 17 - 46) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียน นอกเหนือจากสติปัญญาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อนสนิท ปัญหาส่วนตัว และสภาพทางบ้าน

อแนสตาซี (Anastasi. 1950 : 187 - 209) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ การจูงใจ และการปรับตัวในสังคม

เมห์เรนส์ (Mehrens. 1973 : 402) กล่าวว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นอาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ แรงจูงใจ ทักษะทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนและต่อวิชาที่เรียน

เพรสคอต (Prescott. 1961 : 17 - 46) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังนี้

1. องค์ประกอบทางร่างกาย (Physical Factors) ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
2. องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว เป็นต้น
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมทางสังคมประกิต (Cultural and Socialization Factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจทางบ้าน เป็นต้น
4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน
5. องค์ประกอบแห่งการพัฒนาตนเอง (Self - Development Factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคตของนักเรียนต่อการเรียน
6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Adjudment Factors) ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

สุรรัตน์ อังกรวิโรจน์ (2532 : 4 - 6) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ จะเกิดขึ้นด้วยการที่บุคคลสำนึกถึงภาระหน้าที่ว่าตนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อสังคม ต่อครอบครัว ต่อภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ทั้งนี้เพราะว่าการที่บุคคลมีความรับผิดชอบ ย่อมจะช่วยให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานต่าง ๆ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป้าหมายของการศึกษาต้องการให้นักเรียนมีการพัฒนาค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจ เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซึ่งส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน
2. ความวิตกกังวล เกิดจากความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางสัญชาตญาณกับความต้องการทางสังคม ความวิตกกังวลมีหลายระดับ ถ้ามีเพียงเล็กน้อยจะช่วยให้มีแรงจูงใจ

ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ถ้ามีมากเกินไปก็จะขีดความสามารถในการเรียนรู้ เพราะความวิตกกังวลทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและขัดขวางต่อปฏิกิริยาของร่างกาย

3. อึดทนโน้ทนึ้น พัฒนามาจากการที่บุคคลมีปะทะสัมพันธ์กับกลุ่มคนในสังคมที่ใกล้ชิดกับบุคคลนั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะค่อย ๆ พัฒนาต่อไปจนมีความคงตัวขึ้นเรื่อย ๆ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา อึดทนโน้ทนึ้นจึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. สภาพของระบบโรงเรียน นักเรียนจะต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในโรงเรียน มีการทำงานหรือร่วมกิจกรรมเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยม ซึ่งนักเรียนอยู่ในวัยรุ่น การเข้ากลุ่มเพื่อน และการยอมรับซึ่งกันและกันทางสังคมจึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของนักเรียน สถานภาพทางสังคมมีต่อนักเรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. นิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อครู วิธีการสอนของครู โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน ยอมรับวัตถุประสงค์และคุณค่าของการศึกษาแล้วย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจ กำลังใจอันที่จะมีความขยัน เอาใจใส่ มานะพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่หากว่านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนแล้วย่อมเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย หดกำลังใจเรียนซึ่งทำให้ผลการเรียนตกต่ำด้วย

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จสูงขึ้นไปเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนให้ก้าวหน้าขึ้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก

7. ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อความสำเร็จในการเรียน นอกจากนั้นความสนใจยังแสดงถึงความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือก หรือทำสิ่งใดที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ความสนใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปในชนิดและปริมาณ และอาจเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายาม นักเรียนที่มีความสนใจในการเรียนย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไปด้วย

8. องค์ประกอบเกี่ยวกับทางบ้าน มีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อชีวิตของเด็กตั้งแต่เล็กจนโตเด็กจะเป็นคนที่สมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกภาพอย่างไร จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงไร มีอิทธิพลมาจากทางบ้านทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

9. กระบวนการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน โปรแกรมการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน องค์ประกอบเหล่านี้ จะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอนไม่ว่าระดับใดก็ตามจะดำเนินไปได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อครู - อาจารย์ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ อัจฉรา สุขารมณ์ และอรพินทร์ ชูชม (2530 : 11 - 40) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน จำแนกเป็นส่วนย่อย ๆ ดังนี้
 - 1.1 ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพร่างกาย
 - 1.2 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับ บิดามารดา
 - 1.3 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
 - 1.4 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู
 - 1.5 ปัญหาส่วนตัวด้านการปรับตัว
 - 1.6 ปัญหาส่วนตัวด้านความรู้สึกรู้สึกผิดเกี่ยวกับตนเอง
2. องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระบบ
 - 2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
 - 2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - 2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบ่งเป็น 4 ด้าน

3.1 ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

3.2 ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

3.3 ด้านที่อยู่อาศัย

3.4 ด้านความคาดหวังของบิดามารดา

4. องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 37 - 39) กล่าวถึง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านโรงเรียนว่า โรงเรียนและการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมากต่อสถานการณ์เรียนการสอน อันมีผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถของนักเรียน เพราะนักเรียนจะมีความสุขต่อการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ต่อครู และบรรยากาศในโรงเรียน และกล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ในด้านโรงเรียน 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมสูตร การจัดอาคารสถานที่ในโรงเรียน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับบริหารการศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับนักเรียนและกับครู อาจารย์ ตลอดจนความสามารถในการบริหารงาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

3. ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ในโรงเรียน ได้แก่ อัตราเฉลี่ยของครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ประสิทธิภาพในการสอน วุฒิทางการศึกษา ตลอดจนขวัญกำลังใจของครูในการปฏิบัติหน้าที่การสอน

4. กระบวนการเรียนการสอน หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร มีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะในการสอน ความพร้อมในการสอน จำนวนคาบการสอนต่อสัปดาห์ ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรการศึกษา

จากเอกสารดังกล่าว สรุปว่า สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าระดับสามารถแบ่งเป็นสาเหตุใหญ่ได้ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน
2. สาเหตุที่เกิดจากโรงเรียนและการจัดการศึกษาของโรงเรียน
3. สาเหตุเกิดจากภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คอฟฟี (Coffee, 1968 : 29) ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียน โดยเลือกนักเรียน เกรด 7 แบ่งกลุ่มเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับครู มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง ดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

เวกแกนด์ (Weigand, 1957 : 518 - 522) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนและบทบาทของพ่อแม่ในครอบครัว ของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน มีความแตกต่างกันทางการปรับตัว และทัศนคติต่อวิชาที่เรียน
2. นักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการเรียน มีปัญหาทางครอบครัวน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน
3. นักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนได้รับการสั่งสอน การปรับตัวจากที่บ้านและมีทัศนคติที่ดีต่อที่บ้าน

มอว์ และวิลสัน (Morrow and Wilson. 1961 : 514) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หรือต่ำ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดู กล่าวคือ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับแสดงความสนใจ และเข้าใจมากกว่าการทอดทิ้งหรือการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด เข้มงวดกวดขันมากเกินไป

ฮิลเลียด และรอธ (Hilliard and Roth. 1969 : 428) ได้ศึกษาทัศนคติของมารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อบรมเลี้ยงดูลูกแบบปล่อยปละละเลยมากกว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และทัศนคติของมารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

แฮร์ฟวิกเฮอร์ท (Harvighurst. 1963 : 506) ได้ศึกษานักเรียนเกรด 11 พบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของครอบครัว อันประกอบด้วย อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

แกรริสัน, คิงสตัน และแมคโดนัลด์ (Garrison , Kingston and McDonald. 1964 : 415) ศึกษาพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนเรียนดีหรือไม่ดีได้ โดยพบว่า นักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดีย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้

ไฟรมีเออร์และเวลล์ (สัรตัน อังกฤษโรจน์. 2532 : 41 ; อ้างอิงมาจาก Frymier and Well. 1966 : 90 - 95) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ในรัฐ โอไฮโอ จำนวน 339 คน เป็นนักเรียนชาย 185 คน นักเรียนหญิง 154 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ วัดระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้ตรรกษานี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ ไฟรมีเออร์ (Frymier's Junior Index of Motivation) แล้วแบ่งนักเรียนเป็นสองกลุ่มตามระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จำนวน 169 คน และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จำนวน 170 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกับนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน และนักเรียนหญิงกับ

นักเรียนชายมีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอีกด้วย

ยูจีน (Eugene. 1969 : 38) ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน เกรด 8 ในโรงเรียนบางแห่งในรัฐโอไฮโอ พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเข้มงวดกวดขัน ความวิตกกังวล ความคาดหวังในการศึกษาของบิดามารดาที่มีต่อบุตร มีอำนาจในการพยากรณ์ความสำเร็จของนักเรียนได้ โดยได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ .55

ซูเทอร์แลนด์ (Sutherland. 1952 : 353 - 358) ศึกษา นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาเป็นรายบุคคล (Case study) ที่ประสบความล้มเหลวในการเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยอาศัยระดับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตรา โนทัศน์ และลักษณะบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความรู้สึกผิดและมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสุขภาพไม่ดี มีอาการเจ็บป่วยสูงกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เทเลอร์ (Taylor. 1964 : 76 - 82) ได้ศึกษาสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับระดับสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวลน้อยกว่าและมีความสามารถในการควบคุมตนเองดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

คาร์เตอร์ (Carter. 1961 : 51 - 56) ได้ศึกษานิสัยในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ .

กอร์รอนสกี และแมทธิส (Gowronski and Mathis. 1969 : 345 - 350) ศึกษาความแตกต่างของนิสัยในการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ สอดคล้องกับระดับความสามารถ และต่ำกว่าระดับความสามารถ ผลการศึกษพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยในการเรียนไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับระดับความสามารถ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยในการเรียนดีกว่าอีกสองกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญ

รูบิน (Rubin. 1969 : 43) ศึกษานักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความใกล้ชิดมารดามากกว่าบิดา และมากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ

3.2 งานวิจัยภายในประเทศไทย

วัฒนา พุ่มเล็ก (2513 : 52 - 56) ได้เปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน ได้ผลการวิจัยว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาด้านสุขภาพ ด้านการเงินครอบครัว ด้านการวางแผนในอนาคตและด้านอาชีพ ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับบิดามารดา และพี่น้องดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .02 ตามลำดับ

ประยุทธ์ วัชรประดิษฐ์ (2514 : 48 - 49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังกับตัวเด็กมากกว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สุกัญญา ศิริรัตนดิกร (2512 : 27 - 31) ได้สำรวจ สภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีผลต่อผลการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าสภาพบ้านที่ให้นักเรียนมีผลการเรียนดี ได้แก่ การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลภายในบ้านและนักเรียนเอง และสภาวะ

ครอบครัวที่เป็นผลเสียต่อการเรียนของนักเรียน ได้แก่ บิดา มารดาที่มีความรู้น้อย มีรายได้น้อย สภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี

สุมาลี สังข์ศรี (2520 : 68 - 70) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 233 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไปของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต่างก็อยู่ในเกณฑ์สูงนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ (2520 : 14) ได้ศึกษาอัตราสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีอัตราสัมฤทธิ์ต่ำกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จินตนา ชิงจิตวิสุทธิ (2529 : 52) ได้วิเคราะห์จำแนกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีส่วนในการจำแนกกลุ่มทั้งสอง คือ ฐานะทางสังคมมิตินักเรียน โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมักไม่ได้รับการยอมรับ หรือได้รับการคัดเลือกจากเพื่อน

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530 : 10) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถมีสภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัญหาส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. สาเหตุมาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน

3. สาเหตุเกิดจากคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียนเอง

ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ หรือ เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งใช้เทคนิคการสำรวจ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยใช้ เทคนิคการศึกษารายกรณี ซึ่งสามารถหาข้อมูลได้ละเอียด กว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่า อีกทั้งเมื่อพบ สาเหตุที่แท้จริงแล้วยังสามารถนำมาเป็นแนวทาง ในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมี
เชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ถึงอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร
ปีการศึกษา 2534 จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนชาย 8 คน นักเรียนหญิง 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมี
เชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ถึงอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร
ปีการศึกษา 2534 จำนวน 4 คน เป็นนักเรียนชาย 2 คน นักเรียนหญิง 2 คน ซึ่งได้
มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรโดยวิธีดังนี้

1. สํารวจรายชื่อนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยคัดเลือกนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งสองภาคเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสะสม
ต่ำกว่า 1.50 จำนวน 23 คน เป็นนักเรียนชาย 13 คน นักเรียนหญิง 10 คน
2. ทดสอบเชาวน์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา Standard Progressive
Matrices ได้นักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนชาย 8 คน
นักเรียนหญิง 7 คน
3. สัมภาษณ์นักเรียน เพื่อสอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. เลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเพศแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

4.1 มีระดับเชาว์ปัญญา (I.Q.) ใกล้เคียงกัน

4.2 เรียนอยู่ห้องเรียนเดียวกัน

เป็นนักเรียนชาย 2 คน และนักเรียนหญิง 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 4 คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการศึกษารายกรณี

มีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. ทำการการวินิจฉัย
4. ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม
5. ทำนายผล
6. ติดตามผล
7. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา ในการวิจัยครั้งนี้พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำว่าเกิดจากอะไรบ้าง และจะทำการช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สมมติฐานในการศึกษารายกรณีครั้งนี้ คือ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนเกิดจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. เกิดจากคุณลักษณะของนักเรียน
2. เกิดจากปัญหาภูมิหลังของครอบครัว
3. เกิดจากปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิค 9 เทคนิค ดังนี้

2.1.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยและเข้าใจพฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือต่อไป โดยสังเกตนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ในการเรียน สถานการณ์ในการเล่นกับเพื่อน สถานการณ์ในการทำงาน และสถานการณ์ที่อยู่บ้าน และในแต่ละสถานการณ์สังเกตประมาณ 3 - 5 ครั้ง หลังการสังเกตผู้วิจัยบันทึกการสังเกต โดยใช้ระเบียบเหตุการณ์ (ตัวอย่างในภาคผนวก)

2.1.2 การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลจากนักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) กับบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. อาจารย์ประจำชั้น
3. อาจารย์แนะแนว
4. อาจารย์ฝ่ายปกครอง
5. อาจารย์ที่ปรึกษา
6. อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ ได้แก่
 - 6.1 อาจารย์ประจำวิชาสามัญ
 - 6.2 อาจารย์ประจำวิชาชีพ
 - 6.3 อาจารย์ประจำวิชากิจกรรมเสริมหลักสูตร
7. เพื่อนสนิทที่เรียนในโรงเรียน และเพื่อนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนเดียวกัน
8. ผู้ปกครอง

ผู้วิจัย ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะที่มีต่อโรงเรียน
2. ทักษะที่มีต่อครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว
3. ความสัมพันธ์กับเพื่อน

4. ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง

5. ทักษะคิดที่มีต่อสังคมที่อาศัยอยู่

ในหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนละ 4 ครั้ง ใช้ระยะเวลาห่างกันของการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง 4 สัปดาห์ และผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนผู้วิจัยสัมภาษณ์คนละ 2 ครั้ง ใช้ระยะเวลาห่างกันของการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง 2 เดือน

2.1.3 การเยี่ยมบ้าน เพื่อสังเกตความเป็นอยู่ทางบ้านและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้านด้วยตนเอง และยังเป็นการร่วมมือกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียน โดยปฏิบัติดังนี้

2.1.3.1 นัดหมายวัน เวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครองของผู้รับการศึกษา

2.1.3.2 ไปเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลภายในบ้าน เช่น บิดา มารดา เพื่อหาข้อมูลในเรื่อง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทักษะคิดของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนและการศึกษา ทักษะคิดของผู้ปกครองที่มีต่อผู้รับการศึกษา ความเป็นอยู่และค่านิยมของผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ

การเยี่ยมบ้านนี้ ผู้วิจัยทำการเยี่ยมบ้านคนละ 3 ครั้ง

2.1.4 การเขียนอัตชีวประวัติ ให้นักเรียนเขียนหลังจากที่ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนได้แล้ว จึงให้เขียนอัตชีวประวัติโดยไม่กำหนดหัวข้อ แต่ให้แนวทางว่าให้เขียนเล่าเรื่องราวของตนเองและครอบครัวตั้งแต่จำความได้ในอดีต จนถึงปัจจุบันและให้บอกความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนด้วย เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อโรงเรียน และต่อการศึกษา

เมื่อทราบอัตชีวประวัติแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้แนวการวิเคราะห์ของ โฟรชลิคซ์ "Froehlich" (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 148 ; อ้างอิงมาจาก Froehlich. 1959) โดยพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. การพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ขาดหายไป หรือการเว้นข้อความบางอย่าง (Omission) เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียนละเว้นไม่กล่าวถึงว่าอาจมีอะไรผิดปกติ เช่น บุคคล

เล่าประวัติโดยละเอียดแต่ไม่กล่าวถึงบิดาเลย ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะไม่บิดา แสดงว่าเขามีความรู้สึกที่ไม่ปกติกับบิดา เป็นต้น

2. ความยาวของอัตชีวประวัติ (Length) เป็นการวิเคราะห์ความยาวของอัตชีวประวัติที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ซึ่งแสดงถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้ให้เขียน แรงจูงใจของผู้เขียนที่อยากจะเขียนและการเห็นประโยชน์ที่ได้จากการเขียน ความสบายใจและความพร้อมที่จะระบายความในใจ

3. คำศัพท์ที่ใช้ (Vocabulary) เป็นการวิเคราะห์คำศัพท์ที่ใช้เขียน ซึ่งจะแสดงถึงลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียน เช่น ระดับการศึกษาและอารมณ์ของผู้เขียน

4. ระดับความลึกของความรู้สึก (Level or depth of expression) เป็นการวิเคราะห์ถึงเนื้อเรื่องที่เขียนว่ามีรายละเอียดมากน้อยเพียงไร ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของผู้เขียน เช่น เรื่องบางเรื่องเขียนแบบผิวเผิน และบางเรื่องเขียนอย่างละเอียดทุกแง่มุม เป็นต้น

5. การจัดลำดับความคิด (Organization) เป็นการวิเคราะห์การเล่าเรื่องราวเป็นขั้นตอน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ซึ่งจะแสดงถึงการจัดลำดับความคิด ระดับการศึกษา และความสามารถในการจำของผู้เขียน

6. การกลบเกลื่อน (Gloss) เป็นการวิเคราะห์ถึงความพยายามปกปิดบางสิ่งบางอย่างในเรื่องราวของตนเอง โดยเขามักจะใช้กลไกทางจิตวิทยาในการป้องกันตนเอง เช่น การชดเชย การทดแทน การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เป็นต้น

7. การแต่งเรื่องขึ้นเอง (Fabrication) เป็นการวิเคราะห์ถึงการที่ผู้เขียนได้ผูกเรื่องราวขึ้นมาเอง โดยปราศจากมูลความจริง เพื่อล่อหลอกให้ผู้อ่านเข้าใจเข้าใจชั่วแวบหรือเข้าใจผิดไปจากข้อเท็จจริง

8. ลักษณะของการเขียนเรื่อง (Apperarence) เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะของกระดาษที่เขียน ลายมือและรูปแบบของการเขียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ซึ่งแสดงถึงความตั้งใจในการเขียนและลักษณะนิสัยของผู้เขียน

9. ความผันแปรของปฏิภพ (Tonal Variations) เป็นการวิเคราะห์ถึงการเล่าเรื่องราวพร้อมกับแสดงอารมณ์เมื่อเล่าเรื่องราวนั้น ๆ โดยแตกต่างกันไปตามเรื่องที่เล่า เช่น ดีใจจะเล่าอย่างสนุกสนานและเขียนไว้อย่างรวดเร็ว แต่ถ้าผิดหวัง เสียใจอาจจะเล่าด้วยความโกรธแค้นและอาจเขียนไว้อย่างช้า ๆ

ผู้วิจัย ใช้เทคนิคการเขียนอัตชีวประวัติเพื่อหาข้อมูลในเรื่องความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมในเรื่อง โรงเรียน ครอบครัว เพื่อน และสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงกระบวนการของการเกิดพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา

2.1.5 บันทึกประจำวัน เป็นการให้ผู้รับการศึกษาเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง เป็นการเปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ผู้รับการศึกษาทราบก่อนการเขียนบันทึกประจำวัน และให้เขียนกันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยมีหัวข้อต่อไปนี้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 176)

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกประจำวันมาวิเคราะห์ตีความหมาย เพื่อหาข้อมูลในเรื่องของการดำเนินชีวิตประจำวัน ความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความขัดแย้งและความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการศึกษา

2.1.6 ใช้สังคมมิติเพื่อหาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม และศึกษาโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงอย่างไร โดยใช้แบบสอบถามทางสังคมมิติเป็นเครื่องมือ ซึ่งมีข้อคำถามดังนี้

1. ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ครูต้องการให้นักเรียนจัดกลุ่มเพื่อค้นคว้าและทำงานร่วมกันนักเรียนจะเลือกใครเข้ากลุ่มหรือจะเลือกอยู่กลุ่มเดียวกับใครมากที่สุด โดยเลือกได้ 3 คน เรียงตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย

2. ในการจัดทัศนจักร ครูให้นักเรียนเลือกที่นั่งในรถใกล้กับเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน โดยให้เลือกเพื่อนได้ 2 คน ตามลำดับจากมากไปหาน้อย

หลังจากให้ทำสิ่งเดิมแล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามใครเอ่ย เพื่อทราบถึงสภาพการปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียน

2.1.7 ใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เพื่อทราบถึงรายละเอียดบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหา และช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างต่อไป แบบสอบถามและแบบสำรวจที่ใช้มีดังนี้

- 2.1.7.1 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล
- 2.1.7.2 แบบสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียน
- 2.1.7.3 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการศึกษานักเรียน
- 2.1.7.4 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน
- 2.1.7.5 แบบสอบถามสำหรับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยการปรับปรุงจากผู้วิจัยท่านอื่น ๆ และหาคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 ท่าน

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อหาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจุดมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบข้อมูลส่วนตัวและปัญหาส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
2. เพื่อทราบทัศนคติและนิสัยทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
3. เพื่อทราบความรู้สึกของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ที่มีต่อผู้รับการศึกษาและโรงเรียน

2.1.8 ใช้แบบทดสอบเพื่อนำผลการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มตัวอย่าง แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

2.1.8.1 แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา ใช้แบบทดสอบ WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children) โดยแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น 0.94 และมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.50-0.90 (Wechsler. 1949 : 13)

ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบเพื่อวัดเชาวน์ปัญญาของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้วิเคราะห์หาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเพื่อใช้ประกอบการทำนายผล และพิจารณาช่วยเหลือแก่กลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.1.8.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ ใช้แบบทดสอบดังนี้

1. EPPS (The Edwards Personal Preference Schedule) โดยแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น 0.74-0.88 (Anastasi. 1988 : 48)

ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบเพื่อวัดบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความต้องการยอมรับ ด้านความเป็นระเบียบ ด้านความต้องการแสดงตัว ด้านความก้าวร้าว ด้านความต้องการพึ่งพาตนเอง ด้านการสร้างไมตรี ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านความต้องการขอความช่วยเหลือ ด้านความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ด้านความล้านักคิด ด้านการมีน้ำใจต่อผู้อื่น ด้านความอดทน ด้านการแสดงออกทางเพศ ซึ่งจะนำไปสู่วิเคราะห์หาสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเพื่อประกอบการตัดสินใจในการให้การช่วยเหลือ

2.1.8.3 แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ

1. แบบทดสอบวัดความสนใจในอาชีพที่ปรับปรุงมาจาก Career Interest Inventory (เพียศรี จินตศักดิ์. 2535 : 48 ; อ้างอิงมาจาก The Psychological Corporation. 1990) โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.85 จากการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

ผู้วิจัย ใช้แบบสำรวจวัดความสนใจ เพื่อต้องการทราบความสนใจในการเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งนำไปใช้ในการวินิจฉัยหาสาเหตุและเพื่อการช่วยเหลือผู้รับการศึกษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.9 ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

ใช้ระเบียนสะสมเพื่อหาข้อมูลของผู้รับการศึกษา ซึ่งโรงเรียนได้รวบรวมไว้แล้ว โดยเก็บข้อมูลของนักเรียนขณะที่ยังเรียนอยู่ รูปแบบของระเบียนสะสมมีลักษณะเป็นแฟ้ม

ผู้วิจัย ใช้ระเบียนสะสมเพื่อหาข้อมูลของผู้รับการศึกษา เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติสุขภาพ ประวัติทางการศึกษาและรายงานพัฒนาการ ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวินิจฉัยหาสาเหตุของปัญหาและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ

2.2 การจัดการทำข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากหลาย ๆ แหล่งข้อมูล และเก็บรวบรวมเป็นรายบุคคลเพื่อปรับข้อมูลที่รวบรวมมาได้ให้เหมาะกับกระบวนการแปลความหมาย โดยการแยกข้อมูลออกเป็นด้าน ๆ เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

3. การวินิจฉัย

สรุปสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นที่ 2 และใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา เช่น ทฤษฎีบุคลิกภาพ ช่วยในการวินิจฉัยสาเหตุให้ถูกต้อง

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ทำการช่วยเหลือนักเรียน โดยการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่รับการศึกษาทั้ง 4 คน คนละ 8 ครั้ง

5. การทำนายผล

เพื่อบอกให้ทราบว่าปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หรือไม่ โดยอาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และวินิจฉัย เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหารุนแรงจนแก้ไขไม่ได้ หรือยังสามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด

6. การติดตามผล

ทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ คือ ติดตามผลทุกครั้งที่ได้ไปพบกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน หรือส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่ และควรมีการปรับปรุงอย่างไร

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัย ปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษแต่ละครั้ง ทำให้ทราบว่าทำอะไรไปแล้วบ้างและให้ข้อเสนอแนะว่ามีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

7.2 สรุปก่อนเปิดทำการศึกษ โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมดและให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะศึกษา นักเรียนทั้ง 4 คนต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 ทาง คือ

7.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี

7.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี

7.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือจะศึกษาคุศลต่อไปนี้ หรือบุคคลในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference)

เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาร่วมกัน หลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยมีจุดประสงค์ของการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ดังนี้

1. เพื่อพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริง จากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายในที่ประชุม
2. เพื่อลดความโน้มเอียง หรือการมองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแง่ร้าย และจะทำให้ได้รับข้อเสนอแนะในการช่วยเหลือ และแก้ปัญหาจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายในที่ประชุม

ในการประชุมปรึกษารายกรณีปฏิบัติดังนี้

1. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ใช้การประชุมกลุ่มเล็ก ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ นักจิตวิทยา อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ปกครองของนักเรียน
2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี จะทำการประชุมรายละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการประชุมประมาณ 1 ชั่วโมง
3. ในการประชุมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะเป็นผู้กล่าวรายงานและวิธีการต่างๆ ที่ศึกษาและมีบันทึกย่อ แจกสมาชิกเพื่อประกอบการรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยละเอียดทุกขั้นตอน และใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องเทคนิคที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง ดังนั้นการรายงานผลการวิจัย จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคลและโดยภาพรวมทั้ง 4 รายตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การป้องกัน การส่งเสริมและการติดตามผลตลอดจนการสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการใช้เทคนิค 9 เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปและวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ดังนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชาย ก. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2535 - วันที่ 15 มีนาคม 2536 รวมเวลา 135 วัน)

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ก. เป็นเด็กชายไทยวัย 14 ปี รูปร่างเล็ก เตี้ย ผิวขาว นัยน์ตาสีน้ำตาล ตาสองชั้น ใบหน้ารูปไข่ ทำทางร่าเริงแจ่มใส สุขภาพอนามัยดี

จากการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิค 9 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตโดยทั่วไปพบว่า เด็กชาย ก. ชอบพูดคุยและหยอกล้อกับเพื่อนในห้องเรียน ขณะที่กำลังเรียนสายตามักจะมองออกไปนอกห้องเรียน อาจารย์ผู้สอนต้องว่ากล่าวตักเตือนอยู่เสมอ ๆ เมื่อครูถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ส่วนใหญ่เด็กชาย ก. จะตอบไม่ได้และถูกทำโทษเป็นประจำ เมื่ออยู่นอกห้องเรียน เด็กชาย ก. มีเพื่อนสนิทประมาณ 4-5 คน ซึ่งเป็นเพื่อนที่เรียนในชั้นเดียวกัน เมื่อว่างจากการเรียนหนังสือ เด็กชาย ก. และเพื่อนจะนั่งคุยกันและเดินเที่ยวภายในบริเวณโรงเรียน

2. การสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ทราบว่า เด็กชาย ก. เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจนมีพ่อ แม่ และน้องชาย 2 คน มีอาชีพทำนาเมื่อทำนาเสร็จพ่อจะรับจ้างทำงานก่อสร้างในเมืองหลวง เด็กชาย ก. เคยมีประวัติถูกรถจักรยานยนต์ชนมีอาการสาหัส เมื่ออายุได้ 11 ปี สมองได้รับความกระทบกระเทือนและมีอาการเจ็บหน้าอกจนถึงปัจจุบัน ไม่สามารถทำงานหนักหรือเล่นกีฬาหนัก ๆ ได้

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย ก. รู้สึกมีความอบอุ่นใจที่อยู่กับแม่ แต่ต้องการให้พ่ออยู่กับบ้านไม่ต้องออกไปรับจ้างทำงานไกล ๆ และต้องการให้พ่อเลิกสูบบุหรี่และดื่มเหล้า

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กชาย ก. คิดว่าอาจารย์ในโรงเรียนยังให้ความอบอุ่นและดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง เนื้อหาที่เรียนมีเนื้อหายากเกินไป ต้องการเรียนวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง ๆ และจะมีความสุขที่ได้เรียนวิชาที่ถนัด กิจกรรมนอกหลักสูตรที่โรงเรียนจัดมีน้อยเกินไป มีอาจารย์ควบคุมน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ก. เป็นนักเรียนที่มีปัญหาในเรื่องการเรียน มีความสนใจในการเรียนด้านวิชาชีพมากกว่าด้านวิชาการ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ก. ไม่สนใจเรียนและไม่ทำงานส่ง ขณะที่กำลังเรียนจะคุยกับเพื่อนและเล่นกัน เวลาเรียนชอบนั่งเกาข้อแถวหลังสุด บางครั้งมีอาการเหม่อลอยและเมื่อครูถามมักจะตอบไม่ได้

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาคเรียนที่ผ่านมาเด็กชาย ก. สอบตกในหลายรายวิชา และเมื่อสอบตกแล้วไม่สนใจมาสอบแก้ตัวต้องให้อาจารย์ประจำชั้นติดตามเพื่อสอบแก้ตัว และมีอาจารย์วิชาสามัญหลายท่านบอกว่า เด็กชาย ก. ไม่สนใจเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทำให้ทราบข้อมูลว่า เด็กชาย ก. ได้รับอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ชน มีปัญหาทางสมองและมีปัญหาในเรื่องสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ในขณะที่อยู่บ้านจะไม่สนใจอ่านหนังสือและทำการบ้าน มีนิสัยชอบเล่นกับเด็ก ๆ ที่มีอายุน้อยกว่า นอกจากนั้น ยังชอบประดิษฐ์ของเล่นที่เป็นเครื่องดนตรีกลไก ซ่อมวิทยุ ซ่อมรถ เมื่ออ่านหนังสือและทำการบ้านมักจะบ่นว่าปวดศีรษะ เนื่องจากผู้ปกครองมีความต้องการให้เรียนทางด้านช่างยนต์จึงไม่ได้เคี่ยวเข็ญให้เรียนเก่ง ๆ ประกอบกับผู้ปกครองจบการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้นจึงไม่มีความรู้พอที่จะสอนบุตรของตนได้

3. การเยี่ยมบ้าน

จากการเยี่ยมบ้านสรุปได้ว่า สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวมีการแบ่งเป็นห้องเล็ก ๆ สะอาดและมีความเป็นระเบียบ จำนวนสมาชิกในครอบครัวมี 4 คน คือ แม่และน้องชายอีก 2 คน ส่วนบิดาไปทำงานก่อสร้างในเมืองหลวง เด็กชาย ก. เป็นพี่คนโตและมีน้องชายอีก 2 คน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวดี เด็กชาย ก. ช่วยเหลืองานบ้านดี แต่เนื่องจาก

สุขภาพไม่แข็งแรงจึงทำให้ทำงานหนักไม่ค่อยได้ เพื่อนของเด็กชาย ก. ที่อยู่บ้านใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่ามาก ทำให้เด็กชาย ก. ไม่มีปัญหาเหมือนเด็กวัยรุ่นทั่ว ๆ ไป เช่น ปัญหาชู้สาว การเที่ยวเตร่

4. การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่า เด็กชาย ก. เกิดในครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น เนื่องจากพ่อต้องออกไปทำงานที่อื่น ปล่อยให้เด็กชาย ก. อยู่กับแม่ตามลำพัง เกี่ยวกับการเรียนเด็กชาย ก. เป็นเด็กนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา และเมื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาทำให้มีพื้นฐานการเรียนไม่ดี ประกอบกับความรู้สึกที่คิดว่าตนเองมีความผิดปกติทางด้านสมองทำให้เด็กชาย ก. หันมาสนใจในด้านการประกอบอาชีพ ในเรื่องประวัติทางการเรียนเคยได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าแข่งขันการประกอบอาชีพอิสระ โดยแสดงความสามารถในการตัดผมเด็กนักเรียน และในการแข่งขันครั้งนี้เขาสามารถได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขัน ทักษะคิดที่มีต่อการเรียน เด็กชาย ก. ต้องการให้โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนให้กว้าง เพื่อจะทำให้สามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดของแต่ละคน

5. บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่ากิจวัตรประจำวันของเด็กชาย ก. จะคล้ายคลึงกันทุก ๆ วัน คือ ตื่นนอนตอนเช้าช่วยแม่ทำงานบ้านและซื้อรถจักรยานไปโรงเรียนและเรียนหนังสือ เด็กชาย ก. มักไม่มีงานส่งอาจารย์เนื่องจากทำไม่ได้เพราะว่ายากเกินกว่าที่เขาจะสามารถทำได้และเมื่ออยู่ที่บ้านไม่ทราบว่าใครจะได้ ทำให้ในตอนเช้าไม่ค่อยมีความสุขกับการมาโรงเรียน เพราะมีความรู้สึกวิตกกังวลว่าไม่ได้ส่งการบ้านที่อาจารย์สั่งต้องถูกทำโทษและเมื่อกลับมาถึงบ้าน เด็กชาย ก. ช่วยแม่ทำงานและดูแลน้อง มีเวลาในการอ่านหนังสือเพียงพอแต่ไม่ชอบอ่าน และไม่ชอบทำการบ้านเพราะว่าทำไม่ได้ เมื่อทำไม่ได้จะมีอาการปวดศีรษะและเข้านอนเมื่อเวลาประมาณ 21.00 น. เป็นประจำทุกวัน ส่วนวันหยุด เด็กชาย ก. จะใช้เวลาส่วนใหญ่ดูแลน้อง และช่วยแม่ทำงานเบา ๆ

6. การทำสังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติ ทำให้ทราบว่า ในสถานการณ์การจัดทัศนาวจร ลักษณะการเลือก

ของเด็กชาย ก. เป็นแบบ Mutual Choice คือ ลักษณะที่บุคคลสองคนต่างเลือกซึ่งกันและกัน สำหรับสถานการณ์การจัดกลุ่มเพื่อทำงานด้านการเรียน ลักษณะการเลือกของเด็กชาย ก. เป็นแบบ Rejectee คือ เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับการเลือกจากกลุ่มเลย แสดงให้เห็นว่าในเรื่องการเรียน เด็กชาย ก. ไม่ได้รับเลือกจากเพื่อนในการเข้ากลุ่มเพื่อทำงานเกี่ยวกับด้านการเรียน

จากแบบสอบถามใคร่อย่ ทำให้ทราบว่าเพื่อน ๆ จำนวน 25 คน ตอบว่าเด็กชาย ก. เป็นคนที่ไม่สนใจเรียนมากที่สุดในห้องเรียน และมีเพื่อนจำนวน 19 คน ตอบว่าเด็กชาย ก. เป็นคนที่ไม่ส่งการบ้านบ่อยที่สุดในห้องเรียน แสดงว่าในความรู้สึกของเพื่อน เด็กชาย ก. เป็นคนที่ไม่สนใจเรียนและไม่ทำการบ้านส่ง

7. แบบสำรวจและแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามและแบบสำรวจปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากการกรอกข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. เกิดในครอบครัวที่มีอาชีพทำนา โดยบิดามารดาจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพี่น้องเป็นชายล้วนโดยที่เด็กชาย ก. เป็นพี่คนโตมีน้อง 2 คน มีสุขภาพไม่ดีเคยได้รับอุบัติเหตุ และมีปัญหาในเรื่องการได้ยินไม่ชัดเจน มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดี ในเรื่องการเรียน เด็กชาย ก. ชอบวิชาชีวมากกว่าวิชาการ ในปัจจุบันมีความต้องการหารายได้ระหว่างเรียน โดยการประกอบอาชีพอิสระ และต้องการทราบข้อมูลในเรื่องวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ในอนาคตมีความต้องการประกอบอาชีพเป็นช่างยนต์

7.2 แบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

จากแบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียน เบื่อการเรียน และเรียนไม่เข้าใจ โดยเด็กชาย ก. ให้เหตุผลว่าเกิดจาก มีพื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี มีสติปัญญาไม่เหมาะสมที่จะเรียนในด้านนี้ มีสุขภาพไม่ดี ขาดเรียนบ่อย ไม่มีสมาธิในการเรียน ซึม และไม่รู้จักเรียนที่ถูกต้อง ความต้องการของเด็กชาย ก. คือมีความต้องการประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องยนต์ และต้องการทราบข้อมูลของการศึกษาต่อในด้านสาขาช่างยนต์

7.3 แบบสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ปกครอง

จากแบบสอบถามทำให้ทราบว่า เด็กชาย ก. เมื่ออยู่บ้านช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานด้วยความเต็มใจและมีความประพฤติดี เชื่อฟังพ่อแม่เป็นอย่างดี และยังสามารถหารายได้พิเศษจากการตัดผมอีกด้วย มีความสนใจในอาชีพช่างยนต์ แต่มีความเกียจคร้านในเรื่องการเรียน ไม่ชอบอ่านหนังสือ และทำการบ้าน

7.4 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ก. ขาดความสนใจในการเรียน และไม่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม ไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดการเตรียมตัวก่อนที่จะเรียนหนังสือ และเมื่อเรียนจบบทเรียนในแต่ละวันก็ไม่ได้ทบทวนบทเรียน รวมทั้งไม่ได้ทำการบ้านส่ง นอกจากนี้เด็กชาย ก. ยังเคยหนีเรียนเป็นบางครั้ง

7.5 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ก. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน มีความเบื่อหน่ายในการเรียน และคิดว่าคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้

8. แบบทดสอบ

จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญา แบบ WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children)

จากแบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบ WISC พบว่า เด็กชาย ก. มีผลการทดสอบดังนี้

Verbal Scale I.Q. = 111

Performance Scale I.Q. = 106

Full Scale I.Q. = 109

จากผลการทดสอบดังกล่าว พบว่าเด็กชาย ก. มีเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง (90 - 109) (Wechsler. 1949 : 48)

8.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ EPPS (Edwards Personal Preference Schedule)

จากการทดสอบ EPPS พบว่าเด็กชาย ก. เป็นคนที่มีความต้องการความสำเร็จปานกลาง ไม่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ไม่ต้องการคำยกย่องจากผู้อื่น ไม่ชอบขัดแย้งหรือวิจารณ์ผู้อื่น มีความอดทนอยู่ในระดับคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป ต้องการรับความช่วยเหลือสูงและมีน้ำใจเห็นใจผู้อื่นสูง รวมทั้งรู้สึกผิดและยอมรับการตำหนิมีอาการประหม่าเมื่ออยู่กับคนที่เหนือกว่า และรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่นเกือบทุกด้าน

8.3 แบบทดสอบความสนใจในอาชีพ

จากการทดสอบความสนใจในอาชีพ พบว่า เด็กชาย ก. มีความสนใจในอาชีพต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ งานด้านบริการลูกค้า ด้านบริการกฎหมาย ด้านการจัดการ และด้านงานช่าง

9. ระเบียบสะสม

จากการศึกษาระเบียบสะสม พบว่าเด็กชาย ก. จบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนเล็ก ๆ ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ปัจจุบันเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ผลการเรียนรู้ที่เด็กชาย ก. สอบตก คือ กลุ่มวิชาสามัญ ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาที่มีผลการเรียนอ่อนต้องปรับปรุงได้แก่วิชา วิทยาศาสตร์ สังคม ภาษาไทย ส่วนรายวิชาที่เด็กชาย ก. ทำได้ดี คือกลุ่มวิชาอื่น ได้แก่งานไม้ อดสาหกรรม ความคิดเห็นของครูประจำชั้น ที่มีต่อเด็กชาย ก. คือ เป็นเด็กที่ร่าเริง มนุษย์สัมพันธ์ดี ควรปรับปรุงในรายวิชาที่ สอบตกดังกล่าว ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ เด็กชาย ก. ช่วยทำงานบ้านสม่ำเสมอ แต่มีนิสัยที่เอาแต่ใจตนเอง

การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

จากการประชุมปรึกษารายกรณี สรุปว่า สาเหตุที่เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเกิดจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน เนื่องจากเด็กชาย ก. เป็นคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกผิด ขาดความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา
2. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กชาย ก. อันเนื่องมาจาก ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนไม่กว้างขวาง ใช้วิธีสอนไม่มีประสิทธิภาพ ให้ความสนใจควบคุมดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 9 เทคนิคดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่าเด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็กชาย ก. มีดังนี้

1.1 บุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อดีตชีวประวัติ และแบบทดสอบทั้งหมดมีผลสอดคล้องกันว่า เด็กชาย ก. เป็นคนที่มีบุคลิกภาพแบบลึกลับ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ไม่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น หรือไม่ต้องการเป็นบุคคลสำคัญในสังคม ต้องการมีชีวิตแบบเรียบง่าย มีความรู้สึกสำนึกผิดยอมรับการตำหนิได้ มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในด้านลบ คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ขาดความภูมิใจในตนเองและ ไม่มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา บุคลิกภาพดังกล่าวเกิดจากสาเหตุทางสังคมประภิต (Socialization) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การถูกหล่อหลอมจากสังคม การมีสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม สาเหตุหนึ่งเกิดจาก เด็กชาย ก. ขาดความอบอุ่น ขาดความรู้รักปลออดภัย เนื่องจากบิดาต้องออกไปทำงานในสถานที่ต่าง ๆ ไกลบ้าน เด็กชาย ก. อยู่ตามลำพังกับมารดาและน้อง สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กและหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพในที่สุด จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. ไม่มีความพยายาม และไม่มีความตั้งใจจริงที่จะทำให้ตนเองมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งเกิดความท้อแท้ใจในการทำความเข้าใจบทเรียนเพราะเนื้อหาวิชาต้องมีความยากเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

1.2 ปัญหาขาดแรงจูงใจในการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อดีตชีวประวัติ มีผลสอดคล้องกันว่าเด็กชาย ก. ขาดแรงจูงใจในการเรียนมีความคาดหวังในเรื่องการเรียนต่ำ ขาดความพยายาม รวมทั้งรู้สึกว่าคุณเองไร้ความสามารถ ทำให้เด็กชาย ก. ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนให้สูงขึ้นและมีความคิดว่าตนเองประสบอุบัติเหตุ และคาดว่าจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสมอง จนเกิดความฝังใจว่าตนเองผิดปกติ แต่ผลจากการวัดระดับเชาวน์ปัญญาของเด็กชาย ก. ปรากฏว่ามีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ไม่ได้ผิดปกติแต่อย่างใด จึงสรุปได้ว่าปัญหาเกิดจากเด็กชาย ก. ขาดแรงจูงใจ และขาดความตั้งใจจริงที่จะทำให้ผลการเรียนของตนเองสูงขึ้น

1.3 ปัญหาการมีพฤติกรรมการณ์เรียนไม่ถูกต้อง

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถามทำให้ทราบว่า เด็กชาย ก. มีปัญหาในเรื่องการขาดความเข้าใจในวิธีการเรียนที่ถูกต้อง มีนิสัยในการเรียนไม่ดี เช่น ขาดการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ชะงักเรียนในห้องเรียนเด็กชาย ก. ไม่มีสมาธิในการเรียน เหม่อลอย และไม่มีการทบทวนบทเรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละวัน รวมทั้งไม่ทำการบ้านหรืองานที่อาจารย์สั่งอีกด้วย จึงเป็นสาเหตุให้เด็กชาย ก. เรียนหนังสือไม่เข้าใจ

1.4 ปัญหาพื้นฐานการเรียน

จากการสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อดีตชีวประวัติ ทำให้ทราบว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากผลการเรียนขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้พื้นฐานการเรียนไม่ดีเมื่อศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเนื้อหาวิชาจะอ้อมละเอียด และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น หรือมีความยากมากกว่าระดับประถมศึกษาจึงทำให้เรียนไม่เข้าใจเพิ่มมากขึ้น เพราะเนื้อหาวิชามีความต่อเนื่องกัน และเด็กชาย ก. มีความคิดฝังใจว่าตนเองเป็นคนที่ไม่เรียนอ่อน จึงไม่มีความพยายามที่จะทำให้ดีขึ้น

1.5 ปัญหาจากสุขภาพร่างกาย

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม

อัตชีวประวัติ และระเบียบสะสม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. มีสุขภาพไม่แข็งแรง ทำให้หยุดเรียนบ่อย ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาเรียนไม่ทันเพื่อน จึงเป็นเหตุของการเรียนในที่สุด

2. สาเหตุเกิดจากภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้านเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ก. ต่อไปนี้

2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เนื่องจากฐานะทาง

เศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับที่ยากจน บิดาต้องออกมารับจ้างทำงานก่อสร้าง เพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ปล่อยให้เด็กชาย ก. อยู่กับมารดาและน้องตามลำพัง

2.2 ระดับการศึกษาของบิดามารดา จัดอยู่ในระดับต่ำ ขาดความรู้ในเรื่องระบบการศึกษา มีผลทำให้บิดามารดาไม่สามารถช่วยเหลือหรือเป็นที่ปรึกษาแก่เด็กชาย ก. ในเรื่องการเรียนรู้ได้ และไม่ทราบข้อมูลว่าจะให้ศึกษาต่อในด้านใด

3. สาเหตุเกิดจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม ทำให้สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนจัดหลักสูตรการสอนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจได้ ใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับลักษณะวัยและความสามารถของผู้เรียนทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพจำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนทำให้ไม่สามารถให้ความสนใจและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง

เพื่อให้เด็กชาย ก. ยอมรับสภาพความเป็นจริงในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง พยายามพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านบุคลิกภาพ

ส่วนตัว การเรียน และการทำงาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กชาย ก. มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ และขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลในเรื่องการศึกษาและอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจอันจะมีผลถึงการพยายามพัฒนาตนเอง ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลในการศึกษาและอาชีพ เพื่อช่วยให้เด็กชาย ก. มีเป้าหมายในการเรียนที่ดี มีความพยายามเพิ่มขึ้น และมีความมุ่งมั่นในการเรียน

1.3 แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การฝึกสมาธิในการเรียน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน และทักษะวิธีในการอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพ

2. การให้การช่วยเหลือทางอารมณ์ ปฏิบัติดังนี้

2.1 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนวและอาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ เพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและช่วยแก้ไข ปัญหา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี และมีแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องการเรียน

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดามารดา เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขอความร่วมมือในการกวดขันในเรื่องการมีพฤติกรรมเรียนที่ถูกต้องขณะที่อยู่บ้าน และส่งเสริมความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็ก เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การทํานายผล

จากการศึกษาปัญหาของเด็กชาย ก. ทำให้ทราบว่าปัญหาของเด็กชาย ก. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจาก ปัญหามุมานะ ปัญหาภูมิหลังทางครอบครัว และปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก หากเด็กชาย ก. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ก. ยังมีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ปัญหาของเด็กชาย ก. เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้

การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์ การสังเกต เด็กชาย ก. สรุปได้ว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมในเรื่องการเรียน นิสัยในการเรียน และมีทัศนคติต่อการศึกษา เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีพฤติกรรมการเรียนที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ผู้สอน ทราบว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น

3. จากรายงานผลการเรียน เด็กชาย ก. มีผลการเรียนสูงขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.41 แต่ในปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.85 นับว่ามีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย ก. มีดังนี้

เด็กชาย ก. ควรเข้าใจตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้น มีการตั้งเป้าหมายสำหรับอนาคตของตนเอง และมีความพยายามมุ่งมั่น อดทนทำในสิ่งที่ตนเองได้ตั้งเป้าหมายไว้ให้ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 บิดามารดาควรตระหนักถึงบทบาทของตนในการให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ คอยให้กำลังใจและการให้ความอบอุ่นใจแก่เด็ก

2.2 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ประจำวิชาสามัญต่าง ๆ อาจารย์ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความสนใจติดตามและเอาใจใส่เด็กชาย ก. ควรให้โอกาสเด็กชาย ก. ได้เป็นผู้นำกลุ่มในเรื่องที่เขาสามารถทำได้ดี เพื่อเป็นการสร้างความภูมิใจในตนเอง ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กชาย ก. มีพฤติกรรมการเรียนที่ถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป ดังนี้

ควรใช้เทคนิควิธีการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพฤติกรรมอื่น ๆ ของนักเรียน
อีก เช่น นักเรียนที่ถูกพักการเรียน นักเรียนที่ออกกลางคัน และนักเรียนที่ถูกปฏิเสธการเข้ากลุ่ม
เพราะการศึกษารายกรณีในครั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชาย ข. (ระยะเวลาศึกษาดังแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน
พ.ศ. 2535 - วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2536 รวมเวลา 135 วัน)

ลักษณะทั่วไปของเด็กชาย ข. เป็นเด็กชายไทยวัย 14 ปี รูปร่างสูงโปร่ง ผิวคล้ำ
นัยน์ตาสีดำ ตาสองชั้น ใบหน้ารูปยาว มักแต่งกายแบบผิตรีเบียบ สุขภาพอนามัยดี จากการรวบรวม
ข้อมูลโดยใช้เทคนิค 9 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตโดยทั่วไปพบว่า เด็กชาย ข. เป็นคนเงียบขรึม พูดน้อยแต่เสียงดัง
ชัดเจน ทำทางเขื่องข่มไม่กระตือรือร้น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี แต่งกายผิตรีเบียบของ
โรงเรียน พูดคุยกับเพื่อนเป็นบางครั้ง ไปไหนมาไหนกับเพื่อนกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 2 - 3 คน
ในกลุ่มจะมีลักษณะภายนอก เช่น การแต่งกาย คล้าย ๆ กัน ขณะที่กำลังเรียนไม่กระตือรือร้น
ในการเรียนและไม่มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน ใช้สายตามองออกไปข้างนอกห้องเรียนไม่มองหน้า
อาจารย์ผู้สอนและนาน ๆ ครั้งจะสบตากับอาจารย์ผู้สอน

2. การสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ข. เป็นบุตรคนสุดท้องในครอบครัวที่มีฐานะ
ปานกลาง โดยบิดามารดามีอาชีพทำขนมจีนขายในหมู่บ้าน อาศัยอยู่กับบิดาบุญธรรมและมารดาแท้ที่จริง
เป็นบุตรคนสุดท้องซึ่งมีพี่น้องทั้งหมด 4 คน และทุกคนทำงานอยู่ต่างจังหวัด ภายในบ้านมีเพียง บิดา
บุญธรรมและมารดาแท้ที่จริงรวมกับเด็กชาย ข. รวมเป็น 3 คน บิดาแท้ที่จริงได้เสียชีวิตตั้งแต่
เด็กชาย ข. อายุได้ 2 ปี นับตั้งแต่บิดาเสียชีวิต เด็กชาย ข. ได้ย้ายไปอยู่กับยายเรียนหนังสืออยู่ที่
จังหวัดทางภาคอีสานจนกระทั่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงได้ย้ายมาอยู่กับมารดาและได้เข้าเรียน
ในระดับมัธยมศึกษาจนถึงปัจจุบัน ในขณะนี้ผลการเรียนของเด็กชาย ข. ต่ำมาก และมีความเบื่อหน่าย
การเรียน ไม่อยากมาโรงเรียน

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย ข. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครอบครัว ไม่ยอมรับบิดาบุญธรรม
ถึงแม้ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะกัน แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดาบุญธรรม และไม่เคยพูดคุยกันทั้งที่อยู่มานาน
เดียวกัน

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โดยมารดาเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ว่า เด็กชาย ข. ถูกอบรมเลี้ยงดูมาแบบตามใจจากยาย เลยทำให้ไม่สามารถว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษได้ จึงขอร้องอาจารย์ให้ช่วยตักเตือนด้วย มารดามีความต้องการให้เด็กชาย ข. จบการศึกษาในระดับสูง แต่ไม่ทราบว่า จะให้ศึกษาต่อในสาขาใด และไม่เคยปรึกษากับอาจารย์ในโรงเรียน เรื่องพฤติกรรม และเรื่องการศึกษาของเด็กชาย ข.

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ฝ่ายแนะแนวในโรงเรียน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ข. เป็นนักเรียนที่มีปัญหาในเรื่องการเรียน สอบตกหลายวิชา และขาดเรียนบ่อย ๆ จนไม่มีสิทธิ์สอบในหลายรายวิชา และเมื่อเชิญผู้ปกครองมาพบ ผู้ปกครองก็ไม่ยอมมาพบอาจารย์ที่โรงเรียนด้วย

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนหลาย ๆ ท่าน ได้ข้อมูลในทำนองเดียวกันว่า เด็กชาย ข. ไม่สนใจเรียน ขาดเรียนบ่อย และสอบตกหลายรายวิชา กระด้างกระเดื่องต่ออาจารย์ผู้สอนและคาดว่าจะเรียนไม่จบอีกด้วย

3. การเยี่ยมบ้าน

จากการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย ข. อาศัยอยู่กับมารดาที่แท้จิงและบิดาบุญธรรม สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวอยู่ในชนบทติดกับถนนซอยเล็ก ๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิก 3 คน โดยบิดามารดาจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพทำขนมจีน จากการพูดคุยกับมารดาของเด็กชาย ข. ทำให้ทราบว่ากำลังไม่สบายใจเพราะเด็กชาย ข. มีนิสัยเกเรไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา จนทำให้บิดามารดาไม่สามารถว่ากล่าวตักเตือนได้ เพราะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมาโดยตลอด จากยายของเด็กชาย ข. ปัจจุบันถ้ามารดาว่ากล่าวตักเตือนเด็กชาย ข. อย่างรุนแรงเมื่อไรเด็กชาย ข. จะหนีออกจากบ้านทันที จึงขอร้องให้อาจารย์ในโรงเรียนช่วยเหลืออบรมสั่งสอนเด็กชาย ข. ให้ด้วย ส่วนบิดาบุญธรรมไม่แสดงความเห็นในเรื่องของเด็กชาย ข. แต่อย่างใด เด็กชาย ข. ขณะที่อยู่บ้านช่วยเหลืองานบ้านเป็นบางครั้งตามความพอใจ เมื่อมีเวลาว่างชอบออกไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ที่อยู่บ้านใกล้ ๆ กันส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และมีอายุมากกว่าเด็กชาย ข. และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กชาย ข. มาก อีกทั้งเด็กชาย ข. เคยหนีออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อน ๆ กลุ่มนี้ครั้งละหลาย ๆ วัน

4. การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่า เป็นผู้ที่ขาดความอบอุ่นมีมารดาที่แท้จริงและบิดาบุญธรรม และเติบโตขึ้นมาจากการเลี้ยงดูของยาย ความรู้สึกของเด็กชาย ข. รู้สึกว่าขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นคนที่มีผลการเรียนดีมาก มียายคอยเอาใจใส่เป็นอย่างดี และทำตามใจทุกอย่างด้วยความรัก ขณะเดียวกันเด็กชาย ข. ไม่ได้กล่าวถึงบิดาบุญธรรมแต่อย่างใด ปัจจุบันมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบ้านและโรงเรียน บางครั้งมีปัญหากับอาจารย์ที่โรงเรียน เนื่องจากอาจารย์ชอบว่ากล่าวตน โดยไม่มีเหตุผลและบางครั้งอาจารย์ก็ใช้อารมณ์กับนักเรียน ความคาดหวังในอนาคตต้องการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วตั้งใจว่าจะออกจากโรงเรียนเพื่อหางานทำในต่างจังหวัด บางครั้งรู้สึกไม่แน่ใจว่าจะสามารถเรียนจบได้หรือไม่ อาจจะออกกลางคันก็ได้

5. บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่ากิจกรรมในแต่ละวันของเด็กชาย ข. ทำแบบไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ตื่นเช้าไปโรงเรียนโดยเข้าเรียนบ้าง ไม่เข้าเรียนบ้าง และบางวันแต่งกายไม่เรียบร้อยถูกอาจารย์ไล่ออกจากห้องเรียน ไม่เคยทำการบ้านส่งเพราะทำไม่ได้ และอีกประการหนึ่งก็ไม่ทราบว่าถ้าทำแล้วจะได้ส่งอาจารย์หรือไม่ เพราะถ้ารีบก็กลัวจะไม่ไปโรงเรียน ในตอนเย็นหลังจากกลับจากโรงเรียนจะออกไปหาเพื่อน บางครั้งก็รวมกลุ่มกันเพื่อรับจ้างทำงานหาเงินไว้ใช้จ่ายส่วนตัว ที่พักอาศัยหลับนอนของเด็กชาย ข. ไม่แน่นอนบางวันนอนค้างบ้านเพื่อนและบางวันก็กลับบ้านของตนเอง

6. การทำสังคัมมิตี

จากการทำสังคัมมิตี ทำให้ทราบว่า สถานการณ์ของการจัดทัศนาวจร ลักษณะการเลือกที่นั่งของเด็กชาย ข. เป็นแบบ Mutual Choice คือลักษณะที่บุคคลสองคนต่างเลือกซึ่งกันและกัน และสถานการณ์ของการจัดกลุ่มเพื่อทำงานค้นคว้าทางวิชาการ ลักษณะการเลือกของเด็กชาย ข. เป็นแบบ Mutual Choice คือลักษณะที่บุคคลสองคนต่างเลือกซึ่งกันและกัน แสดงว่าเด็กชาย ข. มีเพื่อนที่สนิทสนมจำนวนน้อยมาก

การทำแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ทำให้ทราบว่าเพื่อนนักเรียนจำนวน 21 คน ตอบว่า

เด็กชาย ข. เป็นคนที่ไม่สนใจเรียนมากที่สุดในห้องเรียน และจำนวน 23 คน ตอบว่าเป็นคนที่ไม่ส่งการบ้านบ่อยที่สุดในห้องเรียน

7. แบบสำรวจและแบบสอบถาม

จากการทำแบบสำรวจและแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากการกรอกข้อมูลส่วนบุคคลทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. เกิดในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางบิดาถึงแก่กรรม ปัจจุบันอยู่กับบิดามุทธธรรมมีความรู้สึกที่ดีต่อบ้าน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงขณะนี้มีปัญหาในเรื่องการเรียนคือสอบตกหลายวิชาและวิชาที่ชอบน้อยที่สุด คือวิชา ภาษา อังกฤษและคณิตศาสตร์เพราะเป็นวิชาที่ยาก ชอบวิชาพลศึกษา ปัจจุบันมีความรู้สึกกับผลการเรียนของตนเองว่า อยู่ในระดับต่ำมาก

7.2 แบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

จากแบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียน คือเบื่อการเรียนและเรียนไม่เข้าใจ โดยให้เหตุผลว่ามีสาเหตุมาจากพื้นฐานในการเรียนไม่ดี และขาดเรียนบ่อย ๆ มีความต้องการออกไปทำงานหารายได้ส่วนตัว

7.3 แบบสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ปกครองของนักเรียน

จากแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. ขณะอยู่ที่บ้านไม่เชื่อฟังบิดามารดาและไม่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียน เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาต่อ หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บิดามารดาไม่ทราบว่าจะให้เรียนต่อในด้านใด เมื่อเด็กชาย ข. มีปัญหาในโรงเรียนผู้ปกครองต้องการให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์ในโรงเรียน ผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะคือต้องการให้อาจารย์สนใจนักเรียนให้มากกว่านี้

7.4 แบบสอบถามนิสัยในการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. สนใจและให้ความร่วมมือในการเรียนเป็นกลุ่มแต่ไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ในการเรียนในห้องเรียนเด็กชาย ข. ไม่สนใจในการเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน และมักถูกอาจารย์ตำหนิบ่อย ๆ หนีเรียน

บ่อยครั้ง ไม่สนใจทำงานที่อาจารย์สั่ง ส่วนในเรื่องการเตรียมตัวก่อนเรียน เด็กชาย ข. ไม่ได้มีการอ่านหนังสือและเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนเรียน และเมื่อเรียนจบในแต่ละวัน เด็กชาย ข. ไม่ได้ทบทวนบทเรียนรวมทั้งไม่พยายามทำการบ้านส่งอาจารย์

7.5 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียน

จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่า เด็กชาย ข. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน และไม่ชอบการมานั่งเรียนทุก ๆ วัน มีความคิดว่าคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เด็กชาย ข. ชอบเรียนเพียงบางวิชาเท่านั้น รวมทั้งไม่มีความคาดหวังในเรื่องการเรียน เคยมีปัญหากับอาจารย์ผู้สอนเป็นบางครั้งในเรื่องพฤติกรรมการเรียน และความกระด้างกระเดื่องต่ออาจารย์ผู้สอน และบิดามารดาต้องบังคับให้มาเรียนหนังสืออยู่บ่อย ๆ

8. แบบทดสอบ

จากการทำแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา แบบ WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children)

จากการทดสอบเชาว์ปัญญา พบว่า เด็กชาย ข. มีผลการทดสอบดังนี้

Verbal Scale I.Q. = 119

Performance Scale I.Q. = 106

Full Scale I.Q. = 114

จากการทดสอบดังกล่าว แสดงว่าเด็กชาย ข. มีเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ (110 - 120)

8.2 แบบทดสอบ EPPS (Edwards Personal Preference Schedule)

จากการทำแบบทดสอบ เด็กชาย ข. เป็นคนที่มีบุคลิกภาพแบบมีความต้องการความสำเร็จน้อย ไม่มีความพยายามทำงานชั้นยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ชอบแสดงตัวให้เป็นจุดสนใจ ไม่ต้องการเป็นจุดเด่นในสังคม ต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูงมีความต้องการความเห็นใจจากผู้อื่นเมื่อตนเองประสบความสำเร็จ ไม่ชอบขัดแย้งความคิดเห็นของผู้อื่น และไม่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น รู้สึกผิดและตำหนิตนเอง ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง

8.3 แบบทดสอบความสนใจในอาชีพ

จากการทดสอบแบบทดสอบวัดความสนใจในอาชีพ พบว่า เด็กชาย ข. มีความสนใจในอาชีพต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเครื่องจักร ด้านงานช่าง และด้านธุรกิจก่อสร้าง

9. ระเบียบสัมภาษณ์

จากการศึกษาระเบียบสัมภาษณ์ของเด็กชาย ข. ทำให้ทราบว่าผลการเรียนของเด็กชาย ข. ที่สอบตก คือกลุ่มวิชาสามัญ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ ส่วนวิชาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง คือ วิชา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ส่วนวิชาที่เด็กชาย ข. ทำได้ดี คือ วิชาพลศึกษา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือ ควรปรับปรุงในเรื่องการเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ อยากให้อาจารย์ช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการเรียน

การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

จากการประชุมปรึกษารายกรณี สรุปสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีดังนี้

1. สาเหตุจากบุคลิกภาพของเด็กชาย ข. เนื่องจากเด็กชาย ข. เป็นคนที่ขาดความพยายามในการทำงานชั้นยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ชอบฟังตนเอง ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีพฤติกรรมเรียนไม่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา
2. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กชาย ข. เนื่องจากเด็กชาย ข. ขาดความอบอุ่นในครอบครัว และระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ และสภาวะแวดล้อมทางบ้านไม่เหมาะสม
3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการจัดการหลักสูตรการเรียนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะสามารถเลือกได้ตามความถนัดและความสนใจ การใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียนทำให้ขาดประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียนไม่ดี เนื่องจากไม่สามารถให้ความสนใจและควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 9 เทคนิคดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า
เด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากเด็กชาย ข. มีดังนี้

1.1 เกิดจากบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อัดชีวประวัติ และแบบทดสอบต่าง ๆ มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กชาย ข. มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมคือเป็นคนที่มีบุคลิกภาพแบบต้องการความสำเร็จน้อย ไม่มีความพยายามทำงานชิ้นยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ต้องการให้ผู้อื่นยกย่อง ไม่ชอบฟังพาดตนเอง รวมทั้งไม่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น มีบุคลิกภาพแบบดิ่งเล ชอบทำตามใจตัวเอง ต่อต้านสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม

1.2 ปัญหาการขาดแรงจูงใจในการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อัดชีวประวัติ ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีความคาดหวังในเรื่องการเรียนต่ำ ขาดความพยายาม รู้สึกผิดและตำหนิตนเอง ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เด็กชาย ข. ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1.3 ปัญหาการมีพฤติกรรมการเรียนไม่ถูกต้อง

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม บันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. มีปัญหาในเรื่องการเรียน โดยมีสาเหตุมาจากเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีสมาธิในการเรียน และขาดเรียนบ่อย ๆ ไม่มีการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการเรียนและเมื่อเรียนจบในแต่ละวันไม่มีการทบทวนบทเรียน รวมทั้งไม่ทำการบ้านส่งอาจารย์อีกด้วยแสดงว่าเด็กชาย ข. มีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง

1.4 ปัญหาการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาที่แท้จริง มีความต้องการเพียงหลักฐานที่แสดงว่าจบ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อจะออกไปทำงานรับจ้าง ทำให้เด็กชาย ข. ไม่สนใจเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำถึงแม้ว่าจะมีระดับเขาวนปัญญาสูงกว่าปกติก็ตาม แต่ถ้าไม่เห็นคุณค่าของการศึกษารวมทั้งไม่สนใจในเรื่องเรียนก็ทำให้ไม่เข้าใจในบทเรียนได้ เมื่อความไม่เข้าใจมีมากขึ้นทำให้เบื่อการเรียนในที่สุด

2. สาเหตุเกิดจากปัญหามุมหลังทางครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อัตชีวประวัติ ทำให้สรุปได้ว่า มุมหลังทางครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ข. ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กชาย ข. มีปัญหาในการปรับตัวในครอบครัว เนื่องจากสภาพครอบครัวของเด็กชาย ข. เป็นครอบครัวที่มีบิดาบุญธรรม และเด็กชาย ข. ไม่ยอมรับสถานภาพของบิดาบุญธรรม นอกจากนี้เด็กชาย ข. ไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองทำให้มีปัญหาในเรื่องการปรับตัว

2.2 ระดับการศึกษาของบิดามารดา จัดอยู่ในระดับต่ำ ขาดความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษา มีผลทำให้บิดามารดาไม่สามารถช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาแก่บุตรในเรื่องการเรียนได้ นอกจากนี้พ่อแม่ยังขาดความเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาของเด็กชาย ข.

2.3 สภาพแวดล้อมของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวของเด็กชาย ข. อยู่ต่างไกลจากโรงเรียนมาก เด็กชาย ข. มีเพื่อนที่เรียนหนังสือน้อยมาก ส่วนใหญ่เพื่อนสนิทของเด็กชาย ข. เป็นเด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือและมีอายุมากกว่าเด็กชาย ข. และเพื่อนกลุ่มนี้มีอิทธิพลต่อเด็กชาย ข. มากจึงมีส่วนทำให้เด็กชาย ข. ต้องการออกจากโรงเรียนและขาดเรียนบ่อย ๆ

3. สาเหตุเกิดจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถามทำให้สามารถสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนและการปรับตัว อันได้แก่ การจัดหลักสูตรการสอนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะสามารถเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจได้ การใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะของนักเรียน วัย

และความสามารถของผู้เรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียนไม่ดี อาจารย์ไม่สามารถให้ความสนใจและความคุ่มนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาแก่เด็กชาย ข. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ข. มีความเข้าใจตนเองตรงตามความเป็นจริง อันจะทำให้เป็นคนยอมรับความจริง มีความรู้ลึกว่าตนเองมีคุณค่า และพยายามพัฒนาตนเอง มีการตั้งเป้าหมายชีวิตที่ถูกต้อง และในขณะที่ให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและด้านอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ข. ได้เห็นคุณค่าของการศึกษา และอาชีพเพื่อพัฒนาแรงจูงใจ อันจะมีผลถึงความพยายามพัฒนาตนเองในที่สุด

1.2 แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กชาย ข. ไม่เข้าใจ

1.3 เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลในการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ข. มีเป้าหมายในการเรียน มีความพยายาม ความมุ่งมั่นในการเรียนและมีจุดหมายในชีวิตที่ถูกต้อง

1.4 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชาย ข. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งจะทำให้เด็กชาย ข. เกิดความรู้สึกมั่นใจอันจะทำให้สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนว อาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ เพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ไข้ปัญหาเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี และมีแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องการเรียน

2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดา มารดา เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้ เด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของเด็กชาย ข.

การทํานายผล

เนื่องจากปัญหาของเด็กชาย ข. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ ปัญหาเกิดจากผู้รับการศึกษา ปัญหาภูมิหลังของครอบครัว ปัญหาการจัดการศึกษาของ โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเด็กชาย ข. ให้ความร่วมมือ รวมทั้งบิดามารดาและบุคลากรในโรงเรียนมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ข. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้ เด็กชาย ข. ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหานี้อย่างดี อีกด้วย

การติดตามผล

หลังจากได้ให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ได้ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกต และการสัมภาษณ์เด็กชาย ข. สรุปว่า เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมในการเรียน นิสัยทางการเรียน ทักษะคิดที่มีต่อการศึกษา เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เช่น ขาดเรียน น้อยลง มีความสนใจเรียนมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา
2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เด็กชาย ข. อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา สรุปได้ว่า เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น
3. จากการรายงานผลการเรียน เด็กชาย ข. มีผลการเรียนสูงขึ้น จากเดิมเคยได้ ผลการเรียนเฉลี่ย 1.45 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.76 นับว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างเห็นได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย ข. มีดังนี้

เด็กชาย ข. ควรเข้าใจตนเอง มีความพยายามเพิ่มขึ้น มีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาของตนเอง และแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 บิดามารดา หรือผู้ปกครอง บิดามารดาควรตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ในการสนับสนุนบุตรในเรื่องการศึกษา ให้กำลังใจ ให้ความสนใจในเรื่องการเรียน

2.2 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ควรให้กำลังใจ และให้ความสนใจ รวมทั้งให้การเสริมแรง ในพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ เพื่อให้พฤติกรรมดังกล่าวคงทนถาวร

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ศึกษาต่อไป มีดังนี้

ควรใช้การศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพฤติกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนอีก เช่น นักเรียนที่ถูกสั่งพักการเรียน นักเรียนที่ลาออกกลางคัน นักเรียนที่ถูกปฏิเสธการเข้ากลุ่มจากเพื่อน เพราะว่าการศึกษารายกรณีครั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

กรณีศึกษารายที่ 3 เด็กหญิง ก. (ระยะเวลาตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2535 -

วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2536 รวมเวลา 135 วัน)

ลักษณะทั่วไป เด็กหญิง ก. เป็นเด็กหญิงไทย อายุ 14 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวขาว นัยน์ตาสีน้ำตาล ตาชั้นเดียว ใบหน้าเล็กยาว ทำทางแฉ่งใส สุขภาพอนามัยส่วนบุคคลดี

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 9 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตโดยทั่วไปพบว่า เด็กหญิง ก. เป็นคนพูดน้อย พูดช้าและเสียงเบา เป็นคนขี้อาย ขณะอยู่ในห้องเรียนไม่ค่อยพูดคุยกับผู้อื่นและขณะที่ครูสอน เด็กหญิง ก. มักจะใช้สายตามองออกไปทางหน้าต่างหรือไม่ก็ก้มหน้าไม่สบตาครู เมื่อครูถามจะไม่ตอบและยั้งคิติดนาน ๆ

ในขณะที่อยู่กับเพื่อน ๆ เด็กหญิง ก. จะเป็นฝ่ายนั่งฟังเพื่อนคุยมากกว่า นาน ๆ ครั้งจะเป็นฝ่ายเริ่มคุยก่อนหรือโต้ตอบกับเพื่อน ๆ มีกลุ่มเพื่อนที่สนิทสนมกันมากอยู่ประมาณ 2-3 คน และมักจะไปไหนมาไหนกับเพื่อนตลอดเวลาที่อยู่นอกห้องเรียน

2. การสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ เด็กหญิง ก. เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน พ่อแม่มีอาชีพทำนา ในครอบครัวมีสมาชิก 5 คน คือ พ่อ แม่ ยายและพี่สาวของเด็กหญิง ก. ทักษะชีวิตที่มีต่อครอบครัว เด็กหญิง ก. มีความรู้สึกที่ดีต่อครอบครัวของตนเองและมีความคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนที่มีสติปัญญาไม่ดีและไม่มีอนาคตหวังเกี่ยวกับเรื่องการเรียนที่เรียนอยู่ ในปัจจุบันนี้เด็กหญิง ก. มาเรียนหนังสือเพื่อต้องการวุฒิทางการศึกษาที่รับรองว่าจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำไปใช้สมัครงาน เด็กหญิง ก. มีความหวังไว้ว่าถ้าจบ ม. 3 แล้วจะไปสมัครเข้าทำงานโรงงานในเมืองหลวง เด็กหญิง ก. ให้เหตุผลว่าเพราะตนเองเป็นคนที่ไม่เก่ง การเรียนต่อสูง ๆ จึงไม่เหมาะกับตนเอง เพราะต้องมีการแข่งขันกันมาก ทักษะชีวิตที่มีต่อโรงเรียน เด็กหญิง ก. คิดว่าโรงเรียนไม่น่าอยู่และอาจารย์ดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กหญิง ก. ว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาในเรื่องการเรียน สอบตกหลายวิชาในแต่ละภาคเรียนทุกภาคเรียนและยังไม่ได้สอบแก้ตัวอีกหลายรายวิชาและไม่สนใจมาติดต่อเพื่อสอบแก้ตัว ทำให้อาจารย์ประจำชั้นต้องติดตามอยู่เสมอ ๆ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ก. เป็นคนที่ไม่ค่อยสนใจเรียน ขณะที่นั่งเรียนจะเหม่อลอยและไม่มีสมาธิในการเรียน เป็นเด็กที่พูดซ้ำ เสียงเบา เวลาครูถามมักไม่ค่อยตอบหรือตอบไม่ได้ และเมื่อมีการทดสอบมักสับสนตกเสมอ ๆ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ฝ่ายแนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ก. เป็นเด็กที่มีเพื่อนน้อยและเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้เนื่องจากเด็กหญิง ก. สอบไม่ผ่าน และไม่พยายามสอบแก้ตัว อาจารย์ประจำชั้นจึงได้นำมาปรึกษาฝ่ายแนะแนวเพื่อทำการช่วยเหลือ

จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ก. เป็นคนที่มีเพื่อนน้อยใจเย็น ไม่ค่อยพูด และตอนนี้กำลังมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ คือ สอบตก ในหลายรายวิชา เวลาเรียนจะนั่งเหม่อลอยและเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน

3. การเยี่ยมบ้าน

จากการเยี่ยมบ้านสรุปได้ว่า บ้านที่เด็กหญิง ก.พักอาศัยอยู่เป็นบ้านของตนเอง ลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวหลังคามุงสังกะสี ไม่มีรั้วบ้าน ภายในบ้านเป็นห้องโถงกันห้องนอน 1 ห้อง ภายในบ้านสะอาดเรียบร้อย จากการพูดคุยกับพ่อแม่ของนักเรียน แม่ของเด็กหญิง ก. เป็นฝ่ายที่ให้ข้อมูลมากที่สุด ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ก. เป็นเด็กที่มีผลการเรียนอ่อนมาตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษา ร่างกายไม่แข็งแรงโรคที่เป็นประจำ คือปวดหัว โดยเฉพาะเวลาอ่านหนังสือ แต่ไม่เคยพบแพทย์ ขณะที่อยู่บ้านเด็กหญิง ก. ไม่ค่อยอ่านหนังสือและไม่ทำการบ้าน บิดามารดาไม่มีความรู้ในเรื่องที่เด็กหญิง ก. เรียน ไม่สามารถเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการเรียนรู้ได้ จึงไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร เพราะบิดามารดาจบการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. อดีตชีวิต

จากอดีตชีวิต ทราบว่าเด็กหญิง ก. เกิดในครอบครัวที่มีบิดามารดา พี่สาว และยาย แต่ปัจจุบันพี่สาวได้ออกไปทำงานในต่างจังหวัด เป็นครอบครัวที่มีอาชีพทำนาและรับจ้างควบคู่กันไปด้วย มีความรู้สึกที่ดีต่อครอบครัวเป็นเด็กที่มีความกตัญญูสูง มีความคิดว่าตนเองเป็นคนที่มีปมด้อยเรียนไม่เก่งและคิดอะไรไม่ค่อยออก มีความท้อแท้ในเรื่องการเรียนรู้ เคยคิดที่จะออกจากโรงเรียน ไม่มีความคาดหวังที่จะเรียนต่อไปสูง ๆ หวังเพียงเพื่อให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วจะออกไปเพื่อหางานทำมาจุนเจือครอบครัว สาเหตุที่ทำให้ตนเองเรียนอ่อน เด็กหญิง ก. โทษตัวเองว่า

เป็นคนสติปัญญาไม่ดี และไม่สนใจเรียนมาตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษา ทำให้มีพื้นฐานในการเรียนที่ไม่ดี ปัจจุบันต้องการให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เร็ว ๆ อนาคตมีความหวังอยากทำงานเป็นช่างเย็บเสื้อผ้า

5. บันทึกประจำวัน

จากการศึกษานักศึกษาประจำวันของ เด็กหญิง ก. พบว่ามีชีวิตแบบเรียบง่าย คือตื่นแต่เช้าช่วยพ่อแม่ทำงาน เสร็จแล้วเตรียมตัวไปเรียนหนังสือ ถ้าวันไหนไม่ได้ทำการบ้านจะมีความวิตกกังวล กลัวครูทำโทษ เมื่อเรียนไม่เข้าใจรู้สึกเบื่อโรงเรียน เด็กหญิง ก. จะมีความสุขมากเมื่อได้พูดคุย ได้เที่ยวกับเพื่อน เมื่อกลับบ้านเด็กหญิง ก. ต้องทำอาหารไว้รอพ่อแม่ กลางคืนเด็กหญิง ก. ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการดูโทรทัศน์ จนกระทั่งเข้านอนเวลาประมาณ 21.30 น. วันหยุด เด็กหญิง ก. ใช้เวลาส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ และเที่ยวกับเพื่อน ๆ

6. สังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติในสถานการณ์ไปทัศนอาจร และสถานการณ์เข้ากลุ่มเพื่อทำงานค้นคว้าทางวิชาการ พบว่า ลักษณะการเลือกของเด็กหญิง ก. เป็นแบบ **Mutual Choice** คือ ลักษณะที่บุคคลต่างเลือกซึ่งกันและกัน แสดงว่าเด็กหญิง ก. มีเพื่อนที่สนิทสนมเพียง 2 - 3 คนเท่านั้น

จากการทำแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" พบว่าเพื่อนในห้องเรียนจำนวน 18 คน ตอบว่าเด็กหญิง ก. เป็นคนที่ชอบเหม่อลอยในห้องเรียนบ่อยที่สุด และอีกจำนวน 15 คน ตอบว่าเด็กหญิง ก. เป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบในการเรียนมากที่สุด

7. แบบสำรวจและแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามและแบบสำรวจปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าเด็กหญิง ก. อาศัยอยู่กับพ่อแม่ที่แท้จริง โดยพ่อแม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพี่สาว 1 คนและมียายพักอาศัยอยู่ด้วย เป็นเด็กที่มีปัญหาในเรื่องการพูด กล่าวคือพูดซ้ำและเมื่อยตอนเป็นเด็กพูดติดอ่าง มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดี ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยวันละประมาณครึ่งชั่วโมง ไม่ได้ทำตารางกำหนดเวลาในการ

อ่านหนังสือ มีความต้องการคำแนะนำในเรื่องการเรียนและมีความรู้สึกที่ไม่แน่ใจว่าจะเรียนจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้หรือไม่

7.2 แบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

จากแบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน พบว่าเด็กหญิง ก. มีปัญหาในเรื่องการเรียน เบื่อการเรียน สอบตก โดยที่เด็กหญิง ก. ให้เหตุผลว่าเกิดจากสติปัญญาไม่เหมาะสมที่จะเรียนในด้านนี้ ไม่รู้วิธีเรียน และกลัวจนคิดไม่ออก ปัญหาด้านสุขภาพ คือ ปวดศีรษะเป็นประจำ สมองมึนชา โพรงงมุกอึกเสิบ มีความกังวลพอสมควรเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัว ส่วนปัญหาในโรงเรียนนอกจากปัญหาเรียนไม่เข้าใจแล้วยังมีปัญหากับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนอีกด้วย บริการต่าง ๆ ที่จัดในโรงเรียนมีบรรยากาศไม่ดี ส่วนทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กหญิง ก. คิดว่าบ้านมีบรรยากาศดี อบอุ่นและน่าอยู่

7.3 แบบสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ปกครอง

จากแบบสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ปกครองของนักเรียน ทำให้ทราบว่า บิดามารดาของเด็กหญิง ก. มีรายได้ประมาณ 1,000 บาทต่อเดือน โดยบิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกันในบ้านของตนเอง งานที่เด็กหญิง ก. ได้รับมอบหมายคือทำความสะอาดบ้าน พฤติกรรมของเด็กหญิง ก. เมื่ออยู่ที่บ้านมีความเชื่อฟังบิดามารดาเป็นบางครั้ง และเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนน้อย ส่วนในเรื่องการศึกษาต่อ บิดามารดาของเด็กหญิง ก. ไม่มีความรู้ในเรื่องข้อมูลของการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพจึงไม่ทราบว่าจะให้เรียนต่อในสาขาใดหรือประกอบอาชีพใด แต่มีความคิดเห็นจะให้เด็กหญิง ก. เป็นผู้ตัดสินใจเอง

7.4 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

จากแบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียน ทำให้ทราบว่าของเด็กหญิง ก. มีความขัดแย้งในบางส่วนแต่สามารถสรุปได้ว่า รู้สึกเบื่อที่ต้องมานั่งเสียเวลาเรียนทุก ๆ วันและคิดว่าคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูง และพ่อแม่ต้องคอยบังคับให้เด็กหญิง ก. มาเรียนหนังสืออยู่บ่อย ๆ

7.5 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ก.

ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มและไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ส่วนในเรื่องความเอาใจใส่ในการเรียน เด็กหญิง ก. ไม่มีสมาธิในการเรียนและไม่สามารถตอบคำถามของอาจารย์ได้ รวมทั้งการเตรียมตัวก่อนมาเรียน เด็กหญิง ก. ไม่ได้เตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนที่จะมาเรียนหนังสือ อีกทั้งเมื่อเรียนจบบทเรียนในแต่ละวัน เด็กหญิง ก. ไม่ได้มีการทบทวนบทเรียน รวมถึงการไม่ทำการบ้านส่งอาจารย์ด้วย แสดงให้เห็นว่าเด็กหญิง ก. มีนิสัยในการเรียนไม่ดี

8. แบบทดสอบ

จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา แบบ WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children)

จากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาแบบ WISC พบว่า เด็กหญิง ก. มีผลการทดสอบดังนี้

Verbal Scale	I.Q. = 101
PerFormance Scale	I.Q. = 76
Full Scale	I.Q. = 88

จากผลการทดสอบพบว่าเด็กหญิง ก. มีเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ (70 - 89)

8.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ EPPS (Edwards Personal Preference Schedule)

จากการทดสอบบุคลิกภาพ พบว่าเด็กหญิง ก. มีบุคลิกภาพแบบมีแรงจูงใจต่ำในด้านความต้องการความสำเร็จ ไม่มีความพยายามทำงานชั้นยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ และเป็นคนที่ไม่ชอบแสดงออก ขาดการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่คงเส้นคงวา ต้องการให้ผู้อื่นมีความเมตตาต่อตนเองเมื่อตนประสบความสำเร็จหรือไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในตนเอง เช่น การไม่ต้องการเปลี่ยนกิจวัตรประจำวัน ไม่ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น

8.3 แบบสำรวจวัดความสนใจ

จากการทำแบบสำรวจวัดความสนใจในอาชีพ พบว่า เด็กหญิง ก. เป็นคนที่สนใจประกอบอาชีพเรียงลำดับจากสนใจมากไปหาสนใจน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการ ด้านบริการลูกค้า ด้านงานเสมียน

9. ระเบียบสัมภาษณ์

จากการศึกษาระเบียบสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่า ผลการเรียนรู้ของเด็กหญิง ก. วิชาที่สอบตกคือกลุ่มวิชาสามัญ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และวิชาที่ผลการเรียนอ่อนต้องปรับปรุง คือ วิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย กลุ่มวิชาที่เด็กหญิง ก. ทำได้ดี คืองานบ้าน พลศึกษา ศิลปศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือ เด็กหญิง ก. เอาใจใส่ในการเรียนน้อยเกินไปอุปนิสัยพูดน้อย เก็บตัว และถ้าเอาใจใส่ในการเรียนมากกว่านี้ผลการเรียนจะดีขึ้น ให้ทางผู้ปกครองกดดันในเรื่องการอ่านหนังสือให้มากกว่านี้

การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

จากการประชุมปรึกษารายกรณี สรุปว่า เด็กหญิง ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากการมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม เนื่องจากเด็กหญิง ก. เป็นคนที่มีความต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง ขาดแรงจูงใจในการเรียน และขาดความกระตือรือร้นในการเรียน มีพฤติกรรมในการเรียนและนิสัยในการเรียนไม่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา
2. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กหญิง ก. เนื่องจาก ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาของเด็กหญิง ก. อยู่ในฐานะยากจน และระดับการศึกษาของบิดามารดาของอยู่ในระดับต่ำ จึงไม่เอื้ออำนวยในการศึกษาของบุตร
3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของในโรงเรียนไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจได้ และใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะ วัยและความสามารถของนักเรียน รวมทั้งไม่สามารถให้ความสนใจ และควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 9 เทคนิคดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กหญิง ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะสาเหตุดังนี้

1. จากสาเหตุของผู้รับการศึกษา มีดังนี้

1.1 บุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม รวมทั้งแบบทดสอบต่าง ๆ มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กหญิง ก. เป็นคนที่ขาดความกระตือรือร้น ท้อแท้ มีความต้องการความสำเร็จค่อนข้างต่ำ ขาดแรงจูงใจที่จะทำงานยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ขาดการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีบุคลิกภาพแบบขี้เลื่อย ขาดความมั่นใจในตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นให้กำลังใจ มีความต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง ทั้งนี้สาเหตุมาจากการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากเด็กหญิง ก. เป็นบุตรคนสุดท้อง ประกอบกับได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบถูกตามใจ และไม่ได้รับการสนใจจากพ่อแม่ในเรื่องการศึกษา เนื่องจากเด็กหญิง ก. เป็นบุตรคนสุดท้องจึงทำให้มีแนวโน้มที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไปได้

1.2 ขาดแรงจูงใจในการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อดีตชีวิตประวัติ และแบบทดสอบ มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กหญิง ก. ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีความคาดหวังในเรื่องการเรียนต่ำ ไม่มีความพยายาม เกิดความท้อแท้ในเรื่องการเรียนและมีความฝังใจว่าตนเองเป็นคนไร้ความสามารถ ไม่มีความพยายามเปลี่ยนแปลงตนเอง

1.3 ปัญหาการไม่เข้าใจในวิธีการเรียนที่ถูกต้อง

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม ทำให้สามารถสรุปได้ว่าปัญหาของเด็กหญิง ก. ประการหนึ่งมาจากสาเหตุการไม่เข้าใจวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เช่น ขาดการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการเรียนในแต่ละวัน ขาดการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการสอบ การเรียนแบบไม่มีสมาธิ เหม่อลอย รวมทั้งขาดการทบทวนบทเรียนหลังจากเรียนจบในแต่ละวัน ประกอบกับไม่มีความพยายามที่จะทำการบ้านตามที่อาจารย์สั่ง จึงทำให้เป็น

ปัญหาในการเรียนในที่สุด ทำให้เป็นปัญหาต่อเนื่อง ไปถึงการเบื่อการเรียน ไม่มีความสุขในการเรียนในแต่ละวัน

1.4 ปัญหาพื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี

จากการสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ แบบสอบถามและแบบสำรวจ ทำให้ทราบว่าสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เด็กหญิง ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ การมีพื้นฐานการเรียนขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา มีผลการเรียนต่ำ จึงส่งผลมาถึงการเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ยากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาวิชาในระดับมัธยมศึกษา ย่อมมีความละเอียดซับซ้อน และยากกว่าในระดับประถมศึกษา ฉะนั้นเมื่อเรียนในระดับประถมศึกษาไม่เข้าใจการเรียนในระดับมัธยมศึกษาจึงต้องใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้น ถ้าหากไม่มีความพยายามหรือหมดกำลังใจจะทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนในระดับมัธยมศึกษา และเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนในที่สุด

2. สาเหตุเกิดจากภูมิหลังทางครอบครัวของผู้รับการศึกษา

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ว่าสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อ ผลการเรียนของเด็กหญิง ก. คือภูมิหลังทางครอบครัวซึ่งมีผลดังนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากเด็กหญิง ก. ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาขาดการเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน และเนื่องจากมีความคิดว่าเด็กหญิง ก. เป็นคนที่มีสติปัญญาไม่ดี จึงไม่พยายามแก้ไข นอกจากนั้นการอบรมเลี้ยงดูแบบลูกคนเล็ก คือ บิดามารดามักตามใจไม่เคี่ยวเข็ญให้ตั้งใจเรียน

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวของเด็กหญิง ก. เป็นครอบครัวที่ยากจนสมาชิกในครอบครัวต้องรับจ้างมีรายได้ต่ำ ทำให้เด็กหญิง ก. เกิดความท้อแท้ในเรื่องการศึกษาต่อ จึงไม่มีความคาดหวังเพราะการเรียนสูง ๆ ต้องใช้ทุนทรัพย์มากขึ้น จึงมีความคิดที่จะออกจากโรงเรียนเพื่อรับจ้างหาเงินเลี้ยงครอบครัว

2.3 ระดับการศึกษาของบิดามารดา เนื่องจากบิดามารดาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้ไม่มีความรู้ในเรื่องการศึกษา อีกทั้งไม่สามารถแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาในเรื่องการเรียนแก่เด็กหญิง ก. ได้

3. การจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต อดิษฐ์ประวัติ แบบสำรวจและแบบสอบถาม ทำให้สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนจัดหลักสูตรเรียนการสอนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะสามารถเลือกได้ตามความถนัดและความสนใจ การใช้วิธีการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน และไม่สามารถให้ความสนใจและความมุ่งมั่นนักเรียนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียนไม่ดี ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่นและขาดกำลังใจในการเรียน

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและแบบไม่นำทาง เป็นการให้ปรึกษาเพื่อให้เด็กหญิง ก. เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยมีจุดประสงค์ให้เด็กหญิง ก. มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา และมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเพื่อนำไปประกอบกับการวางแผนในการเลือกอาชีพในอนาคต อันจะนำไปสู่การตั้งเป้าหมายของชีวิตขึ้น

1.2 ให้ความสนใจและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการให้กำลังใจ ทำให้เด็กหญิง ก. เกิดความมั่นใจที่จะพยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

1.3 แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กหญิง ก. ไม่เข้าใจ

1.4 เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลในการศึกษาต่อและอาชีพ เพื่อให้เด็กหญิง ก. มีเป้าหมายในการเรียน มีความพยายาม ความมุ่งมั่นในการเรียน และมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ถูกต้อง

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนวและอาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ เพื่อขอความร่วมมือช่วยกันแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กหญิง ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี และมีแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องการศึกษา

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดามารดาเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของเด็กหญิง ก. และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาลูกของ เด็กหญิง ก.

การทํานายผล

เนื่องจากปัญหาของเด็กหญิง ก. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ กล่าวคือ ปัญหาที่เกิดจากเด็กหญิง ก. ปัญหาที่เกิดจากภูมิหลังของครอบครัว และปัญหาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้การแก้ไขต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เป็นสาเหตุของปัญหา ซึ่งผู้วิจัยทํานายผลว่าปัญหาไม่รุนแรงมากนัก สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากได้รับความร่วมมือจากเด็กหญิง ก. และผู้ที่เกี่ยวข้อง

การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ได้ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เด็กหญิง ก. สรุปได้ว่าเด็กหญิง ก. พยายามปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน มีพฤติกรรมในการเรียนที่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา

2. จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองของเด็ก ก. และอาจารย์ในโรงเรียน ทราบว่าเด็กหญิง ก. มีพฤติกรรมในการเรียนถูกต้อง และสนใจเรียนมากขึ้น แต่วิชาที่มีเนื้อหายาก เด็กหญิง ก. ต้องใช้เวลาานพอสมควรในการทำความเข้าใจ

3. จากการรายงานผลการเรียน เด็กหญิง ก. มีผลการเรียนสูงขึ้น จากเดิมเคยมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.40 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.62 นับว่ามีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กหญิง ก. มีดังนี้

เด็กหญิง ก. ควรมีความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาของตนเอง รวมทั้งมีความอดทนและพยายามที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ก. มีดังนี้

2.1 บิดามารดาหรือผู้ปกครอง บิดามารดาควรตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง และให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง

2.2 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ประจำวิชา ควรให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง ชี้แนะวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ให้กำลังใจ และสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง แก่เด็กหญิง ก.

3. ผู้ศึกษาต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

ควรใช้เทคนิคการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพฤติกรรมอื่น ๆ ของนักเรียนในโรงเรียนอื่น เช่น นักเรียนที่ถูกพักการเรียน นักเรียนที่ออกกลางคัน และนักเรียนที่ถูกเพื่อนปฏิเสธการเข้ากลุ่ม เพราะการศึกษารายกรณีในครั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ

กรณีศึกษารายที่ 4. เด็กหญิง ข. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2535 - วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2536 รวมเวลา 135 วัน)

ลักษณะทั่วไป เด็กหญิง ข. เป็นเด็กหญิงไทยวัย 14 ปี รูปร่างสูงใหญ่ ผิวคล้ำ
 นัยน์ตาสีดำ ตาสองชั้น ใบหน้ากลม ท่าทางครุ่นคิด สุขอนามัยส่วนบุคคลดี จากการรวบรวมข้อมูล
 ทั้ง 9 เทคนิค สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตโดยทั่ว ๆ ไป พบว่าเด็กหญิง ข. เป็นคนพูดน้อยเสียงดังฟังชัดไม่พูดคุย
 ในห้องเรียนในขณะที่อาจารย์สอน เด็กหญิง ข. มองและสบตาอาจารย์ผู้สอนตลอดเวลา แต่เมื่อ
 อาจารย์ถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เด็กหญิง ข. มักจะตอบคำถามไม่ได้ ในขณะที่อยู่กับเพื่อนเด็กหญิง ข.
 จะพูดน้อย ท่าทางสุขุมเป็นผู้ใหญ่ในขณะเดียวกันเพื่อนจะเป็นฝ่ายพูดมากกว่า มีเพื่อนที่สนิทสนม
 ประมาณ 4 คน

2. การสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เด็กหญิง ข. เกิดในครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง มีสมาชิกใน
 ครอบครัว 5 คน คือ บิดา มารดา ยาย น้องชายและเด็กหญิง ข. โดยมีบิดามารดาจบการศึกษา
 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่บิดาทำงานอยู่ในต่างประเทศ จะกลับบ้านปีละ 1 ครั้ง
 ปัจจุบันอยู่กับมารดา และยาย มีมารดาเป็นโรคประจำตัวคือโรคลมบ้าหมู มีอาการชักกระตุกบ่อย ๆ
 ไม่สามารถทำงานหนักได้ เด็กหญิง ข. ต้องคอยดูแลและช่วยเหลือมารดาตลอดเวลา นอกจากนี้ยัง
 ต้องทำงานทุกอย่างภายในบ้าน โดยมียายคอยช่วยเหลือ ส่วนรายได้ของครอบครัวได้จากการที่บิดา
 ส่งเงินมาจากต่างประเทศ

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กหญิง ข. มีความรู้สึกต่อครอบครัวว่า สมาชิกในครอบครัว
 มีความสัมพันธ์กันดีและตนเองเป็นคนที่ต้องรับผิดชอบครอบครัวทั้งหมด อีกทั้งรู้สึกสงสารบิดาที่ต้องทำงาน
 อยู่ในต่างประเทศ มีความต้องการให้บิดามารดาอยู่ร่วมกันเหมือนกับครอบครัวของคนอื่น ๆ

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กหญิง ข. มีความรู้สึกว่ารกรากในโรงเรียนยังขาด
 ความอบอุ่น อาจารย์ในโรงเรียนไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ข. มีปัญหาในการเรียนสอบตกหลายวิชา แต่ได้สอบแก้ตัวจนผ่านทุกวิชา

จากการสัมภาษณ์อาจารย์วิชาสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ข. เป็นคนที่มีดวงภายนอกคล้ายกับตั้งใจเรียนในขณะที่อาจารย์สอน แต่เมื่อถามเพื่อทดสอบความเข้าใจ ปรากฏว่ามักตอบไม่ค่อยได้ และสอบตกแทบทุกครั้ง ไม่ค่อยได้ส่งการบ้าน หรือถ้าส่งมักทำไม่ถูกต้องคิดว่าคงเรียนแบบไม่สมาธิ เพราะบางครั้งมีอาการเหม่อลอยและนอนหลับในห้องเรียน ไม่คุยกันหรือเล่นกันในขณะที่อาจารย์สอน

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ฝ่ายแนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ข. เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทั้งในครอบครัวและปัญหาในการเรียน ปัญหาในครอบครัวคือต้องคอยดูแลและรับผิดชอบในทุกเรื่อง ทำให้มีเวลาที่ต้องใช้ในการเรียนมีน้อย ส่วนปัญหาในเรื่องการเรียน เด็กหญิง ข. เรียนไม่ทันเพื่อนและมีพื้นฐานการเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิท ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ข. เป็นคนที่มีเพื่อนน้อยเจียนขริบไม่ค่อยพูด และมีปัญหาในเรื่องการเรียน และต้องรับภาระในบ้านทั้งหมด ขณะที่นั่งเรียนมักนั่งเหม่อลอย

3. การเยี่ยมบ้าน

จากการเยี่ยมบ้านสรุปได้ว่า สภาพบ้านเป็นห้องแถวชั้นเดียวอยู่ติดถนน ภายในบ้านแบ่งเป็นห้องเล็ก ๆ เด็กหญิง ข. มีห้องส่วนตัว 1 ห้อง ในบ้านได้รับการตกแต่งดี ของใช้จัดเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด จากการพูดคุยกับผู้ปกครอง ผู้ที่พูดคุยด้วยส่วนใหญ่เป็นยาย โดยมีมารดาของเด็กหญิง ข. นั่งฟังอยู่ด้วย นาน ๆ จึงจะพูดสักครั้ง จากการสอบถามทำให้ทราบว่าน้องชายของเด็กหญิง ข. มีอาการคล้ายกับมารดา แต่มีอาการไม่รุนแรงเหมือนมารดา ส่วนเด็กหญิง ข. ไม่มีอาการดังกล่าวแต่อย่างใด เด็กหญิง ข. จะมีเวลาในการอ่านหนังสือและบทเรียนหลังจากที่ทำงานบ้านเสร็จแล้ว คือเวลาประมาณ 20.00 น. ซึ่งยายของเด็กหญิง ข. บอกว่าบางวันก็ไม่ได้อ่านหนังสือ เพราะความเหนื่อยและอ่อนเพลีย จากการทำงานบ้าน

4. อัดข้าวประวัติ

จากการเขียนอัดข้าวประวัติ ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. อยู่ในครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดามารดา ยายและน้องชาย เด็กหญิง ข. เป็นพี่คนโต และมีบิดาทำงานอยู่ต่างประเทศ มีมารดาเป็นโรคลมบ้าหมู เด็กหญิง ข. ต้องรับผิดชอบทำงานทั้งหมดภายในบ้าน แต่ยังมียายเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือ ความรู้สึกที่มีต่อตนเองในอดีตว่าในขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษามีผลการเรียนในระดับปานกลาง มีบิดามารดาคอยเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน และครอบครัวในขณะนั้นมีความอบอุ่นถึงแม้ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี แต่ครอบครัวก็มีความสุข ส่วนในปัจจุบันบิดาออกไปทำงานอยู่ในต่างประเทศทำให้ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น แต่ขาดความอบอุ่น ความปลอดภัย เด็กหญิง ข. มีความต้องการที่จะทำให้ครอบครัวมีความสุขมากที่สุด ที่สนใจที่มีต่อโรงเรียนคือโรงเรียนมีบรรยากาศไม่น่าเรียน มีอาจารย์จำนวนน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ส่วนในอนาคต เด็กหญิง ข. ไม่ได้มีความคาดหวังอะไรไว้ เพราะตนเองเป็นคนที่เรียนไม่เก่งเหมือนกับเพื่อน ๆ อีกทั้งไม่มีโอกาสที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงกว่านี้ เพราะต้องรับภาระภายในบ้านต่อไปอีก ขอเพียงเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วมีความต้องการออกไปเพื่อประกอบอาชีพอิสระ

5. บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. มีกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกัน คือตื่นเช้าเวลาประมาณ 05.00 น. หุงข้าว ทำกับข้าวเตรียมข้าวให้น้องไปโรงเรียนทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า เตรียมอาหารไว้ให้มารดาและยาย เสริ้งแล้วจึงไปโรงเรียน ซึ่งบางวัน เด็กหญิง ข. ไปไม่ทันโรงเรียน เมื่อถึงเวลาเรียน ก็เรียนแบบเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง วันไหนไม่ได้ทำการบ้าน มีความรู้สึกกังวล แต่ไม่มาก เพราะถูกทำโทษจนรู้สึกเป็นเรื่องธรรมดา และรู้สึกน้อยใจบ้างเป็นบางครั้ง เมื่อถึงเวลากลับบ้านเด็กหญิง ข. ต้องรีบกลับบ้านเพื่อหุงข้าวทำกับข้าว ซักผ้า และทำความสะอาดบ้าน จะได้อ่านหนังสือหรือทำงานส่วนตัวเมื่อเวลา 20.00 น. และดูรายการโทรทัศน์เป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมงจึงเข้านอน

6. สังคมมิติ

จากการทำสังคมมิติ ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. มีความสัมพันธ์กับเพื่อนแบบ Mutual Choice คือลักษณะที่บุคคลสองคนต่างเลือกซึ่งกันและกัน ทั้งสองสถานการณ์ คือ สถานการณ์

การรวมกลุ่มเพื่อค้นคว้าทำงานด้านวิชาการ และสถานการณ์การจัดทัศนอาจร แสดงว่าเด็กหญิงมีเพื่อนที่สนิทสนมกันเพียงสองคน คนอื่น ๆ ในห้องไม่มีใครเลือกเด็กหญิง ข. เลย จากการทำแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ทำให้ทราบว่า เพื่อนในห้องเรียนจำนวน 18 คนตอบว่า เด็กหญิง ข. เป็นคนที่ไม่ค่อยทำการบ้านส่งบ่อยที่สุด และเพื่อนในห้องเรียนจำนวน 12 คนตอบว่าเป็นคนที่เหม่อลอยในห้องบ่อยที่สุด

7. แบบสำรวจและแบบสอบถาม

7.1 แบบสำรวจกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

จากการตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. เป็นพี่คนโตของครอบครัวมีบิดาทำงานอยู่ในประเทศคูเวต และมารดาไม่มีอาชีพแน่นอนเพราะเป็นโรคลมบ้าหมู มีน้องชาย 1 คน เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เด็กหญิง ข. มีสุขภาพแข็งแรง มีทัศนคติที่ดีต่อครอบครัว มีปัญหาในเรื่องการพูดไม่คล่องหรือพูดซ้ำ เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ ภาษาไทย และชอบน้อยที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ เพราะเป็นวิชาที่เรียนยากที่สุด มีความต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนที่ถูกต้อง มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนที่เรียนอ่อน

7.2 แบบสำรวจความต้องการและปัญหา

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า เด็กหญิง ข. มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ คือ เรียนไม่เข้าใจ สอบตก และเรียนไม่ทันเพื่อน โดยให้เหตุผลว่าเกิดจากไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ซ้ำๆ ไม่มีสมาธิในการเรียน และเวลาสอบกลัวจนคิดไม่ออก เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ เด็กหญิง ข. มีปัญหาในเรื่อง อ่อนเพลีย สมองมึนชา รู้สึกว่าตนเองเป็นคนไร้ความสามารถในเรื่องการเรียนรู้ ต้องการมีความอบอุ่นด้านจิตใจ ขาดความมั่นใจในตนเอง

7.3 แบบสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ปกครอง

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า ผู้ปกครองของเด็กหญิง ข. คือ ยาย ซึ่งมีอายุ 58 ปี และพักอยู่บ้านเดียวกับเด็กหญิง ข. มีอาชีพรับจ้างไม่แน่นอน มีความต้องการให้เด็กหญิง ข. เรียนต่อชั้นสูง ๆ ขึ้นไปอีก โดยไม่ทราบเป้าหมายจะให้ประกอบอาชีพอะไร

ขณะที่อยู่บ้านเด็กหญิง ข. ไม่ค่อยมีเวลาให้กับการเรียน เชื้อฟงบิดามารดาเป็นอย่างดี

7.4 แบบสอบถามตามทัศนคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน แต่มีความรู้สึกว่าย่านมีความสุขกว่าอยู่โรงเรียน มารดาต้องคอยบังคับให้มาเรียนบ่อย ๆ

7.5 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า เด็กหญิง ข. ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเพื่อน ๆ ในการทำงานกลุ่ม และไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ในเรื่องการเรียนรู้ในห้องเรียนเด็กหญิง ข. มีความตั้งใจเรียนพอสมควร แต่ไม่มีสมาธิและไม่ได้มีการเตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนที่จะมาเรียน และหลังจากเลิกเรียนแล้วเด็กหญิง ข. ไม่ได้มีการทบทวนบทเรียน อีกทั้งไม่ได้ทำการบ้านที่อาจารย์สั่ง

8. แบบทดสอบ

จากการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

8.1 แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา แบบ WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children)

จากแบบทดสอบ มีผลการทดสอบดังนี้

Verbal Scale I.Q. = 99

Performance Scale I.Q. = 97

Full Scale I.Q. = 98

จากผลการทดสอบ เด็กหญิง ข. มีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง (90 - 109) แสดงว่าระดับสติปัญญาของเด็กหญิง ข. อยู่ในระดับปกติ

8.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ EPPS (Edwards Personal Preference Schedual)

จากการทดสอบ ทำให้ทราบว่า เด็กหญิง ข. เป็นคนที่ขาดความพยายาม หรือมีความต้องการความสำเร็จต่ำ ไม่มีแรงจูงใจที่จะทำงานยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ รู้สึกผิดและตำหนิตนเอง ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่ชอบเปลี่ยนแปลงหรือค้นคว้าทำสิ่งแปลก ๆ

ใหม่ ๆ ไม่ชอบทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อนต่างเพศ มีความคงเส้นคงวาสูง

8.3 แบบทดสอบความสนใจ

จากการทำแบบทดสอบความสนใจ ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. มีความสนใจในอาชีพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริการลูกค้า ด้านการจัดการ และด้านกฎหมาย

9. ระเบียบสะสม

จากการศึกษาระเบียบสะสม ของเด็กหญิง ข. ทำให้ทราบว่า รายวิชาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอ่อนต้องปรับปรุง คือ รายวิชาในกลุ่มสามัญ ได้แก่ คณิตศาสตร์ สังคม ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ วิชาที่ได้ผลการเรียนดี คือ วิชาพลศึกษา งานบ้าน ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือ เด็กหญิง ข. มีความเอาใจใส่ในการเรียนพอสมควร อุปนิสัยสุ่มรอบคอบ สุขภาพแข็งแรง ความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ ให้ทางโรงเรียนเข้มงวดให้มากด้วย อยู่ที่บ้านไม่สนใจอ่านหนังสือ

การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

จากการประชุมปรึกษารายกรณี สรุปว่า สาเหตุที่เด็กหญิง ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กหญิง ข. เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา และระดับการศึกษาของบิดามารดาต่ำ
2. สาเหตุจากบุคลิกลักษณะของเด็กหญิง ข. เนื่องจากเด็กหญิง ข. เป็นคนที่ขาดความพยายามขาดแรงจูงใจในการเรียน มีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง
3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่เหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนจัดหลักสูตรการสอนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ ใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะ วัย และความสามารถของผู้เรียนทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนไม่สามารถให้ความสนใจ ควบคุมและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 9 เทคนิค ดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่าเด็กหญิง ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็กหญิง ข. มีดังนี้

1.1 บุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม และแบบทดสอบ มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กหญิง ข. มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมคือมีบุคลิกภาพแบบมีความต้องการผลสัมฤทธิ์ต่ำ ไม่มีความพยายามทำงานยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ มีความวิตกกังวลและคิดมาก เกิดความท้อแท้ได้ง่าย ขาดแรงจูงใจ รวมทั้งรู้สึกผิดตำหนิตนเอง ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้ เกิดมาจากการอบรมเลี้ยงดู การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากสถาบันครอบครัวมีอิทธิพลกับบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด เพราะชีวิตของมนุษย์เริ่มจากครอบครัวเป็นอันดับแรก เด็กหญิง ข. มีชีวิตอยู่ในครอบครัวที่มารดาป่วย และบิดาออกไปทำงานในต่างประเทศ ทำให้สภาพครอบครัวมีการเลี้ยงดูแบบ ขาดความอบอุ่น ขาดความปลอดภัย ทำให้มีผลถึงบุคลิกภาพของเด็กหญิง ข. ซึ่งบุคลิกภาพที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถของมนุษย์

1.2 ขาดแรงจูงใจในการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า เด็กหญิง ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่มีความคาดหวังในเรื่องการเรียน ทำให้เด็กหญิง ข. มาเรียนหนังสือโดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เป็นผลให้ผลการเรียนต่ำ ส่วนสาเหตุนี้เกิดจาก ความท้อแท้ในชั้นต้น จนกระทั่งทำให้เบื่อหน่ายการเรียนหนังสือในที่สุด

1.3 ปัญหาการไม่เข้าใจวิธีเรียนที่ถูกต้อง

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม บันทึกลับประจำวัน ทำให้ทราบว่าปัญหาประการหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องมาจาก การไม่เข้าใจวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดการเตรียมตัวในการเรียน และหลังจาก

เรียนแล้วไม่ทบทวนบทเรียนรวมทั้งไม่ได้ทำการบ้านที่อาจารย์สั่งให้ทำ แสดงว่าเด็กหญิง ข. มีวิธีการเรียนไม่ถูกต้อง

2. สาเหตุจากภูมิหลังของครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อัดชีวิตประวัติ ทำให้ทราบว่าภูมิหลังของครอบครัวของเด็กหญิง ข. มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังต่อไปนี้

2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้บิดาของเด็กหญิง ข. ต้องออกไปทำงานต่างประเทศปล่อยให้เด็กหญิง ข. ต้องรับภาระงานทุกอย่างภายในบ้าน นอกจากนี้ยังมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู เพราะทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดความรัก จนทำให้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหญิง ข.

2.2 ระดับการศึกษาของบิดามารดา เนื่องจากระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ มีผลทำให้มารดาไม่สามารถช่วยเหลือหรือเป็นที่ปรึกษาแก่เด็กหญิง ข. ในเรื่องการเรียนรู้ได้

2.3 สภาพแวดล้อมในครอบครัว เนื่องจากเด็กหญิง ข. ต้องรับภาระในครอบครัวทั้งหมด ซึ่งเป็นภาระที่หนักมากสำหรับวัยเด็ก มีผลทำให้เด็กหญิง ข. ไม่สามารถปรับตัวและแบ่งเวลาระหว่างการเรียนรู้และความรับผิดชอบภายในบ้านได้

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสำรวจและแบบสอบถาม อัดชีวิตประวัติ ทำให้ทราบว่า สาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะโรงเรียนจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสม กล่าวคือ ไม่สามารถจัดหลักสูตรการสอนให้กว้างขวางพอที่นักเรียนจะสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ การใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียนไม่ดีพอเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนไม่สามารถให้ความสนใจและควบคุมนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาแก่เด็กหญิง ข. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทาง และไม่นำทาง เพื่อให้เด็กหญิง ข. มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นและเพื่อให้รู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้นโดยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ ทำให้มีผลถึงความพยายามพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจ ให้เด็กหญิง ข. ได้พัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมาย

1.2 ให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ฝึกการรู้จักการแบ่งเวลา การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กหญิง ข. ไม่เข้าใจ

1.3 สร้างแรงจูงใจ โดยการให้ข้อสังเกต ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา และอาชีพ เพื่อให้เด็กหญิง ข. สร้างเป้าหมายในชีวิต มีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.4 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กหญิง ข. อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้เด็กหญิง ข. เกิดความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ และมีความเชื่อมั่นในการที่จะฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อจะได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

2.1 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ และอาจารย์แนะแนว เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ให้กำลังใจและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และช่วยแก้ปัญหา เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้เด็กหญิง ข. มีพฤติกรรมในเรื่องการเรียนดีขึ้น

2.2 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของเด็กหญิง ข. เพื่อให้ลดภาระงานบ้าน และให้มีเวลาเกี่ยวกับการเรียนบ้าง

การนำเสนอผล

เนื่องจากปัญหาของเด็กหญิง ข. เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากพัฒนาการของบุคลิกภาพ การขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่เข้าใจวิธีการเรียนที่ถูกต้องและปัญหาจากสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมาก หากเด็กหญิง ข. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนั้น เด็กหญิง ข. ยังให้ความร่วมมือในการแก้ไขเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ปัญหาของเด็กหญิง ข. สามารถแก้ไขได้

การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เด็กหญิง ข. สรุปว่า เด็กหญิง ข. มีพฤติกรรมในเรื่องการเรียน มีทัศนคติต่อการศึกษา และความสนใจในการเรียน ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา และสามารถแบ่งเวลาในการทำงานได้ถูกต้องมากขึ้น
2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา ทราบว่า เด็กหญิง ข. มีพฤติกรรมในการเรียน และมีความสนใจในการเรียนดีขึ้น
3. จากการรายงานผลการเรียน เด็กหญิง ข. มีผลการเรียนดีขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.48 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.74 นับว่ามีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กหญิง ข. มีดังนี้

เด็กหญิง ข. ควรมีความอดทน และมีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาของตนเอง ปรับปรุงวิธีการเรียน มีความพยายามในเรื่องการเรียนเพิ่มขึ้น จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมาย คือมีผลการเรียนสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1 บิดามารดา ควรให้กำลังใจให้ความอบอุ่นด้านจิตใจให้ความสนใจ และเข้าใจแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งใช้เวลาและโอกาสแก่เด็กหญิง ข. ได้ใช้เวลาเกี่ยวกับ เรื่องการเรียนรู้ให้มากขึ้น

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ ประจำวิชาต่าง ๆ ควรให้ความสนใจ เอาใจใส่เด็กหญิง ข. อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกำลังใจให้เด็กหญิง ข. สามารถแก้ปัญหาของตนเองและช่วยกระตุ้นให้เด็กหญิง ข. สนใจการเรียนรู้มากขึ้นและเป็นที่ปรึกษา ช่วยแก้ไขปัญหที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ควรใช้การศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพฤติกรรมอื่น ๆ ของนักเรียนในโรงเรียนอีก เช่น นักเรียนที่ถูกพักการเรียน นักเรียนที่ออกกลางคัน และนักเรียนที่ถูกปฏิเสธการเข้ากลุ่มจาก เพื่อน เพราะว่า การศึกษารายกรณีครั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้ผลเป็น ที่น่าพอใจ

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2535 จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนชาย 8 คน นักเรียนหญิง 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน เป็นนักเรียนชาย 2 คนและนักเรียนหญิง 2 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การเยี่ยมบ้าน
4. อัดชีวประวัติ
5. บันทึกประจำวัน
6. สังคมมิติ
7. แบบสอบถามและแบบสำรวจ
 - 7.1 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล
 - 7.2 แบบสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียน
 - 7.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียน
 - 7.4 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน
 - 7.5 แบบสอบถามสำหรับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
8. แบบทดสอบ
 - 8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญาได้แก่ Wechsler Intelligence Scale for Children หรือ WISC.
 - 8.2 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ Edwards Personal Preference Schedule หรือ EPPS.
 - 8.3 แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ ปรับปรุงจาก Career Interest Inventory
9. ระเบียบและสม

วิธีดำเนินการศึกษา

ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 4 คน เป็นรายกรณีโดยใช้กระบวนการศึกษาคุศลเป็นรายกรณี
7 ขั้นตอนดังนี้

- 1.1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
- 1.2 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.3 วิจัย
- 1.4 การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม
- 1.5 ทำนายผล
- 1.6 ติดตามผล
- 1.7 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

1. กรณีศึกษาของ เด็กชาย ก.

1.1 ประวัติ

เด็กชาย ก. เป็นบุตรคนแรกในจำนวน 3 คน ของครอบครัวในหมู่บ้านชนบท
ที่มีอาชีพทำนา ฐานะทางเศรษฐกิจจัดอยู่ในประเภทยากจน โดยมารดาประกอบอาชีพทำนา แต่บิดา
มีอาชีพรับจ้างทำงานก่อสร้างในเมืองหลวง เพื่อหารายได้เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว เด็กชาย ก.
เข้าโรงเรียนครั้งแรกในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนในหมู่บ้าน ขณะที่เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ซึ่งมีอายุได้ 11 ปี ได้รับอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ชนอาคารสาหัสส่งสมองได้รับความกระทบ
กระเทือน ปัจจุบันแพทย์วินิจฉัยแล้วว่าไม่มีผลกระทบต่อสติปัญญาของเด็กชาย ก. แต่อย่างไร
ผลการเรียนของเด็กชาย ก. ในระดับประถมศึกษา จัดอยู่ในระดับต่ำ ปัจจุบันเด็กชาย ก. มีอายุ
14 ปี เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร
มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ มีสุขภาพอนามัยดี รูปร่างเล็ก ผิวขาว อุนิสิยร่าแรง แจ่มใส มีมนุษย-
สัมพันธ์ดี ขาดความมั่นใจในตนเอง มีบุคลิกภาพแบบมีความต้องการความสำเร็จน้อย

รู้สึกผิดและตำหนิตนเอง ขาดความคาดหวังในเรื่องของการเรียน มีความต้องการออกจากโรงเรียน เพื่อประกอบอาชีพ โดยมีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพเป็นช่างยนต์

1.2 ปัญหา

จากการศึกษา พบว่า เด็กชาย ก. มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา ขาดความสนใจในการเรียน มีความฝังใจว่าตนเองมีความผิดปกติ และขาดแรงจูงใจในการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอบตกหลายวิชา โดยมีสาเหตุจากพื้นฐานความรู้เดิมไม่ดี ความไม่พร้อมของสภาพครอบครัว มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม รู้สึกท้อแท้ต่อการเรียนมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง ขาดเรียนบ่อย ๆ

1.3 การช่วยเหลือ

ให้การช่วยเหลือเด็กชาย ก. โดยการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ก. เกิดตระหนักถึงผลดีของการศึกษา เข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพปัญหาของตนเอง ซึ่งเป็นการนำไปสู่การยอมรับตนเองและพยายามพัฒนาตนเอง ไปสู่เป้าหมายที่ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลการศึกษาต่อและอาชีพ อีกทั้งการแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง

1.4 สรุปและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำแล้ว ปรากฏว่าเด็กชาย ก. มีแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาเปลี่ยนไป เข้าใจตนเองมากขึ้น มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น รวมทั้งมีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2. กรณีศึกษาของ เด็กชาย ข.

2.1 ประวัติ

เด็กชาย ข. เป็นบุตรสุดท้อง ในจำนวน 4 คน ของครอบครัวที่มีฐานะ

ปานกลาง อยู่กับบิดาบุญธรรมและมารดาที่แท้จริง บิดาที่แท้จริงเสียชีวิตตั้งแต่เด็กชาย ข. อายุ 2 ขวบ หลังจากบิดาเสียชีวิตแล้ว เด็กชาย ข. ได้ย้ายไปอยู่กับยายในต่างจังหวัด จนกระทั่งจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงได้ย้ายกลับมาอยู่กับมารดาและบิดาบุญธรรมในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบันเด็กชาย ข. มีอายุ 14 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสุขภาพแข็งแรง รูปร่างสูงโปร่ง ผิวคล้ำ ทำทางไม่กระตือรือร้น พูดน้อยแต่เสียงดังฟังชัด มักแต่งกายผิดระเบียบ มีบุคลิกภาพแบบไม่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ไม่ต้องการได้รับการยกย่องในสังคม มีความต้องการความสำเร็จน้อย เมื่อการเรียนขาดความคาดหวังในเรื่องการเรียน ต้องการออกจากโรงเรียนเพื่อประกอบอาชีพ โดยมีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพรับจ้าง

2.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ข. มีปัญหาในเรื่องบุคลิกภาพ และปัญหาในเรื่องการเรียน คือสอบตกหลายวิชา ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูเพราะเด็กชาย ข. อยู่กับยาย ซึ่งมีการเลี้ยงดูแบบตามใจ จนทำให้เด็กชาย ข. เป็นคนที่ชอบทำอะไรตามใจตนเอง ขาดความพยายาม และเกียจคร้านในเรื่องการเรียน เด็กชาย ข. มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ เรียนไม่เข้าใจ ขาดความตั้งใจจริง และไม่มีสมาธิในการเรียน เบื่อหน่ายในการเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษารวมทั้งมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง จากปัญหาเหล่านี้ทำให้เด็กชาย ข. ขาดความคาดหวังในเรื่องการเรียน เกิดความท้อแท้ และทำให้ผลการเรียนต่ำในที่สุด

2.3 การช่วยเหลือ

การให้การช่วยเหลือเด็กชาย ข. คือการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ข. ได้เข้าใจตนเองและความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กชาย ข. ได้เข้าใจ และได้ใช้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน อีกทั้งให้ข้อมูลของการศึกษาต่อ และอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ข. มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและมีโลกทัศน์กว้างขวาง

2.4 สรุปและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษาและคำแนะนำแล้ว เด็กชาย ข. มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง ไม่หนีเรียน เข้าใจตนเองและเข้าใจสังคมมากขึ้น เป็นลำดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. กรณีเด็กหญิง ก.

3.1 ประวัติ

เด็กหญิง ก. เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวน 2 คน ของครอบครัวที่มีฐานะยากจนบิดามารดามีอาชีพทำนาและรับจ้างทั่วไป ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่นแบบลูกคนเล็ก เด็กหญิง ก. เข้าเรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา เมื่ออายุ 7 ขวบ มีสุขภาพแข็งแรง รูปร่างผอมสูงผิวขาว ทำทางไม่กระตือรือร้น พูดน้อย เลี้ยงเบาซื่อสัตย์ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีบุคลิกภาพแบบลึกลับ ขาดความมั่นใจในตนเอง มีความต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง มีความต้องการความสำเร็จต่ำ ขาดความพยายาม ขาดความคาดหวังในเรื่องการเรียน ต้องการเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเร็ว เพื่อที่จะได้ออกไปรับจ้างหาเงิน เพื่อช่วยเหลือครอบครัวมีความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวดี

3.2 ปัญหา

จากการศึกษา พบว่า เด็กหญิง ก. มีปัญหาในเรื่องพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นคนขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดความพยายาม รู้สึกผิดและตำหนิตนเองว่าเป็นคนไร้ความสามารถในเรื่องการเรียนและมีปัญหาในเรื่องการเรียน คือเรียนไม่เข้าใจ เบื่อหน่ายการเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง เกียจคร้านในเรื่องการเรียน

3.3 การช่วยเหลือ

การให้การช่วยเหลือเด็กหญิง ก. คือ การให้คำปรึกษาแบบนำทาง และ

ไม่นำทาง เพื่อให้เด็กหญิง ก. ได้เข้าใจตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้องเพื่อให้เด็กหญิง ก. ได้เข้าใจวิธีการเรียนที่ถูกต้อง อีกทั้งให้ข้อมูลของการศึกษาต่อและอาชีพ เพื่อให้เด็กหญิง ก. เกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้น มีความคาดหวังในการเรียนสูงขึ้น อันจะส่งผลให้เด็กหญิง ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.4 สรุปผลและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ เด็กหญิง ก. มีความขยันเรียนเพิ่มขึ้น ทำการบ้านส่งครูเกือบทุกครั้ง มีความสนใจและความพยายามสูงขึ้นเป็นลำดับ มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษ จำนวนวิชาที่สอบตกน้อยลง มีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

4. กรณีศึกษาของ เด็กหญิง ข.

4.1 ประวัติ

เด็กหญิง ข. เป็นบุตรคนแรก ในจำนวน 2 คน ของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง บิดามีอาชีพทำงานรับจ้าง ในประเทศคูเวต มารดาไม่มีอาชีพ เพราะมีโรคประจำตัว คือเป็นโรคลมบ้าหมู ไม่สามารถทำงานหนักได้ ในครอบครัวมียายอาศัยอยู่ด้วย เด็กหญิง ข. ต้องรับภาระภายในบ้านทั้งหมด เด็กหญิง ข. เข้าเรียนหนังสือครั้งแรกเมื่ออายุ 7 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการเรียนในระดับประถมศึกษา อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ปัจจุบันเด็กหญิง ข. อายุ 14 ปี เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร มีผลการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพแบบไม่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น มีความรู้สึกผิดตำหนิตนเอง ขาดความภูมิใจในตนเอง มีความรู้สึกเบื่อการเรียน ผิดหวัง หดหู่ ท้อแท้ใจ และว้าวุ่นใจ มีความสนใจอาชีพค้าขาย มีความคาดหวังในการเรียนต่ำ ขาดแรงจูงใจในการเรียน รวมทั้งมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง

4.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า เด็กหญิง ข. มีปัญหาในเรื่องบุคลิกภาพ คือ ขาดความมั่นใจ

ในตนเอง ท้อแท้ใจ หมดหวัง ขาดความภาคภูมิใจตนเอง มีความรู้สึกผิดและตำหนิตนเอง ในเรื่องการเรียนเด็กหญิง ข. มีพฤติกรรมการเรียนไม่ถูกต้อง เบื่อหน่ายการเรียน เรียนไม่เข้าใจ และมีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ ไม่มีสมาธิในการเรียน นอกจากนี้ยังต้องรับภาระภายในบ้านทั้งหมด

4.3 การช่วยเหลือ

ทำการช่วยเหลือ เด็กหญิง ข. ดังนี้ คือ การให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง โดยมีจุดประสงค์ให้เด็กหญิง ข. ได้เข้าใจปัญหาของตนเอง รู้จักตนเองมากขึ้น ตระหนักถึงสาเหตุของปัญหา และพยายามปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้ยังได้นำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน อีกทั้งให้ข้อมูล และข้อสนเทศในการศึกษาต่อและอาชีพ เพื่อให้เด็กหญิง ข. เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและการประกอบอาชีพ

4.4 สรุปผลและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ เด็กหญิง ข. มีความคิดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น มีพฤติกรรมในการเรียนและมีแรงจูงใจในการเรียนดีขึ้น อีกทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. สาเหตุจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ คือ

1.1 บุคลิกภาพไม่เหมาะสม จากการศึกษารายกรณีทั้ง 4 ราย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาบุคลิกภาพส่วนตัวไม่เหมาะสม ทั้งนี้สาเหตุมาจาก พัฒนาการของบุคลิกภาพ ตามความเชื่อของ อีริคสัน (Eric Ericson) (นวลละออ สุภาผล. 2527 : 75) ว่าบุคลิกภาพของมนุษย์เริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่เกิด โดยมีสังคมที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด คือ ครอบครัว อันได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง มีส่วนเกี่ยวข้องและหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพขึ้นมา จึงสรุปได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดู การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมของเด็ก สภาพความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้เกิดบุคลิกภาพ

แบบขาดความพยายาม ต้องการประสบความสำเร็จต่ำ ท้อแท้ ขาดความมั่นใจในตนเอง ทำให้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้ในที่สุด

1.2 สาเหตุจากการมีพื้นฐานทางการเรียนต่ำ มาตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญของนักเรียน เพราะเนื้อหาวิชาในการเรียนต่อเนื่องกัน คือผู้ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ดี จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเดิมจากชั้นประถมศึกษาด้วย ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาจะมีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้น และมีความยากมากขึ้น นักเรียนที่มีความอดทนและมีความพยายามจะสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดี แต่ถ้าไม่มีความพยายาม ขาดความสนใจในการเรียนจะทำให้เรียนไม่เข้าใจ และเกิดความเบื่อหน่ายในที่สุด

1.3 สาเหตุจากการมีนิสัยในการเรียนไม่ถูกต้อง เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ เนื่องจากในระดับมัศึกษามีเนื้อหาละเอียด ซับซ้อน และยากขึ้นกว่าระดับประถมศึกษา และมีรายวิชาที่นักเรียนต้องเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนต้องใช้ความพยายามและต้องมีเวลาให้กับการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม ถ้านักเรียนมีวิธีการเรียนที่ไม่ถูกต้องจะเกิดปัญหาในการเรียนได้

1.4 สาเหตุจากการขาดแรงจูงใจ ตามหลักของทฤษฎีแรงจูงใจ การมีเป้าหมายที่แน่นอนทำให้เกิดแรงจูงใจ มีความพยายามมุ่งมั่น เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ปัญหาที่พบในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ กลุ่มตัวอย่างไม่มีจุดมุ่งหมายในการเรียน หรือตั้งจุดมุ่งหมายที่ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับการเรียนหนังสือ ทำให้เขาเรียนหนังสือแบบไม่มีจุดหมายปลายทาง

1.5 สาเหตุจากการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาด้านอื่น ๆ เป็นพื้นฐานมาก่อน เช่น เรียนไม่เข้าใจ พื้นฐานในการเรียนไม่ดี ขาดแรงจูงใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ในที่สุดจึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา

2. สาเหตุเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ คือ

2.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้านได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพ การศึกษาของบิดามารดา ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดู และความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะบิดามารดาที่มีความพร้อมในเรื่องดังกล่าว ย่อมเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และความอบอุ่นแก่นักเรียนได้ดีกว่า จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาสำคัญของโรงเรียน คือ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนไม่กว้างขวางพอที่นักเรียนจะเลือกเรียนได้ตามความถนัด และความสนใจได้ และใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ประสิทธิภาพ นอกจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียนไม่ดีทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนไม่สามารถให้ความสนใจและความคุ้นเคยกับนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ราย โดยการปฏิบัติดังนี้

1. การให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง
2. การเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ เพื่อช่วยให้ผู้รับการศึกษา มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น มีจุดมุ่งหมายในการเรียนและมีความพยายามมากขึ้น
3. แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน วิธีการอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพ การแบ่งเวลาที่ต้อง
4. การให้ความสนใจ ได้แก่การเอาใจใส่ให้ความสนใจ ยอมรับและเข้าใจอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกอบอุ่น เกิดความมั่นใจในตนเองพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา
5. การประชุมปรึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างประสบอยู่ และหาแนวทางแก้ไข รวมทั้งร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหา

การทำนายผล

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 4 ราย พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุมาจาก ตัวนักเรียนเอง ภูมิหลังทางครอบครัว และการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก สามารถแก้ไขได้ ถ้าหากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี จึงคาดว่าปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไข และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

การติดตามผล

จากการติดตามผล ผู้วิจัย ได้ติดตามผลดังนี้

1. จากการสังเกต การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา มีความสนใจเรียนมากขึ้นและมีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น
2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และอาจารย์ผู้สอน ทราบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น มีความสนใจเรียนมากขึ้น
3. จากผลการสอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการศึกษา ปรากฏว่าผู้รับการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและดีขึ้นอย่างเป็นที่น่าพอใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะกับบุคคลต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ควรยอมรับความจริง มีความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงวิธีการเรียน รวมทั้งมีความอดทนและพยายามที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองดีขึ้น
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้
 - 2.1 บิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างควรมีความเข้าใจถึงบทบาทของตนเอง ในการเฝ้าอำนวยการศึกษา ให้ความรักและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อ

เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีกำลังใจ และมีพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับการเรียนคงทนถาวรยิ่งขึ้น

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวควรให้ความสนใจ เอาใจใส่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้กำลังใจ ชี้แนะในสิ่งที่ต้องทำ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป มีดังนี้

ผู้ที่จะวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาพฤติกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนอีก เช่น นักเรียนที่ถูกสั่งพักการเรียน นักเรียนที่ลาออกกลางคัน นักเรียนที่ถูกปฏิเสธการเข้ากลุ่มจากเพื่อน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมในโรงเรียน เพราะการศึกษารายกรณีครั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527.

_____. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528
ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. "แนวความคิดการศึกษาไทย," วารสารมิตรครู. 70(5) : 84 ;
มิถุนายน - ตุลาคม, 2528.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียน
ประถมศึกษา : องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ห.จ.ก. เอราวัณการพิมพ์, 2520.

_____. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2521.
จำเนียร ช่วงโชติ. เทคนิคการแนะแนว. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด,
2518.

จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ. การทดสอบทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

จินตนา ช้างจิตวิสุทธิ. การวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

เดโช สนวนนท์. ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2512.

ธีระวุฒิ ประทุมพนรัตน์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2520.

นันทิกา แยมสรวล. การศึกษาเฉพาะกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

นวลละออ สุภาพล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ประยูทธิ์ วัชรประดิษฐ์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และระดับความมุ่งมั่นในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัย

วิชาการศึกษา ประสานมิตร. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ. การศึกษาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับ

ความสามารถ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

พนัส หันนาคินทร์. การศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

พนม ล้อมอารีย์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและ

จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, : ม.ป.ป.

พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. เทคนิคการรวบรวมข้อมูลเพื่อการแนะแนว. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

พรหมธิดา แสนคำเครือ. การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก, 2528.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ

: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

_____. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล

2523.

เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

วัฒนา พุ่มเล็ก. การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ
นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.
 สัมฤทธิศึกษา. กรม. วิเคราะห์สถิติการศึกษา กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2532. กรุงเทพฯ :
กรมสามัญศึกษา, 2533.

สุกัญญา ศิริตันติกร. สภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีผลต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512. อัดสำเนา.

สุมาลี สังข์ศรี. ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.

สุภาวงศ์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

Anastasi, Anne. "Intelligence and Family size," Psychological Bulletin.
 53 : 187 - 209 ; 1950.

_____. Psychological Testing. New York : Macmillan Publishing
 Company. 6 : 546 ; 1988.

Carter, Harold D. "overachiever and underachiever in the Junior
 High-School," California Journal of Education Research. 7 :
 51-56 ; 1961.

Coffee, James M. "A Study of Factors Related to Academic Success in a
 Selected, Population of Seventh Grade Students," Dissertaion
abstracts International. 29 : 52-56 ; 1968.

David, Wechler. "Wisc Manual," The Psychological Corpotation. 13 ; 1949.

Ehrlich, Eugene. How to Study and Get Higher Marks. New York : Thomas Y.
 Crowell Company, 1969.

- Garrison, Karl and others. Education Phychology. Bombay Vakils Feffer and Simons Private Ltd., 1964.
- Gawronski, Danial A. and Mathis. Claud, "Difference Between Over - Achievement Normal - Achievement and Under - Achievement High - School Students Studies, in Adolescence. 345 - 350. New York : The Macmillan, 1969.
- Havighurst, Robert J. "Condition Productive of Superior Children," Studies in Adolescence. 506. New York : The Macmillan Company, 1963.
- Hilliard, Thomas and others. "Maternal Attitude and the Non Achievment Syndrome," The Personality and Guidance journal. 47 : 428; 19
- Mayer, Aibert E. "Prediction and Academic Success and their Relationship to an objective Measure of Achievement of Motivation," Educational and Psychological measurement. 2 : 355-356; 1965.
- Mehrens, William A. Measurement and Evaluation in Education and Psychology. New York : Holt, Rinchart and Winston 35 : 402; 1973.
- Morrow, W.R. and Wilson. "Family Relations of Bright Hight - Achievement and Under - Achievement High School Boy." Child Development. 32 : 495 ; 1965.
- Prescott, Danial A. "A Report of Conference on Child Study," Education, Bulletin. p. 17 - 46 Faculty of Education, Chulalongkorn University, 1961.
- Rubin, Dorothy. "Mother and Father Schemate of Achievers and Underachievers in Primary School Arithmetic," Psychological abstract. 43; 1969.
- Sutherland, Babara K. "Case Studies in Educational Failure During Adolescence," Journal of Consulting Psychology. 11 : 353 - 358 ; 1952.

Talor, R.G. "Personality Traits and Discrepant Achievement : A Review,"
Journal of Counseling Psychology. 11 : 76-82 ; 1964

Traver, Robert M.W. Education Measurement p. 17-46. New York : The Macmillan
company, 1955.

แบบบันทึกการสังเกต

ชื่อนักเรียน ชั้น วัน เดือน ปี.....

เวลา

พฤติกรรม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....ผู้สังเกตและบันทึก

.....ตำแหน่งและหน้าที่

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ครั้งที่.....

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

ความคิดเห็น.....

ข้อเสนอแนะ.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

รายงานการเยี่ยมบ้าน

ครั้งที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....ถึง.....น

ชื่อ - สกุล ผู้เยี่ยมบ้าน.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ชื่อผู้ปกครอง : บิดา มารดา.....

บ้านเลขที่.....โทรศัพท์.....

1. สภาพบ้านและบริเวณที่ตั้ง.....

2. สภาพภายในบ้าน.....

3. ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง.....

4. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน.....

5. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กและการเรียนของเด็ก.....

6. ภาวะการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน (เช่น โอกาสในการอ่านหนังสือ ฯลฯ).....

7. ลักษณะของเพื่อนบ้าน เพื่อนเล่นของเด็ก.....

8. ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว.....

9. คำแนะนำที่ผู้ปกครองเสนอแนะต่อสถาบันทางการศึกษา.....

.....

.....

แบบฟอร์มการทำสังคมนิติ

ชื่อ - สกุลนักเรียน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนใส่ชื่อเพื่อนตามความเป็นจริงมากที่สุด ดังต่อไปนี้

1. ในการเรียนวิชาหนึ่ง ครูต้องการให้นักเรียนจัดกลุ่ม เพื่อค้นคว้าและทำงานวิชาการร่วมกัน นักเรียนจะเลือกใครเข้ากลุ่ม หรือจะเลือกอยู่กลุ่มเดียวกับใครมากที่สุด โดยเลือกได้ 2 คน เรียงตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย

ตอบ ลำดับที่ 1.
ลำดับที่ 2.

2. ในการจัดทัศนajaran ครูให้นักเรียนเลือกนั่งกับเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน โดยให้เลือกเพื่อนได้ 2 คน ตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย

ตอบ ลำดับที่ 1.
ลำดับที่ 2.

แบบสอบถามใครเอ่ย

คำชี้แจง ให้นักเรียนใส่ชื่อเพื่อนในชั้นเรียนที่มีคุณสมบัติตามข้อคำถามตามความเป็นจริง

(1 ชื่อใช้ตอบได้หลายคำถาม)

1. คนที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
2. คนที่ชอบแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ มากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
3. คนที่พูดจาสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้อื่นมากที่สุด คือ.....
4. คนที่ชอบหนีเรียนมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
5. คนที่พูดจาหยาบคายมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
6. คนที่ขาดความรับผิดชอบในการเรียนมากที่สุด คือ.....
7. คนที่เข้าห้องเรียนสายบ่อยที่สุด คือ.....
8. คนที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....

9. คนที่ไม่ส่งการบ้านบ่อยที่สุดในห้องเรียน คือ.....
10. คนที่มีอารมณ์ขันมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
11. คนที่ชอบเหม่อลอยในห้องเรียนบ่อยที่สุด คือ.....
12. คนที่ทำผิดและยอมรับผิด คือ.....
13. คนที่ชอบมีปัญหากับอาจารย์ผู้สอนมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
14. คนที่เพื่อนรักมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....
15. คนที่ไม่สนใจเรียนมากที่สุดในห้องเรียน คือ.....

แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความในแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด
การตอบตามความเป็นจริงย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง แบบสอบถามนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัวของข้าพเจ้า

1. ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....เพศ...
กำลังเรียนอยู่ชั้น.....นับถือศาสนา.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี.....เดือน

2. สถานที่เกิด.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....
อยู่บ้านตนเอง หรือบ้านเช่า.....มีห้องส่วนตัวหรือไม่.....

3. บิดาชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
อาชีพ.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์.....
มารดาชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
อาชีพ.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์.....

4. บิดามารดาของนักเรียน (เขียนเครื่องหมาย / หน้าข้อความ)

.....อยู่ด้วยกัน	บิดาสมรสใหม่
.....แยกกันอยู่	บิดาถึงแก่กรรม
.....หย่ากัน	มารดาสมรสใหม่
	มารดาถึงแก่กรรม

5. นักเรียนอาศัยอยู่กับ

.....บิดามารดา บิดาและมารดาเลี้ยง
บิดา มารดาและบิดาเลี้ยง
มารดา บิดามารदानุธรรม
อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ผู้ปกครองชื่อ..... นามสกุล.....

เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยเป็น.....อายุ.....ปี
 อาชีพ.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท

7. ระดับการศึกษาของบิดา.....

ระดับการศึกษาของมารดา.....

8. นักเรียนได้ค่าใช้สอยประจำวันจาก.....ประมาณวันละ.....บาท

9. นักเรียนมีพี่น้องเกิดจากบิดามารดาเดียวกัน.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

นักเรียนมีพี่น้องเกิดจากบิดากับภรรยาคนอื่น ๆ คน ชาย.....คน หญิง.....คน

นักศึกษามีพี่น้องเกิดจากมารดากับสามีอื่น ๆ คน ชาย.....คน หญิง.....คน

10. พี่น้องของนักเรียนรวมทั้งตัวนักเรียนเรียงตามลำดับดังนี้

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ
.....				
.....				
.....				
.....				

11. บุคคลอื่นในครอบครัวของนักเรียนคือ

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ
.....				
.....				
.....				
.....				

12. เพื่อนนักเรียนที่อยู่ใกล้ที่สุดที่จะติดต่อได้สะดวก

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

ข. สุขภาพของข้าพเจ้า

ให้นักเรียนเขียนวงกลมล้อมรอบข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียนและเติมข้อความในช่องว่างบางข้อ

1. สุขภาพของข้าพเจ้าในขณะนี้ () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ไม่ดีเลย
2. ข้าพเจ้าเคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อน () เคย () ไม่เคย
ถ้าเคยเป็น บอกชื่อโรค.....อายุขณะเป็นโรค.....ปี
3. ข้าพเจ้าเคยเป็นโรคเรื้อรังมาก่อน () เคย () ไม่เคย
ถ้าเคยเป็นบอกชื่อโรค.....อายุขณะที่เป็นโรค.....ปี
4. ข้าพเจ้าเคยประสบอุบัติเหตุร้ายแรงมาก่อน () เคย () ไม่เคย
ถ้าเคย บอกด้วยว่าเป็นอุบัติเหตุอะไร.....
ได้รับบาดเจ็บอะไรบ้าง.....
เมื่ออายุ.....ปี

5. ข้าพเจ้าเคยเป็นลมวิงเวียนศีรษะบ่อย ๆ () เป็นเสมอ () เป็นบ้าง
() ไม่เคยเป็น
6. ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับโรคประสาท () มีปัญหา () ไม่มีปัญหา
7. ข้าพเจ้าต้องใช้เวลาหลายตาในขณะนี้ () ใช้เป็นประจำ () ใช้บ้าง
() ไม่ต้องใช้
8. ข้าพเจ้าไม่เคยใช้แว่นตามาก่อนเลยแต่คิดว่าจำเป็นต้องใช้ () จำเป็นมาก
() จำเป็น () ไม่จำเป็น
9. ในเรื่องการพูด () ข้าพเจ้ารู้สึกว่าพูดคล่อง () พูดไม่คล่องหรือพูดซ้ำ
() พูดติดอ่าง
10. ข้าพเจ้าได้ยินชัดเจน () ชัดเจนนดี () ไม่ค่อยชัดเจน
11. ตามปกติข้าพเจ้านอนวันละ () 4-6 ชั่วโมง () 6-8 ชั่วโมง
() 8-10 ชั่วโมง
12. โรคประจำของข้าพเจ้าที่เป็นอยู่เสมอคือ.....
13. ในบางครั้งข้าพเจ้าวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับสุขภาพขณะนี้
() วิตก () ไม่วิตก
14. ขณะนี้ข้าพเจ้าสูง.....ซ.ม. น้ำหนัก.....ก.ก.
15. ตรวจสอบสุขภาพปัสสาวะ.....ครั้ง ครั้งสุดท้ายได้ตรวจร่างกายเมื่อ.....
.....ตรวจที่.....
16. อื่น ๆ (ที่ต้องการบอกเกี่ยวกับสุขภาพ).....
.....
.....
.....

ค. การสังคมและกิจกรรมของข้าพเจ้า

ให้นักเรียนวงกลมล้อมรอบข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียนและเติมข้อความลงในช่องว่าง

บางข้อ

1. ที่อยู่ของครอบครัวของข้าพเจ้า () บ้านบิดามารดา () บ้านญาติ
() บ้านเช่า และอื่น ๆ อธิบาย.....
2. ความรู้สึกของข้าพเจ้าต่อที่อยู่อาศัย () ชอบมาก () ชอบ () ไม่ชอบเลย
3. เพื่อน ๆ มาเที่ยวหรือเยี่ยมเยียนข้าพเจ้า () มาบ่อย ๆ () มาบ้าง
() ไม่มาเลย
4. ข้าพเจ้าชอบให้เพื่อนมาบ้าน () ชอบให้มาเล่น () ชอบให้มาบ้าง
เป็นครั้งคราว () ไม่ชอบให้มาเลย
5. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเมื่อสมาคมกับเพื่อน ๆ
6. ความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อข้าพเจ้า.....
7. ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง () ใช่ () ไม่ใช่
8. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ () ใช้เป็นประจำ () ใช้น้าง
() ไม่ใช่เลย
9. ข้าพเจ้าชอบฟังวิทยุ () ชอบฟังเป็นประจำ () ชอบฟังบ้าง
() ไม่ชอบฟังเลย
รายการวิทยุที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ.....
10. ข้าพเจ้าชอบดูโทรทัศน์ () ดูเป็นประจำ () ดูบ้าง () ไม่ได้ดูเลย
ชอบดูประเภท.....
11. ข้าพเจ้าชอบดูภาพยนตร์ () ดูบ่อย () ดูบางครั้ง () ไม่ได้ดูเลย
ชอบดูประเภท.....

12. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประเภท

- () ผจญภัย () ลึกลับ () รักใคร่ () เครื่องยนต์กลไก
() ตลกขบขัน () วิทยาศาสตร์ () กีฬา () ชีวิตประวัติ
() ประวัติศาสตร์ () โคลงและบทละคร

13. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน () เป็นประจำ () เป็นครั้งคราว
() ไม่เคยอ่านเลย

14. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง () ชอบมาก () ชอบบ้าง
() ไม่ชอบเลย

กีฬากลางแจ้งที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ.....

15. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬาในร่ม () ชอบมาก () ชอบบ้าง () ไม่ชอบเลย
กีฬาในร่มที่ข้าพเจ้าสนใจมากที่สุด คือ.....

16. ข้าพเจ้าเคยแสดงละครในงานต่าง ๆ () เคย () ไม่เคย

17. ข้าพเจ้าสามารถเล่นดนตรี () ได้ดี () พอใช้ได้ () ไม่ได้เลย
เครื่องดนตรีที่ชอบเล่น คือ.....

18. ข้าพเจ้าชอบร้องเพลง () ชอบมาก () ชอบบ้าง () ไม่ชอบเลย
ประเภทของเพลงที่ชอบ คือ.....

19. ข้าพเจ้ามีความสนใจนาฏศิลป์ไทย () สนใจมาก () สนใจบ้าง
() ไม่สนใจเลย

20. ข้าพเจ้า () ทำ () ไม่ทำ () งานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัว

21. งานอดิเรกของข้าพเจ้าคือ

ง. กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของข้าพเจ้า

1. เมื่อปีที่แล้วข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัด คือ
กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ.....

2. ปีนี้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นต่อไปนี้คือ.....

 กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด.....
3. ข้าพเจ้า () เคย () ไม่เคย เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรม
 ข้าพเจ้า () เคย () ไม่เคย เป็นหัวหน้าชั้น
4. ในโรงเรียนนี้ข้าพเจ้ามีเพื่อน () มาก () น้อย () ไม่มีเพื่อนเลย
 เพื่อนที่สนิทที่สุดของข้าพเจ้า ชื่อ.....
 สิ่งที่ข้าพเจ้าและเพื่อนที่สนิทที่สุดของข้าพเจ้าทำด้วยกันเสมอ ๆ คือ

5. ตามปกติข้าพเจ้าใช้เวลาอ่านหนังสือที่บ้านวันหนึ่ง ๆ ประมาณ ชั่วโมง
 ข้าพเจ้า () มี () ไม่มี สถานที่อ่านหนังสือที่บ้าน
6. ความรู้สึกของข้าพเจ้าต่อวิชาที่เคยเรียน
 ชอบมากที่สุด ชอบน้อยที่สุด ยากที่สุด ง่ายที่สุด
 (วิชา) (วิชา) (วิชา) (วิชา)

7. วิชาที่ข้าพเจ้าต้องเอาใจใส่มากที่สุดคือ.....
8. ข้าพเจ้า () ทำ () ไม่ได้ทำ ตารางกำหนดเวลาดูหนังสือ
9. ข้าพเจ้ามีสมาธิในการดูหนังสือ () ได้ง่าย () ได้ยาก
10. ข้าพเจ้า () ต้องการ () ไม่ต้องการ คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน
11. ตามปกติข้าพเจ้า () ชอบ () ไม่ชอบ เรียนหนังสือและเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ ข้าพเจ้าเรียนหนังสืออยู่ในเกณฑ์ () ดี () ปานกลาง
 () ใช้ไม่ได้

12. เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้น บิดาต้องการให้มีอาชีพเป็น.....
 มารดาต้องการให้มีอาชีพเป็น.....
 ข้าพเจ้าต้องการมีอาชีพเป็น.....
13. ข้าพเจ้าตั้งใจจะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนนี้
 () ตั้งใจแน่วแน่ () ไม่แน่ใจ () ไม่ตกลงใจเลย
14. เมื่อข้าพเจ้าเรียนจบชั้น ม.3 แล้วข้าพเจ้าตั้งใจจะเรียนต่อ.....
15. อาชีพที่ข้าพเจ้าเลือกตามความตั้งใจของข้าพเจ้าในขณะนี้ เรียงตามลำดับดังนี้
 1. 2.
 3. 4.
16. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในโรงเรียนนี้

17. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางบ้าน

18. ปัญหาหรือความไม่สบายใจที่ข้าพเจ้าต้องการได้รับความช่วยเหลือ
 1. 2.
 3.

แบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

คำชี้แจง

ด้วยทาง โรงเรียนมีความประสงค์จะทราบสภาพความเป็นอยู่ ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อจะได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนดียิ่งขึ้น และเพื่อจะพิจารณาหาทางช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่โรงเรียนสามารถกระทำได้ จึงขอให้นักเรียนตอบคำถามตามความเป็นจริง หรือแสดงความรู้ลึกอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของตัวนักเรียนเอง และทาง โรงเรียนจะเก็บข้อมูลที่ได้นี้ไว้เป็นความลับ

ชื่อ - นามสกุล เพศ () ชาย () หญิง ชั้น.....

อายุ.....ปี

ขณะนี้ข้าพเจ้ามีปัญหากับเรื่องต่อไปนี้

ก. เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ คือ

- () เรียนไม่เข้าใจ () เบื่อการเรียนรู้ () เรียนไม่ทันเพื่อน
() สอบตก () ไม่มีปัญหา

สาเหตุของปัญหา คือ

() พื้นฐานการเรียนรู้เดิมไม่ดี	() สถิติปัญหาไม่เหมาะสมในการเรียน
() สุขภาพไม่ดี	() ขาดเรียนบ่อย
() ไม่มีเวลาทบทวนข้อเพียงพอ	() ไม่มีสมาธิ
() ขี้ลืม	() ไม่รู้จักวิธีเรียน
() บทเรียนไม่น่าสนใจ	() เวลาสอบมักกลัวจนคิดไม่ออก
() อุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ	() สิ่งแวดล้อมในการเรียนไม่ดี
() ครูสอนไม่ดี	() ครูดูมากเกินไป
() ครูลำเอียง	() สาเหตุอื่น ๆ (ระบุ).....

ข. เกี่ยวกับสุขภาพ

- โรคที่เป็นประจำ

☐ ปวดศีรษะ	☐ สมองมีเนื้องอก
☐ ตัวร้อนเป็นไข้บ่อย ๆ	☐ เป็นหวัดเรื้อรัง
☐ โนโรไวรัส	☐ หูเป็นน้ำหนอง
☐ ได้ยินไม่ชัดเจน	☐ สายตาสั้น
☐ อ่อนเพลียเสมอ ๆ	☐ ปวดท้องเสมอ
☐ คันตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	☐ ปวดเมื่อยร่างกายเสมอ ๆ
☐ โรคอื่น ๆ (ระบุ)	

- อาหารที่รับประทาน

1. ปริมาณอาหาร

☐ รับประทานได้มาก	☐ รับประทานพอดี
☐ รับประทานได้น้อย	
2. จำนวนครั้งต่อวัน

☐ มากกว่า 3 มื้อ	☐ น้อยกว่า 3 มื้อ
☐ รับประทานจุกจิกทั้งวัน	
3. คุณภาพอาหารที่รับประทานในแต่ละวันมีดังนี้

- ประเภทแป้ง ข้าว น้ำตาล	☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ พอสมควร
	☐ น้อย	☐ น้อยมาก	
- ประเภทไขมัน	☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ พอสมควร
	☐ น้อย	☐ น้อยมาก	
- ประเภทถั่วและเนื้อมัตถ์	☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ พอสมควร
	☐ น้อย	☐ น้อยมาก	
- ประเภทผักและผลไม้	☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ พอสมควร
	☐ น้อย	☐ น้อยมาก	

- การออกกำลังกายและการพักผ่อน

1. ข้าพเจ้าออกกำลังกาย () เป็นประจำ () เป็นบางครั้ง
() น้อยมาก
2. วิธีออกกำลังกาย () ตามแบบกายบริหาร () การเล่นกีฬาหรือกรีฑา
() การทำงาน () การฝึกโยคะ
3. การพักผ่อนนอนหลับ () เกิน 8 ชั่วโมง () 6 - 8 ชั่วโมง
() น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ค. เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

1. ข้าพเจ้ามีเงินใช้ประมาณ บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
2. ข้าพเจ้าจัดสรรการใช้จ่ายดังนี้
 - ค่าอาหาร..... บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
 - ค่าอุปกรณ์การเรียน บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
 - ค่าที่พัก..... บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
 - ค่าเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัว บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
3. เงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้าพเจ้าได้มาจาก
 - () บิดา มารดา () ผู้ปกครอง () การทำงานพิเศษ () ทุนการศึกษา
 - () ผู้อุปถัมภ์ คือ.....
4. เงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า
 - () มากเกินไป () พอใช้ () ไม่พอใช้
 - () บางครั้งพอใช้แต่บางครั้งไม่พอใช้ () น้อยเกินไป

5. ถ้าค่าใช้จ่ายไม่พอ ข้าพเจ้าแก้ปัญหาโดยวิธี.....
6. ข้าพเจ้ามีความกังวลใจในเศรษฐกิจของครอบครัว
- () มากที่สุด () มาก () พอสมควร () ไม่เคยเลย
7. เกี่ยวกับการทำงานพิเศษนั้น ข้าพเจ้าคิดว่า
- () จำเป็นมากที่สุด () จำเป็นมาก () ไม่จำเป็น
8. งานพิเศษที่ข้าพเจ้าอยากทำ คือ.....
- เพราะ.....
9. เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ข้าพเจ้าคิดว่า
1. โรงเรียนของข้าพเจ้า
- () น่าเรียนมาก () น่าเรียนพอสมควร () ไม่น่าเรียน
2. บรรยากาศในโรงเรียน
- () อบอุ่นมาก () อบอุ่นพอสมควร () ห่างเหินกัน
- () สัมผัสดีกัน () ต่างคนต่างอยู่ () แยกกันหลายพวก
3. อาคารและบริเวณโรงเรียน
- () สวยงามมาก () ธรรมดา () สะอาดมาก
- () สะอาดพอสมควร () สกปรก () ไปรุ่งสบาย
- () ไปรุ่งแต่ร้อน () ทุบแต่เย็น () ทุบร้อนอยู่
- () กว้างขวางมาก () กว้างขวางพอสมควร () ค่อนข้างคับแคบ
- () คับแคบมาก () อากาศดีมาก () อากาศดีพอสมควร
- () อากาศไม่ค่อยดี () กลิ่นเหม็น () เจียบสงบดี
- () มีเสียงรบกวนเป็นคราว ๆ ไป () มีเสียงรบกวนตลอดเวลา
- () แสงสว่างจ้าเกินไป () แสงจ้าพอสมควร () ค่อนข้างมืด
4. สถานที่ปลูกตัวอ่านหนังสือตามลำพัง () มี () ไม่มี
5. ห้องสมุดของโรงเรียนมีอุปกรณ์เอกสาร () พอเพียง () ไม่พอเพียง

6. บริการของห้องสมุด (อุณหภูมิ - เสียง - แสง - เนื้อที่)

() สะดวกมาก () สะดวกพอควร () ไม่สะดวกเลย

7. บริการอื่น ๆ ของโรงเรียน

- ห้องส้วม () เพียงพอ () ไม่เพียงพอ () สะอาด () สกปรก

- น้ำดื่ม () มี () ไม่มี

- อาหารกลางวัน () มี () ไม่มี

- ทุนการศึกษา () มี () ไม่มี

- การตรวจสอบสุขภาพ () มีประจำ () มีบ้าง () ไม่มีเลย

- การจัดให้มีครูที่ปรึกษา () มีประจำ () มีบ้าง () ไม่มีเลย

- กิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดให้นอกเหนือจากการเรียน ในชั้น

() มีประจำ () มีบ้าง () ไม่มีเลย

สิ่งแวดล้อมทางบ้าน

1. บ้านของข้าพเจ้า

() น่ายู่อาศัยมาก () น่ายู่พอควร () ไม่น่ายู่เลย

2. บรรยากาศของบ้าน

() อบอุ่นมาก () อบอุ่นพอควร () ห่างเหินกันมาก

() สามัคคีกันดี () ต่างคนต่างอยู่ () ไม่ลงรอยกันทั้งบ้าน

3. ตัวบ้านและบริเวณบ้าน

() สวยงามมาก () ธรรมดา ๆ () ซอมซ่อ

() สะอาดมาก () สะอาดพอควร () สกปรก

() เย็นสบายมาก () โปร่งแต่ร้อน () ทึบร้อนอุดอู้

() กว้างขวางมาก () กว้างขวางพอสมควร () คับแคบ

() คับแคบมาก () อากาศดีมาก () อากาศดีพอสมควร

() อากาศไม่ค่อยดี () กลิ่นเหม็น () เจริญสงบดี

() มีเสียงรบกวนเป็นครั้งคราว () มีเสียงรบกวนตลอดเวลา

4. ห้องส่วนตัวที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือได้ตามลำพัง () มี () ไม่มี
5. ตามปกติสถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือภายในบ้าน คือ.....
6. สถานที่ที่ข้าพเจ้าอ่านหนังสือนั้น

() สะดวกมาก	() สะดวกพอสมควร	() ไม่สะดวกเลย
() มีอุปกรณ์การเรียนมาก	() มีพอสมควร	() ไม่มีเลย
() สะอาดมาก	() สะอาดพอสมควร	() สกปรก
() เงียบสงบมาก	() มีเสียงรบกวนบางครั้ง	
() มีเสียงรบกวนตลอดเวลา		

จ. เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ

1. ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิท () หลายคน () เพียง 2-3 คน () ไม่มีเลย
2. เพื่อนสนิทของข้าพเจ้ามีลักษณะดังนี้

() โตกว่า	() เท่า ๆ กัน	() เล็กกว่า	() อายุมากกว่า
() อายุเท่ากัน	() อายุน้อยกว่า	() อยู่ในชั้นเดียวกัน	
() อยู่ต่างชั้นกัน	() อยู่ต่างโรงเรียน	() เป็นคนเรียบร้อย	
() เป็นคนเอะอะ โผงผาง	() ชอบทำผิดระเบียบ	() เป็นคนเอื้อเฟื้อ	
() เป็นคนเห็นแก่ตัว	() เป็นคนเฉย ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับใคร		
3. เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนนั้น ข้าพเจ้ามักจะ

() เป็นผู้นำ	() เป็นผู้ตาม	() นำบ้างตามบ้างตามโอกาส
---------------	----------------	---------------------------
4. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ แล้วข้าพเจ้ามักจะ

() เก่งกว่า	() พอ ๆ กัน	() ต้อยกว่า
--------------	--------------	--------------
5. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ

() ตามใจเพื่อน	() ขัดใจเพื่อน	() ตามใจและขัดใจเป็นบางครั้ง
-----------------	-----------------	-------------------------------
6. ตามปกติเพื่อนของข้าพเจ้ามักจะ

() เอาใจใส่ข้าพเจ้า	() ไม่ค่อยเอาใจใส่ข้าพเจ้า
() ไม่สนใจข้าพเจ้าเลย	

7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณ
 - () โดดเดี่ยว () มีความอบอุ่นทางใจ () มีคนเอาใจมากเกินไป
8. ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ
 - () ไปไหนมาไหนตามลำพัง () ไปกันเป็นกลุ่ม
 - () ไปกับเพื่อนสนิทเพียง 2 - 3 คน
9. ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังมีปัญหาขัดแย้งกับ
 - () เพื่อน () พี่น้อง () พ่อ แม่ () คนรัก
10. ตามปกติข้าพเจ้ามักจะใกล้ชิดสนิทสนมได้ง่ายกับ
 - () ผู้ใหญ่ () เพื่อน () เด็กเล็กกว่า
11. หากใครทำให้ข้าพเจ้าไม่พอใจ ข้าพเจ้ามักจะ
 - () ทำร้ายตอบ () ผูกใจเจ็บหรืออาฆาต () อโหสิให้
12. เมื่อดีใจ หรือเสียใจ ข้าพเจ้ามักจะ
 - () แสดงความรู้สึกออกมาอย่างชัด () แสดงออกมาบ้าง
 - () ซ่อนความรู้สึกไว้
13. เมื่อมีกิจกรรมของกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะ
 - () รับภาระมากกว่าเพื่อน () ทำงานพอ ๆ กับเพื่อน
 - () ทำงานน้อยกว่าเพื่อน
14. เมื่อได้รับการขอร้องจากเพื่อน ข้าพเจ้ามักจะ
 - () ช่วยเหลือเสมอ () ช่วยเมื่อจำเป็นจริง ๆ () ปฏิเสธ
15. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้าไว้วางใจเพื่อน
 - () มาก () พอสมควร () ไม่ค่อยไว้วางใจนัก () ไม่ไว้วางใจใคร
16. เมื่อเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าประสบความสำเร็จ ข้าพเจ้ามีความรู้สึก
 - () พลอยยินดีด้วย () เฉย ๆ () อิจฉาริษยา

17. ข้าพเจ้ามีความรู้สึก ว่า ครูให้ความเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้า
- () มากกว่าเด็กคนอื่น ๆ () พอ ๆ กับเด็กคนอื่น ๆ
- () น้อยกว่าเด็กคนอื่น ๆ
18. ข้าพเจ้ามีความรู้สึก ว่า ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียน
- () เอาใจใส่เด็กทุกคน () เลือกที่รักมักที่ชัง () ไม่สนใจเด็กเลย
19. เมื่ออยู่ที่บ้าน ข้าพเจ้ามักได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่
- () มากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ () พอ ๆ กับพี่น้องคนอื่น ๆ
- () น้อยกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ
20. พ่อแม่ข้าพเจ้ามักจะมอบหมายให้ข้าพเจ้าทำงานต่าง ๆ ภายในบ้าน
- () มากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ () พอ ๆ กับพี่น้องคนอื่น ๆ
- () น้อยกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ
21. เมื่อผู้ใหญ่ใช้งาน ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ
- () รับทำด้วยความกระตือรือร้น () ทำด้วยความจำใจ
- () พยายามหลีกเลี่ยง

ฉ. เกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม

1. เมื่อพิจารณาสภาพของอารมณ์และจิตใจ โดยทั่วไปของข้าพเจ้าเองในขณะนี้
- ข้าพเจ้าคิดว่า ตนเองมีความรู้สึกดังนี้
- () มีความสดชื่นเป็นปกติ () คิดมาก () ตาฝาดบ่อยครั้ง
- () หูแว่วเสียงประหลาด () ท้อแท้ใจ () ใจหดหู่
- () ผิดหวังหมดหวัง () ว้าวุ่น - เตี้ยวตวาย
- () กลุ้มอกกลุ้มใจ () แค่นใจ () ว้าวุ่นใจ
- () เศร้าใจ () ซ้ำโหม () โกรธง่าย
- () หงุดหงิด () ขี้รำคาญ () หลงใหลบางคน
- () นอนไม่หลับ () อ่อนเพลีย () เบื่ออาหาร
- () คลื่นไส้ () หัวใจสั่น

2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณโลกนี้ () น่าอยู่ () ไม่น่าอยู่
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณตนเอง () มีค่า () ไม่มีค่า
4. สิ่งที่คุณเจ้าได้ฝันมากที่สุด คือ
5. สิ่งที่คุณเจ้าได้ฝันนั้น () สามารถเป็นจริงได้ () ไม่สามารถเป็นจริงได้
6. ข้าพเจ้าอยากให้คุณโลกนี้มีสภาพ.....
7. ข้าพเจ้าคิดว่าสังคมที่ดีควรจะเป็น.....
8. ข้าพเจ้าคิดว่าคุณธรรมต่าง ๆ ต่าง ๆ ข้างล่างนี้ มีความจำเป็นต่อข้าพเจ้าและต่อสังคม ดังนี้

- ความซื่อสัตย์	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น
- ความเสียสละ	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น
- ความกตัญญู	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น
- ความสามัคคี	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น
- ความมั่งคั่ง	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น
- ความอ่อนน้อม	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น
- ความรับผิดชอบ	() จำเป็นมาก	() จำเป็นบ้าง	() ไม่จำเป็น

ซ. เกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิตในอนาคต

1. ข้าพเจ้าอยากเป็น.....
 2. ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อในแขนง..... เพราะ.....
 3. ข้าพเจ้าอยากประกอบอาชีพ..... เพราะ.....
 4. เป้าหมายดังกล่าวข้างบนนี้ ข้าพเจ้า () ตัดสินใจแน่นอนแล้ว () ยังไม่แน่ใจ
- ช. สิ่งที่คุณเจ้าอยากให้คุณโรงเรียนปรับปรุงเพื่อช่วยเหลือนักเรียน คือ
1. 2.
 3. 4.

ฉ. สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากให้ครอบครัวของข้าพเจ้าปรับปรุง คือ

1. 2.
3. 3.

ลงชื่อนักเรียน.....

กรอกเมื่อวันที่.....

แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงจากผู้ปกครอง

แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร

เรียนผู้ปกครองนักเรียน

แบบสอบถามนี้ทาง โรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริงและความคิดเห็น
บางประการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในความปกครองของท่าน เพื่อนำมาใช้ประกอบการ
ช่วยเหลือแนะแนว และจัดเตรียมงานทางด้านการแนะแนวของโรงเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ของผู้ปกครองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

1. โปรดกรอกแบบสอบถามด้วยความจริงใจที่สุด และใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง
หน้าข้อความที่ท่านต้องการ
 2. ถ้าบิดา มารดา เป็นผู้ปกครองให้กรอกเฉพาะรายการของบิดามารดาเท่านั้น ถ้าบิดา
มารดามีได้เป็นผู้ปกครองให้กรอกรายการทั้งของบิดา มารดาและผู้ปกครองด้วย
 3. ทางโรงเรียนจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับที่สุด จำนำไปใช้เฉพาะเกี่ยวกับเด็กของท่านเท่านั้น
รายละเอียดสำหรับผู้ปกครอง (ในกรณีที่ท่านมิใช่บิดามารดาของนักเรียน)
1. ข้าพเจ้าเป็นผู้ปกครองของ.....เกี่ยวข้องกับ.....
 2. ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....เชื้อชาติ.....
สัญชาติ.....ศาสนา.....อายุ.....ปี การศึกษาครั้งสุดท้าย คือ.....
ปัจจุบันประกอบอาชีพ(กรุณาระบุให้ละเอียด ถ้าค้าขายกรณียบอดด้วยว่าค้าขายอะไร).....
ถ้าทำงานกรณาระบุตำแหน่งด้วย.....สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ที่บ้าน.....ที่ทำงาน.....

ที่อยู่อาศัยระบุโดยละเอียด.....

3. รายได้ของผู้ปกครองเดือนละ.....บาท

..... ก. เป็นรายได้ประจำอย่างเดียว

..... ข. เป็นรายได้ประจำและรายได้พิเศษรวมกัน

..... ค. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ประเภทของบ้านที่อาศัย

..... ก. บ้านส่วนตัว

..... ข. บ้านเช่า โดยเสียค่าเช่าเดือนละ.....บาท

..... ค. บ้านพักของทางราชการ

..... ง. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีจำนวน.....คน

ผู้ที่ท่านอุปการะทางการเงินมีจำนวน.....คน

สำหรับเด็กผู้นี้ ท่านอุปการะทางการเงินด้วย หรือไม่

..... ก. ใช่ เป็นจำนวนเงิน บาทต่อเดือน

..... ข. ไม่ใช่

6. สถานภาพสมรสของท่าน

..... ก. โสด

..... ข. แต่งงานแล้ว

..... ค. หม้าย

..... ง. หย่าร้าง

..... จ. อื่น (โปรดระบุ).....

รายละเอียดสำหรับบิดามารดา

1. ข้าพเจ้าบิดา หรือมารดาของ.....
2. ชื่อบิดา.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....การศึกษาครั้งสุดท้าย.....
บิดา..... ก. ยังมีชีวิตอยู่
..... ช. ถึงแก่กรรม เมื่อใด.....
3. อาชีพของบิดา (ระบุโดยละเอียด) ถ้าค้าขายกรุณาระบุว่าขายอะไร.....
.....
ถ้าทำงานกรุณาระบุตำแหน่งด้วย.....สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ที่ทำงาน.....
4. รายได้ของบิดาประมาณเดือนละ บาท
..... ก. เป็นรายได้ประจำอย่างเดียว
..... ช. เป็นรายได้ประจำและรายได้พิเศษรวมกัน
..... ค. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. ชื่อมารดา.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....การศึกษาครั้งสุดท้าย.....
มารดา..... ก. ยังมีชีวิตอยู่
..... ช. ถึงแก่กรรม เมื่อใด.....
6. อาชีพของมารดา (ระบุโดยละเอียด) ถ้าค้าขายกรุณาระบุว่าขายอะไร.....
.....
ถ้าทำงานกรุณาระบุตำแหน่งด้วย.....สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ที่ทำงาน.....

7. รายได้ของมารดาประมาณเดือนละ บาท

..... ก. เป็นรายได้ประจำอย่างเดียว

..... ข. เป็นรายได้ประจำและรายได้พิเศษรวมกัน

..... ค. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. ปัจจุบันบิดาอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ถนน..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

ปัจจุบันมารดาอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ถนน..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

9. ประเภทบ้านที่บิดาอาศัยอยู่

ประเภทบ้านที่มารดาอาศัยอยู่

..... ก. บ้านส่วนตัว

..... ก. บ้านส่วนตัว

..... ข. บ้านเช่าโดยเสียค่าเช่า
เดือนละ.....บาท

..... ข. บ้านเช่าโดยเสียค่าเช่า
เดือนละ.....บาท

..... ค. บ้านพักของทางราชการ

..... ค. บ้านพักของทางราชการ

..... ง. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

..... ง. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

10. สถานภาพของบิดามารดา

..... ก. อยู่ด้วยกัน

..... ข. แยกกันอยู่

..... ค. หย่าร้างกัน

..... ง. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

11. ถ้าบิดามารดาแยกกันอยู่

..... ก. อยู่ด้วยกัน

..... ข. แยกกันอยู่

..... ค. แต่งงานใหม่ทั้งคู่

..... ง. ทั้งบิดามารดาไม่แต่งงาน
ใหม่ทั้งคู่

..... จ. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

12. งานที่บ้านที่มอบหมายให้นักเรียนช่วยทำ คือ.....

13. นักเรียนช่วยเหลืองานที่บ้านด้วย

.....ก. ความเต็มใจ ข. ทำบ้างไม่ทำบ้าง

.....ค. ทำด้วยความไม่เต็มใจ ง. อื่น ๆ โปรดระบุ

.....

14. ความประพฤตินักเรียนขณะอยู่บ้าน

.....ก. อยู่ในโอวาท ข. เชื่อฟังเป็นบางครั้ง

.....ค. ไม่ค่อยเชื่อฟัง ง. อื่น ๆ โปรดระบุ

15. เมื่ออยู่บ้าน นักเรียนมีความสนใจการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

.....ก. สนใจดีมาก ข. ไม่สนใจเลย

.....ค. สนใจพอสมควร ง. อื่น ๆ โปรดระบุ

.....

16. ท่านให้เงินแก่เด็กของท่านวันละ.....บาท

17. เด็กของท่านมีรายได้พิเศษหรือไม่

.....ก. มี ได้จาก.....

.....ข. ไม่มี

รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. สิ่งที่ได้รักชอบและสนใจมากที่สุด คือ.....

สิ่งที่เด็กไม่ชอบและไม่สนใจมากที่สุด คือ.....

2. ผู้ที่เด็กรักและไว้วางใจมากที่สุดในบ้าน คือ.....

3. เมื่อเด็กของท่านจบชั้น ม.3 แล้วท่านต้องการให้

.....ก. ออกไปประกอบอาชีพ (โปรดระบุ)

.....ข. ศึกษาต่อชั้น ม. ปลาย

.....ค. ศึกษาต่อระดับ ปวช.

.....ง. ยังไม่ทราบ เพราะ.....

- จ. ขึ้นอยู่กับความสามารถและความถนัดของเด็ก
- ฉ. อย่างอื่น (โปรดระบุ)
4. ท่านต้องการให้นักเรียนในปกครองของท่านประกอบอาชีพเป็น.....
 เพราะ.....
5. ในกรณีที่โรงเรียนต้องการพบปะกับผู้ปกครอง เพื่อปรึกษาหารือหรือทางด้านการเรียน
 หรือวางแผนทางอนาคตให้แก่เด็กของท่าน หรือเพื่อช่วยแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม
- ก. ข้าพเจ้ายินดีมาด้วยตนเอง หรือจะส่งผู้อื่นมาแทน
- ข. ให้เป็นธุระของโรงเรียน เพราะไม่ค่อยมีเวลาว่าง
- ค. โรงเรียนควรจะต้องตัดสินใจเอง โดยไม่ต้องปรึกษากับผู้ปกครอง
6. เด็กของท่านชอบทำงาน
- ก. ตามลำพัง ข. ร่วมกับผู้อื่น
- ค. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
7. เด็กของท่านชอบเล่น
- ก. กับผู้อื่น ข. เล่นคนเดียว
- ค. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
8. ผู้ที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กเวลาทำการบ้าน คือ.....
9. งานอดิเรกที่เด็กชอบทำ คือ.....
10. เด็กใช้เวลาว่างส่วนใหญ่โดย
- ก. อ่านหนังสืออ่านเล่น ข. ฟังวิทยุ
- ค. ดูโทรทัศน์ ง. เล่น หรือพูดคุย
- จ. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
11. สุขภาพของเด็กโดยทั่วไป คือ
- ก. ดี
- ข. ไม่ดีเพราะ

12. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

13. ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

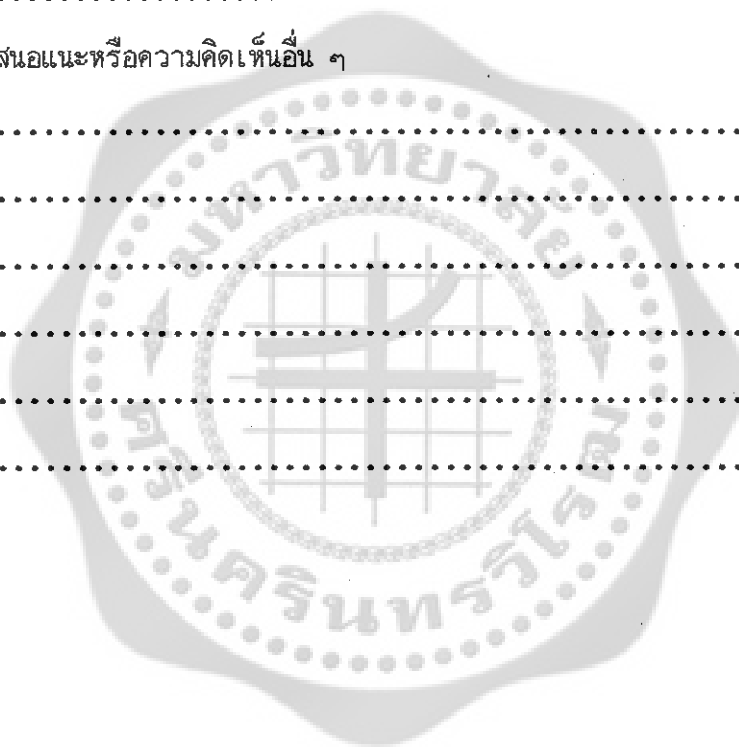
.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบความรู้สึก ความคิดเห็นและแนวโน้มในการปฏิบัติที่มีต่อการเรียน มีทั้งหมด 22 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความที่ละข้อ แล้วพิจารณาตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด แล้วขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการ

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขเมื่อได้มาเรียนหนังสือ				
2.	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนต่อสูง ๆ จะทำให้มีงานทำที่ดีและมีรายได้สูง				
3.	ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งที่ครูสอน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ				
4.	ข้าพเจ้าคิดว่าในปัจจุบันนี้คนที่ไม่เรียนหนังสือก็สามารถทำงานหาเลี้ยงชีพได้				
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อที่ต้องมาเสียเวลาเรียนหนังสือทุกวัน				
6.	เนื้อหาที่เรียนในโรงเรียนไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน				

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
7.	คนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูง				
8.	ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเรียนในบางวิชาเท่านั้น				
9.	วันหยุด คือวันที่ข้าพเจ้ามีความสุขมากที่สุด				
10.	จุดมุ่งหมายในชีวิตของข้าพเจ้ามีได้ อยู่ที่การเรียนเท่านั้น				
11.	ข้าพเจ้าชอบไปโรงเรียนเพราะไม่ ต้องทำงานบ้าน				
12.	ยิ่งเรียนมาก ๆ ข้าพเจ้ายิ่งเกิดความ เบื่อหน่ายโรงเรียน				

แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนิสัยทางการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ทีละข้อ แล้วพิจารณาตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายแนะแนวในการให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือแก่นักเรียนเองในที่สุด การตอบให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
1.	เมื่อครูให้ทำงานเป็นกลุ่มข้าพเจ้าให้ความร่วมมือกับเพื่อนเป็นอย่างดี				
2.	เมื่อครูให้ทำงานเป็นกลุ่มข้าพเจ้ามักได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม				
3.	เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนๆมักรังเกียจที่จะรับข้าพเจ้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม				
4.	ข้าพเจ้าไม่ชอบรายวิชาที่ต้องให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม				
5.	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ				

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
6.	ขณะที่ครูกำลังอธิบายหน้าชั้น ข้าพเจ้ามีสมาธิในการเรียนเป็นอย่างดี				
7.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยเอาใจใส่ในบทเรียนที่ครูสอนเป็นส่วนใหญ่				
8.	ครูมักตำหนิข้าพเจ้าบ่อย ๆ ว่าไม่สนใจเรียน				
9.	ข้าพเจ้าไม่เคยหนีเรียน				
10.	ขณะที่กำลังเรียน เมื่อครูถามข้าพเจ้าตอบได้เสมอ				
11.	เมื่อครูให้ทำงานในห้องเรียน ข้าพเจ้าจะทำงานด้วยความตั้งใจ				
12.	ขณะเรียนหนังสือ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคาบเพื่อน ๆ ที่ชอบคุยกันเสมอ				
13.	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนก่อนที่ครูจะเข้าสอนเสมอ				
14.	เมื่อครูสั่งให้นำอุปกรณ์มาปฏิบัติงานในการเรียน ข้าพเจ้ามักไม่ได้นำมา				
15.	ข้าพเจ้าเตรียมอ่านหนังสือมาล่วงหน้าก่อนที่จะมีการเรียนเสมอ				

ข้อที่	ข้อความ	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
16.	ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์มาเรียนพร้อม เสมอ ๆ				
17.	ข้าพเจ้าชอบครูที่สอนทุกคน				
18.	ข้าพเจ้าทำการบ้านส่งครูทุกครั้ง				
19.	เมื่อเรียนจบแล้วในแต่ละวัน ข้าพเจ้า จะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนเสมอ				
20.	หลังจากทำการบ้านเสร็จ ข้าพเจ้าจะ อ่านหนังสือจนตีก่อนที่จะนอนหลับ				
21.	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะอ่าน หนังสือเรียนเป็นประจำ				
22.	หลังจากเลิกเรียน ถ้าข้าพเจ้าไม่ เข้าใจบทเรียน ข้าพเจ้าจะถามเพื่อน จนกว่าจะเข้าใจ				
23.	ข้าพเจ้าไม่เคยขาดเรียนโดยไม่มีเหตุผล				

แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วระบุว่านักเรียนชอบกิจกรรมที่ระบุไว้ในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความในแต่ละข้อ

"ชอบมากที่สุด" หมายถึง นักเรียนชอบกิจกรรมนั้นมากที่สุด

"ชอบมาก" หมายถึง นักเรียนชอบกิจกรรมนั้นมาก

"ไม่แน่ใจ" หมายถึง นักเรียนยังไม่แน่ใจว่าจะชอบกิจกรรมนั้นหรือไม่

"ชอบน้อย" หมายถึง นักเรียนชอบกิจกรรมนั้นน้อย

"ชอบน้อยที่สุด" หมายถึง นักเรียนชอบกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	ชอบมากที่สุด	ชอบมาก	ไม่แน่ใจ	ชอบน้อย	ชอบน้อยที่สุด
0. ปลุกและดูแลต้นไม้	/				
00. เลี้ยงสัตว์		/			
000. ดูแลสวนสาธารณะหรือสนามเด็กเล่น					/

ข้อความ	ชอบ มาก ที่สุด	ชอบ มาก	ไม่ แน่ ใจ	ชอบ น้อย	ชอบ น้อย ที่สุด
1. เขียนรายงานเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรม ของมนุษย์ 2. ต้อนรับและให้บริการลูกค้า 3. ช่วยเหลือและรักษาผู้ป่วย 4. ปลูกและดูแลต้นไม้ 5. เป็นพนักงานเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่มบนเครื่อง บิน 6. วาดภาพเพื่อนำไปลงในหนังสือต่าง ๆ 7. เขียนแผนที่อากาศ 8. ทาสีบ้านหรืออาคารต่าง ๆ 9. จัดแยกประเภทหนังสือในห้องสมุด 10. เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย 11. ขับรถเกรตพีนถนนให้เรียบ 12. ซायรถใหม่หรือรถเก่าที่ใช้แล้ว 13. ซื้อสินค้ามาเก็บไว้ก่อนที่จะนำไปขายต่อ 14. ทำความสะอาดและซ่อมกล้องถ่ายรูป 15. เป็นผู้ควบคุมเครื่องจักร 16. ศึกษาเกี่ยวกับการปกครองของประเทศต่าง ๆ 17. ทำงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องคิดเลข					

ข้อความ	ชอบ มาก ที่สุด	ชอบ มาก	ไม่ แน่ ใจ	ชอบ น้อย	ชอบ น้อย ที่สุด
18. เป็นผู้ช่วยหมอผ่าตัด					
19. เลี้ยงสัตว์					
20. เป็นผู้ปรุงอาหาร					
21. เขียนเรื่องสั้นหรือบทความ					
22. ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์					
23. ก่อสร้างอาคารต่าง ๆ					
24. กำหนดรายวิชาที่จะเปิดสอน					
25. เขียนรายงานเกี่ยวกับคดีต่าง ๆ					
26. ขับรถยก					
27. ขายอุปกรณ์เกี่ยวกับโทรทัศน์					
28. สัมภาษณ์คนเข้าทำงาน					
29. ซ่อมกุญแจและทำลูกกุญแจ					
30. ทำงานเกี่ยวกับการหลอมและหล่อโลหะ					
31. ศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วนำมา เรียงเขียนรายงาน					
32. จัดแนมเอกสารและเก็บรวบรวมแบบฟอร์มต่าง ๆ					
33. ศึกษาเกี่ยวกับการเกิดโรคต่าง ๆ					
34. เป็นผู้นำทางในการไปเที่ยวป่า					
35. เป็นพนักงานบริการเดินตัวให้กับผู้ชมภาพยนตร์					

ข้อความ	ชอบ มาก ที่สุด	ชอบ มาก	ไม่ แน่ ใจ	ชอบ น้อย	ชอบ น้อย ที่สุด
36. เป็นช่างภาพของหนังสือพิมพ์					
37. คิดคำนวณเกี่ยวกับการสร้างสะพาน การสร้างทาง การก่อสร้าง และการสร้างบ้าน					
38. มุ่งหลังคาอาคารบ้านเรือน					
39. ดูแลรักษาศิลปวัตถุต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์					
40. เป็นตัวแทนในการดำเนินคดีกับผู้ที่ถูกกล่าวหา					
41. ควบคุมและรับผิดชอบเกี่ยวกับการเดินเรือ					
42. ขายสินค้าตามบ้านหรือเป็นคนสาธิตการใช้ผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ					
43. บริหารงานวิทยุหรือโทรทัศน์					
44. ซ่อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์					
45. ซ่อมเครื่องจักรขนาดใหญ่					
46. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ในการแก้ปัญหาส่วนตัว					
47. พิมพ์จดหมายหรือพิมพ์เอกสารต่าง ๆ					
48. เป็นผู้ช่วยทันตแพทย์					
49. เป็นผู้ฝึกสอนสัตว์ก่อนการแข่งขัน					
50. เป็นผู้นำกลุ่มหรือบุคคลเดินทางท่องเที่ยวหรือ ทัศนอาจร					
51. เขียนบทละคร					

ข้อความ	ชอบ มาก ที่สุด	ชอบ มาก	ไม่ แน่ ใจ	ชอบ น้อย	ชอบ น้อย ที่สุด
52. วางระบบการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์					
53. เป็นคนงานก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม					
54. สอนซ่อมเสริม					
55. เป็นผู้ช่วยทนายความ					
56. ควบคุมการจราจรทางอากาศ					
57. ปรับปรุงวิธีการในการขยายผลิตภัณฑ์					
58. วางแผนหรือกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน ของบริษัท					
59. ตัดเลนส์เพื่อนำไปประกอบในกรอบแว่นตา					
60. ผลิตและซ่อมผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ					
61. ศึกษาการดำเนินชีวิต					
62. เป็นเจ้าหน้าที่เบิกเงินจากธนาคาร					
63. ปรุยา จ่ายยา ตามใบสั่งหรือตามสูตร					
64. เลี้ยงสุนัขหรือแมวขาย					
65. กำหนดรายการอาหาร ซื้อและปรุงอาหาร ให้ครอบครัว					
66. เขียนบทวิจารณ์เกี่ยวกับภาพยนตร์ เพลง หนังสือ					
67. ออกแบบแปลนอาคารต่าง ๆ					
68. ติดตั้งเครื่องสุขภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในบ้าน					

ข้อความ	ชอบ มาก ที่สุด	ชอบ มาก	ไม่ แน่ ใจ	ชอบ น้อย	ชอบ น้อย ที่สุด
87. ขยายเครื่องคอมพิวเตอร์					
88. เป็นผู้ควบคุม ตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหาร					
89. ซ่อมเฟอร์นิเจอร์เก่า					
90. ซ่อมเครื่องปรับอากาศ					

การศึกษารายการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ถึงอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

กันยายน 2536

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมี

เชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร

ปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน โดยที่

ทั้ง 4 คน มีผลการเรียนขณะอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกเรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 โดยการใช้

เครื่องมือในการวิจัยคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อดชีวประวัติ บันทึก

ประจำวัน สังคมมิติ แบบสำรวจและแบบสอบถาม แบบทดสอบ ระเบียบวิธี โดยวิธีขั้นตอน

ในการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุดังนี้ คือ

1. สาเหตุจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีนิสัยในการเรียนไม่ถูกต้อง การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา ปัญหาสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง และปัญหาพื้นฐานทางการศึกษาต่ำ
2. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาความสัมพันธ์ทางบ้านไม่ดี และปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบ้านไม่ดีอีกด้วย
3. สาเหตุจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสม และการมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

หลังจากทราบสาเหตุของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้ทำการช่วยเหลือ ดังนี้
การช่วยเหลือโดยตรง ได้แก่การให้คำปรึกษา การเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน แนะนำวิธีการเรียน
ที่ถูกต้อง การให้ความสนใจ และการให้การช่วยเหลือทางอ้อม ได้แก่ การปรึกษานักศึกษาที่เกี่ยวข้อง
กับผู้รับการศึกษา หลังจากให้การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาแล้ว ได้ผลดังนี้ ผู้รับการศึกษามีความคิด
ที่ดีต่อการศึกษาและตนเอง มีพฤติกรรมการเรียนที่ถูกต้อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
อย่างเห็นได้ชัด

A CASE STUDY OF THE MUTHAYOMSUKSA II STUDENTS'S LOW ACHIEVEMENT
OF THUNSAIVITTAYA SCHOOL IN KING - UMPOETHUNSAI
CHANGWAT KAMPHAENGPHET

Presented in partial fulfillment of the requirements for the master
of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirote University

September 1993

The purpose of this research was to study the cause of low academic achievement scores of Mathayomsuksa II students of Thungsaivittaya school, King - Umphoe Thungsai, Changwat Kamphaengphet.

The sample of the study were four Mathayomsuksa II students whose achievement scores were low, and their IQ were average. Each student had 1.50 grade point average at the end of Mathayomsuksa I in the academic year 1991. The techniques in this study were observation, interview, home - visit, autobiography, diary, sociometry, inventories, questionnaires, tests, and cumulative records. The study was proceeded according to the following steps.

1. Setting up problems
2. Synthesis of data
3. Diagnosis
4. Treatment : Prevention and Development
5. Prognosis
6. Follow - up
7. Conclusion and Suggestions

The study revealed the following causes of low achievement.

1. The cause related to the student themselves were inappropriate personality, lack of leaning motivation, improper learning habits, bad attitude towards learning, poor health and low educational basis.

2. The cause related to family background were inappropriate child rearing practices, low socioeconomic status, the parent's low educational level, poor family relationship and bad home environment.

3. The cause related to the school management problems were inproper educational management and insufficient number of teachers which affected inefficient educational management.

After the cause of low achievement had been found, assistanced was given to the students by counseling, developing learning motivation, guiding correct learning methods, and giving more attention. Through these assistance the students attitude towards education and themselves, their learning habits and the academic achievement scores were improved.